משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة التربية والتعليم

ראמ"ה
הרשות הארצית למדידה
והערכה בחינוך

ניטור רמת האלימות בבתי-הספר על-פי דיווחי תלמידים:

נתונים מתוך סקרי ניטור אלימות תשע"ה, תשע"ג, תשע"א ותשס"ט

פברואר 2016

שבט תשע"ו

ראמ"ה: מדידה בשירות הלמידה

בית אבגד, ז'בוטינסקי 5, רמת גן, 5252006 • טלפון: 03-5205555, פקס: 03-5205509

דוא"ל: rama@education.gov.il, אתר: http://rama.education.gov.il

פתח דבר

אחת הסוגיות החשובות המטרידות את העוסקים במלאכת החינוך היא תופעת האלימות בקרב תלמידים בין כתלי בתי-הספר ובדרך אליהם. לאורך השנים, חוקרים ומכוני מחקר חקרו את תופעת האלימות בבתי-הספר, על גילוייה השונים, והעשירו את הידע שבידינו בנושא זה.

סמוך להקמתה, במהלך שנה"ל תשס"ז, התבקשה ראמ"ה ע"י מנכ"ל משרד החינוך דאז להוביל מהלך פיתוח של כלי אחיד ומוסכם לניטור רמת האלימות בבתי-הספר. לאור בקשה זו כינסה ראמ"ה ועדה שכללה נציגים ממשרד החינוך העוסקים בהתמודדות עם תופעת האלימות (שפ"י, מנהל חברה ונוער ואגפי הגיל) ומומחים מהאקדמיה (פרופ' רמי בנבנישתי, אונ' בר אילן; פרופ' תמר הורביץ, אונ' בן-גוריון; דר' יוסי הראל פיש, אונ' בר אילן; פרופ' עמוס רולידר, מכללת עמק יזרעאל).

על בסיס עבודת הוועדה פותחו שאלונים מפורטים לתלמידים ולמורים הבודקים את מגוון ביטוייה של תופעת האלימות בבתי-הספר. השאלונים הועברו לראשונה בקרב מדגם ארצי מייצג של תלמידי כיתות ד'-י"א בבתי-הספר במערכת בשנה"ל תשס"ט, המהלך חזר על עצמו בתשע"א,תשע"ג ותשע"ה והוא ימשיך להתבצע בכל שנת לימודים שנייה. החשיבות של מהלך זה לניטור האלימות בבתי-הספר היא רבה, משום שהוא מאפשר מעקב תקופתי שיטתי ובר-השוואה אחר רמת האלימות בבתי-הספר.

הדוח שלפניכם הוא השלישי בסדרה, והוא מפרט את הממצאים מתוך שאלוני התלמידים מהשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה. במסגרת הדוח אפשר למצוא נתונים המפורטים לפי שלבי גיל (כיתות ד'-ו', כיתות ז'-ט', כיתות י'-י"א) ומגזר-שפה (בתי-ספר דוברי עברית לעומת בתי-ספר דוברי ערבית), וכן השוואה רב-שנתית של הנתונים (תשס"ט, תשע"א ותשע"ג לעומת תשע"ה).

חשוב לקרוא את הנתונים בדוח במספר מישורים: ראשית, יש להתייחס כמובן לנתונים לכשעצמם, הן ברמת המדדים המסכמים והן ברמת ההיגדים הבודדים. נתונים אלו חושפים תמונה מורכבת ורבת פנים של תופעת האלימות בבתי-הספר ובדרך אליהם, וכן תופעות של התנהגות בסיכון בקרב התלמידים (כגון שתיית אלכוהול ושימוש בסמים). שנית, חשוב לבחון את הנתונים באופן השוואתי לפי שלבי גיל ולפי מגזר-השפה: האם תופעה נתונה חריפה יותר בשלבי הגיל הצעירים ופוחתת (או דווקא מתגברת) ככל ששלב הגיל בוגר יותר? האם התופעה נפוצה יותר בבתי-ספר מהמגזר דובר העברית או דובר הערבית? קריאה השוואתית מעין זו עשויה לספק מידע רב חשיבות בכל הקשור למיקוד מאמצים במניעה ובהתערבות. שלישית, יש להתבונן במגמות בין ארבע השנים ולבחון היכן אנו רואים שיפור (ירידה בדיווחים על אלימות), ומהם המוקדים שבהם השיפור הרצוי אינו ניכר.

ברצוני להודות לכל הגורמים השותפים לעשייה, ואשר אחראים לדוח זה: **צוות ראמ"ה;** חברות זכייניות - **טלדור** (תפעול הסקרים) **והמרכז הארצי לבחינות ולהערכה** (עיבוד הנתונים); **יועצים** ממאגר המומחים של ראמ"ה.

אני תקווה כי הנתונים המוצגים כאן יסייעו בהבנה של תופעת האלימות בבתי-הספר בישראל, ובעיקר, ישמשו את העושים במלאכה – הגורמים המקצועיים במשרד החינוך וצוותי ההוראה בבתי-הספר – בהתמודדות עם- ובסופו של דבר במיגור של התופעות השליליות המתוארות בדוח זה.

ב ב ר כ ה,

ד"ר חגית גליקמן
מנכ"לית ראמ"ה

תוכן העניינים

מבוא 4

שיטת המחקר 9

ממצאים 13

- **אלימות מילולית 14**
- **אלימות מתונה 17**
- **אלימות קשה 20**
- **הבאת נשק קר לביה"ס 23**
- **אלימות חברתית 26**
- **אלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים 29**

קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים 29

אלימות דיגיטלית – שימוש ברשתות חברתיות לפגיעה באחר 33

- **אלימות מינית 35**
- **אלימות מצד הצוות וכלפי הצוות 38**

קורבנות לאלימות מצד הצוות 38

ביצוע אלימות כלפי הצוות 41

- **אלימות בהסעות הבית-ספריות 44**
- **חבורות אלימות ומעשי בריונות 50**
- **תחושת מוגנות של התלמידים בבית-הספר 55**
- **מאמצי ביה"ס במניעת אלימות 58**
- **שימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים 62**

שתיית אלכוהול 62

שימוש בסמים 69

- **הימנעות מהגעה לבית-הספר מחשש לפגיעה 74**

סיכום 77

ביבליוגרפיה 79

נספח 1: תיאור המדדים המסכמים, המהימנות הפנימית שלהם וההיגדים המרכיבים אותם 84

נספח 2: נתוני המדדים וההיגדים לפי מגזר שפה ושלבי גיל – תשס"ט, תשע"א ותשע"ג 88

מבוא

תופעת האלימות בבתי-הספר היא אחת התופעות המרכזיות העומדות על סדר היום הציבורי באשר למערכת החינוך בישראל. אין עוררין על כך ששהות מוגנת ובטוחה של התלמידים בבית-הספר הינה מטרה חשובה ביותר, וכי חשוב לתת את הדעת לתופעות של אלימות בבית-הספר ולטפל בהן. לאור החשיבות הרבה של סוגיה זו, עלה צורך במהלך רב-שנתי של ניטור רמת האלימות בבתי-הספר על מנת לזהות מגמות של שינוי ושימור ברמת האלימות במערכת החינוך, לתת בידי קובעי המדיניות מידע מקיף באשר לרמת האלימות במערכת החינוך.

הדו"ח שלפניכם מתבסס על נתונים שנאספו בקרב תלמידי כיתות ד'-י"א במערכת החינוך במהלך שנות הלימודים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה. השאלונים שהועברו בקרב התלמידים בדקו שורה של התנהגויות אלימות בבית-הספר והתנהגויות בסיכון. הכוונה היא להמשיך ולנטר את רמת האלימות באמצעות שאלונים דומים אשר יועברו מדי שנתיים במדגם מייצג של בתי-ספר.

השאלונים שהועברו לתלמידים הם פרי עבודה של וועדת היגוי המורכבת מאנשי ראמ"ה, גורמים במשרד החינוך העוסקים בהתמודדות עם תופעת האלימות (שפ"י, מנהל חברה ונוער ואגפי הגיל) ומומחים מהאקדמיה.

ראשית, נתחיל עם סקירת ספרות באשר לתופעת האלימות בבתי-הספר ולאחר מכן נמשיך לתיאור שיטת הניטור ולפרק הממצאים.

מבט כללי על תופעת האלימות בבתי-הספר

כאמור, אלימות בבתי-הספר מהווה את אחת הסוגיות המרכזיות העומדות לסדר היום הציבורי בישראל ובמדינות רבות אחרות, וחוקרים רבים מדגישים את ההשלכות השליליות שלה על ה-well-being הגופני והרגשי של התלמידים (Felix, Furlong & Austin, 2009) וכן על התהליך הפדגוגי כולו (Kracke & Hahn, 2008), כאשר גם תלמידים אשר אינם מעורבים ישירות במקרי האלימות סובלים מהתוצאות השליליות (Henry, 2000).

מאמצע שנות ה-90 אנו רואים עלייה במודעות לקיומה של אלימות בכלל ואלימות בבית-הספר בפרט. שינוי זה נובע בעיקר מהעלייה בדיווח על מקרי אלימות באמצעי התקשורת ומהפרסום של תוצאות סקר בין לאומי במימונו של ארגון הבריאות הבין-לאומי (WHO), אשר עסק בהתנהגויות בריאות וכלל היבטים על אלימות נוער. תוצאות הסקר הראו כי בעיית האלימות בבתי-הספר בישראל משתווה לזו שבארצות תעשייתיות אחרות ובמדדים מסוימים אף גדולה מהם (Harel et al., 1997). אך למרות העניין הרב בסוגיה זו, אין תמימות דעים באשר להגדרתה של "אלימות בבתי-הספר", בשל הבדלים בגישות התיאורטיות ובאמצעים האמפיריים של העוסקים בסוגיה, מצב היוצר קושי רב להשוות ולעמת בין נתונים שנאספו במחקרים שונים. הנרי (2000) מציע מיפוי ביקורתי של ההגדרות ל"אלימות בבתי-הספר", והוא טוען כי מרבית המחקרים העוסקים בסוגיה לוקים בהגדרה צרה מדי ועוסקים בעיקר באלימות פיזית שנגרמת ע"י תלמידים כלפי חבריהם, אך מזניחים אספקטים רבים נוספים של אלימות, בין השאר כזאת החורגת מהמישור הפיזי ומופעלת במישורים הרגשי והפסיכולוגי; אלימות המופעלת ע"י המערכת הבית-ספרית (או ע"י מערכות רלוונטיות אחרות) כלפי התלמידים או אנשי הצוות באמצעים כגון משמעת נוקשה או אפליה שיטתית (למשל על בסיס מגדר, אתניות, דת וכד'); אלימות סימבולית (בעקבות בורדייה), כלומר פגיעה ביחיד הבאה לידי ביטוי במבנה הארגוני (קרי: היררכיות נוקשות) ובמנגנוני תיוג, הדרה והכללה שונים (כגון שיטת ההסללה), אשר נתפסים כחלק מה"מובן מאליו" (Henry, 2000).

קושי נוסף טמון בניסיון להשוות בין נתונים הנאספים במסגרת מחקרים שונים, בשל השימוש הנרחב במונח "בריונות" (bullying) על-מנת לאפיין אלימות בבית-הספר, כאשר הבריונות מוגדרת כ"סוג של התנהגות אגרסיבית המאופיינת בכוונה לפגוע באחר, בהישנות הפגיעה לאורך זמן וביחסי כוחות (פיזי, רגשי) בלתי מאוזנים בין הפוגע לקורבן" (Olweus, 1993). אחרים חושבים שהמינוח בריונות מכסה באופן חלקי בלבד את מגוון ההתנהגויות האלימות המתרחשות בבית-הספר(Benbenishty & Astor, 2005; Olweus, 1999) והינו בעל משמעויות שונות בתרבויות וארצות שונות (Benbenishty & Astor, 2003; Smith, 2003; Smith, Cowie, Olafsson, & Liefooghe 2002; Harel et al., 1997).

במסגרת דו"ח זה נעשה שימוש בהגדרה של בנבנישתי, זעירא, ואסטור (2000) ל"אלימות בבית-הספר": "התנהגות שמטרתה פגיעה פיזית או רגשית, באדם או ברכוש (כולל רכוש בית-הספר) במתחם בית-הספר". הגדרה זו כוללת

בתוכה אלימות מילולית-חברתית (כגון קללות, השפלה, חרם), איומים (ישירים, עקיפים, סחיטה, הפחדה), אלימות פיזית (דחיפות, בעיטות, חבטות, מכות), גנבה ופגיעה ברכוש, שימוש בנשק (נשיאה, איום, שימוש) והטרדה מינית (Benbenishty, Zeira,& Astor, 2000). אין מדובר בהגדרה רחבה ורב ממדית כפי שמציע הנרי (2000), אך בכל זאת מדובר בהגדרה המאפשרת לכלול בתוכה מגוון רחב, יחסית, של התנהגויות, של מבצעי ההתנהגות (תלמידים, אנשי סגל), וכן לזהות אלימות המתרחשת במישורים שונים, בנוסף למישור הפיזי (המישורים הפסיכולוגי והרגשי).

ההגדרה לעיל, אם כן, מאפשרת לבחון מספר רב של התנהגויות אלימות בבית-הספר, וכן מאפשרת להבחין ביניהן ברמת החומרה שלהן ולמדוד את השכיחות שלהן.

להלן התייחסות מפורטת יותר לביטויים השונים של אלימות בבית-הספר הנבדקים במסגרת מהלך ניטור האלימות הנוכחי, ואשר דו"ח זה מהווה את התוצר הראשון שלו:

אלימות פיזית, איומים ואלימות מילולית-חברתית בבתי-הספר

כפי שמציין הנרי (2000), אלימות פיזית בין תלמידים מהווה את הבסיס המוסכם על כל החוקרים כנכללת בקטגוריה של "אלימות בבית-הספר". הסכמה רחבה קיימת גם באשר לאלימות מילולית-חברתית כשייכת לקטגוריה זו, למרות שישנם חוקרים אשר בוחרים לא להכליל אלמנטים אלו בהגדרה שלהם (לדוגמא: Elliott, Hamburg & Williams, 1998).

אחד הגילויים של תופעת האלימות הנמצא על התפר שבין אלימות פיזית לאלימות מילולית הוא איומים שתלמידים משתמשים בהם כלפי חבריהם. בדומה לאלימות מילולית, איומים אינם מגע פיזי בפועל, ולכן עשויים להשתייך לקטגורית האלימות המילולית. מצד שני איומים הינם חלק ממעגל האלימות הפיזית ולכן עשויים להשתייך לקטגוריה זו. מבחינה אמפירית במחקרים קודמים שנערכו בישראל נמצא כי דפוסי הקורבנות מאיומים דומים לדפוסי הקורבנות מאלימות פיזית ושונים מדפוסי הקורבנות של אלימות מילולית ולכן בהמשך נתייחס לאלימות פיזית ולאיומים כשייכים לאותה קטגוריה (Benbenishty & Astor, 2005).

דפוסי הקורבנות מאלימות פיזית ואיומים מושפעים מגיל ומגדר. לבנים יש סיכוי כפול בהשוואה לבנות להיפגע מאלימות פיזית. תלמידי ביה"ס יסודי הינם בעלי שיעורי קורבנות מאלימות פיזית הגבוהים מאלו של תלמידי חטיבת הביניים ולאלו סיכויים גבוהים יותר ליפול קורבן לאלימות פיזית בהשוואה לתלמידי התיכון. דפוסי הקורבנות מאלימות מילולית-חברתית מושפעים מתרבות ומגדר, ולגיל חשיבות משנית (Benbenishty & Astor, 2005).

אלימות מינית והטרדה מינית בבתי-הספר

הטרדה מינית מוגדרת כ"מגוון התנהגויות שמטרתן להשפיל, להפחיד, לייצר שליטה, ליצור עליונות ולפגוע בתלמידים, על בסיס מגדר ובאמצעים מיניים (פסיכולוגיים ופיזיים)" (Benbenishty & Astor, 2005). התנהגויות אלימות מינית משתנות ברמת החומרה שלהן: החל מקריאה בשמות גנאי דרך הצקה ועד לתקיפה מינית. גם ניסיונות חוזרים ונשנים להגיע למגע מיני או ניסיונות הנעשים בצורה שאיננה נאותה מוגדרים כאלימות מינית.

מחקרים קודמים שנערכו בישראל מראים כי דפוסי האלימות המינית מושפעים בעיקר ממגדר ומתרבות. בנים מדווחים יותר מבנות על כך שהוטרדו מינית, למעט במקרה של הטרדה מינית שמטרתה להגיע למגע מיני בו הבנות החילוניות מדווחות על שיעורים הגבוהים מאלו של הבנים החילוניים. בהשוואה לסוגי אלימות אחרים, לגיל יש השפעה מועטה על הטרדה מינית ותלמידי יסודי מראים דפוסי קורבנות מינית דומים לאלו של תלמידי התיכון (Benbenishty & Astor, 2005).

אלימות מצד הצוות

עד כה דנו באלימות הנעשית ע"י תלמידים. כעת נעבור ונדון בהתנהגויות אלימות מצדם של אנשי הצוות בבית-הספר. מחנכים, מורים וחברי צוות אחרים בבית-הספר הינם דמויות משמעותיות בחיי התלמידים. הם מציידים את התלמידים בידע וכישורי חיים ומשמשים כמודלים לחיקוי וכמקור לתמיכה, להגנה ולביטחון. למרות זאת, ישנם מקרים בהם אנשים אלו הינם המקור לפגיעה בתלמידים. כאשר פגיעה שכזו מתרחשת, תוצאותיה הינן חמורות ומגוונות: התלמידים מפתחים בעיות בבית-הספר, התנהגות תוקפנית, התנהגות מפוחדת, תלותיות, ונסיגה בהתנהגות. לעיתים תופעות אלה הינן זמניות ולעיתים ארוכות טווח (Hyman, 1990; Hyman & Snook, 1999,2000; Hyman & Wise, 1979; Hyman, Zelikoff & Clarke, 1988).

מעבר לפגיעה ברווחה הנפשית של תלמיד מסוים, התנהגות אלימה ותוקפנית של אנשי צוות בית-הספר עשויה לגרור לתהליכי למידה חברתית של דפוסי האלימות. התנהגות אלימה מצד צוות בית-הספר נתפסת על-ידי כלל התלמידים כדרך לגיטימית להשפיע על האחר ולפתור סכסוכים, ובכך מגבירה את השכיחות והחומרה של מעשי האלימות בין התלמידים לבין עצמם (Hyman & Perone, 1998).

את הקורבנות של תלמידים מצד אנשי הצוות ניתן לחלק לשלושה סוגים: פגיעה רגשית, פגיעה פיזית ופגיעה מינית. מחקרים קודמים שנערכו בישראל (Benbenishty & Astor, 2005) מראים כי הקורבנות הנפוצה ביותר הינה פגיעה רגשית. במחקר זה נמצא כי כשליש מהתלמידים הישראלים דיווחו כי נפגעו רגשית על ידי אנשי צוות בחודש שקדם להעברת השאלונים. על-פי דיווחי התלמידים, 16.5% מקרבם נפגעו פיזית על ידי אנשי צוות בחודש שקדם להעברת השאלונים ואילו-4-5% מהתלמידים מדווחים כי נפגעו מינית. בכל שלושת סוגי הקורבנות, מתוך דיווחי התלמידים עולה כי בנים נפגעים יותר מבנות ושכיחות הקורבנות יורדת ככל שגיל התלמידים עולה.

שימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים

על אף שהשימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים (סיגריות, אלכוהול וסמים) אינו מהווה, מבחינה אנליטית, חלק אינטגראלי מתופעת האלימות הרשמית גרידא, ההשפעות הפיזיות והמנטאליות השליליות של שימוש בחומרים כאלו הן חשובות כשלעצמן. מחקרים גם מראים כי שימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים מהווה בו זמנית גורם סיכון מוגבר לקורבנות לאלימות (Nofziger, 2010) וגם מהווה תולדה של היחשפות לאירועי אלימות בין אם כקורבן ובין אם כעד (Kilpatrick et.al. 2000).

גורמים הקשורים לאלימות בבתי-הספר

מחקרים העוסקים בתופעת האלימות אינם מסתפקים רק במדידה של היקפן של התופעות השונות אלא בודקים גם משתנים העשויים להיות קשורים ל- או לנבא את תופעות האלימות השונות. אמנם מטרתו העיקרית של דוח זה היא לנטר את תופעת האלימות בבתי-הספר על גילוייה השונים, אך במסגרת השאלונים שהועברו לתלמידים נאסף מידע גם באשר לגורמים שונים העשויים לנבא את ההיקפים של גילויי האלימות ואף ממצאים אלו יוצגו בדוח. הכוונה, בהמשך הדרך, היא לבחון גם את הקשרים בין התופעות השונות לבין הדיווחים על רמת האלימות. להלן נציג משתנים אשר נמצאו בספרות כנמצאים בקשר או כמנבאים את היקפן וחומרתן של תופעות האלימות בבתי-הספר. המשתנים יוצגו בחלוקה למאפיינים חוץ בית-ספריים, מאפייני בית-הספר, ומאפייני הפרט.

מאפיינים חוץ בית-ספריים והשלכותיהם על אלימות בבית-הספר

בית-הספר והתלמידים הלומדים בו אינם פועלים בתוך ריק חברתי. לקהילה בה ממוקם בית-הספר ולרקע המשפחתי האתני והכלכלי ממנו מגיעים התלמידים השפעה על האלימות בבית-הספר. **קהילה המאופיינת** בעוני, שיעורי פשיעה גבוהים, אפליה, מיעוט הזדמנויות להשכלה ותעסוקה הינה סביבה המעלה את הסיכוי לאלימות, גם בתוך בית-הספר. (Attar et al., 1994; Catalano & Hawkins, 1996; Garbarino & Kostelny, 1997; Hamburg, 1998; Herrenkohl et al., 2004; Tolan, Guerra, & Kendall, 1995).

משתנה נוסף שנמצא כמנבא את רמת האלימות בבית-הספר הוא **המוצא האתני** ו/או **התרבות** של המשפחות מהן מגיעים התלמידים. חשוב לציין כי במקומות רבים בעולם קיימת הלימה בין אתניות/תרבות וסטאטוס השכלתי-חברתי-כלכלי (SES) כך שיש לבחון בזהירות האם רמת האלימות בבית-הספר נובעת מהבדלים אתניים תרבותיים או מהבדלים ברמות ה- SES (Hareven, 1998; Lorion, 1998; Kop, 1999; Soriano et al., 1994).

מחקרים מראים כי **סגנון ההורות** במשפחת המוצא של הילד משפיע אף הוא על סיכוייו להתנהג בצורה אלימה (Catalano & Hawkins, 1996; Garbarino, 1995; McEvoy& Welker, 2000). דפוסי הורות שאינם מאופיינים בחום ובמעורבות ישירה בחיי היום יום של הילד מעלים את הסיכון שהילד יתנהג בצורה תוקפנית (Batsche & Knoff, 1994; Bowers, Smith, & Binney, 1994; Olweus, 1993; Orpinas, Murray & Kelder, 1999; Sullivan, 2000). כך גם הורות שאיננה מציבה גבולות ברורים בנוגע להתנהגות מקובלת ושאינה מקובלת, או המתירה התנהגות אגרסיבית. הורים המהווים בעצמם מודלים להתנהגות אלימה מגדילים את הסיכוי שהילד יפנים מודל זה ויהפוך לאלים בעצמו (Batsche & Knoff, 1994; Farrington, 1993: Fraser, 1996).

מאפייני בית-הספר והשלכותיהם

מחקרים מראים כי הסיכוי ליפול קורבן לאלימות או להתנהג בצורה אלימה מושפע רבות ממאפייני בית-הספר. רמת המודעות של צוות בית-הספר ושל התלמידים לתופעת האלימות מנבאת את היקף תופעות האלימות בשטח בית-הספר, כך שעלייה ברמת ה**מודעות** לבעיית האלימות מצמצמת רמה זו (Olweus, 1991,1993; Olweus et al., 1999; Sharp & Smith, 1994; Smith & Sharp, 1994). מודעות הינה גם שלב מקדים **לתגובה הולמת כלפי מעשי אלימות**. מעשי אלימות העוברים ללא התייחסות שלילית של הצוות החינוכי וקבוצת השווים מעודדים את ההתנהגות האלימה (Smith et al., 1999; Olweus, 1993).

ככלל, **לאקלים בבית-הספר** תפקיד מרכזי בצמצום האלימות (Astor et al., 2002; Colvin, Tobin, Beard, Hagan, & Sprague, 1998; Dwyer, Osher, & Hoffman, 2000; Flannery, 1997; Fraser, 1996; Stephens, 1994; Welsh, 2000). אקלים בית-ספרי חיובי, הוא אקלים בבית-ספר המקיים מדיניות ברורה ועקבית נגד אלימות (Adams, 2000; Astor, Vargas, Pitner, & Meyer, 1999; Limper, 2000; Olweus, 1999; Smith & Sharp, 1994), מקדם מערכות יחסים תומכות של הצוות החינוכי בתלמידים (Dwyer et al., 2000), מעודד שיתוף של התלמידים בתהליכי קבלת החלטות בנוגע לתוכניות למניעת אלימות (Flannery, 1997) ומקטין את רמת האלימות בבית-הספר.

גם **גודל בית-הספר וגודל הכיתות** בו נמצאו כקשורים לרמת האלימות. בבתי-ספר גדולים בהם כיתות מרובות תלמידים, מתקשים המורים לפתח מערכות יחסים משמעותיות עם התלמידים, ולכן רמת האלימות עולה (Walker & Greshman, 1997). יתר על כן, יחס נמוך בין מספר המורים למספר התלמידים מקשה על המורים לפקח ביעילות על התנהגות התלמידים, מה שגורם לעלייה בבעיות משמעת ופשיעה (Hellman & Beaton, 1986). יש לשים לב כי האלימות בבית-הספר מתרחשת **במקומות וזמנים מסוימים**, לרוב במגרש המשחקים בזמן ההפסקות, לפני תחילת הלימודים, ולאחר סיומם (Astor et al.,1999, 2001), כך שלנוכחות הצוות החינוכי במקומות ובזמנים אלו חשיבות רבה בהפחתת האלימות (Astor et al.,2001).

התערבויות להפחתת אלימות

בנבנישתי וחבריו (2003), בחנו מאפיינים של התערבויות שהוכחו כיעילות בהפחתת התנהגויות אלימות בבתי-ספר. ממצאיהם מעלים שבתי-ספר חייבים לבחור בדרך התערבות המתאימה למצבם ולצרכיהם הייחודיים. כאשר ההתערבויות המוצלחות הן בעלות מס' מאפיינים: (1) הן מעלות את המודעות ואת תחושת האחריות של התלמידים, של המורים ושל ההורים לסוגי האלימות הנפוצים בבתיה"ס שלהם באופן ספציפי (בין אם מדובר בהטרדה מינית, קטטות, שימוש בנשק וכיו"ב). (2) יוצרות קווים מנחים ברורים וכללי התנהגות לכלל ביה"ס.(3) מכוונות אל כלל המערכות החברתיות השונות בביה"ס, ומבהירות לכל קהילת ביה"ס את הנהלים שעל-פיהם יש לפעול לפני אירועים אלימים, במהלכם ואחריהם. (4) מכוונות להשגת מעורבותם של סגל ביה"ס, של התלמידים ושל ההורים בתוכנית. ו-(5) משתלבות במשימות היומיומיות של ביה"ס.

מאפייני הפרט והשלכותיהם

מאפייני הפרט הבולטים ביותר המשפיעים על רמת האלימות בבית-הספר הינם **גיל ומגדר** התלמיד. ממחקרים עולה שכבר שעולה הגיל יורדת רמת האלימות אליה חשופים התלמידים. בהתאם לכך, תלמידי ביה"ס יסודי מדווחים על רמות גבוהות יותר של אלימות בהשוואה לתלמידי חטיבת הביניים, ואלה בתורם מדווחים על רמות גבוהות יותר של אלימות בהשוואה לתלמידי התיכון (Benbenishty et al., 2000; Borg, 1999; Whitney & Smith, 1993; Boulton & Underwood, 1992).

מחקרים על אלימות במערכת החינוך מהעולם כולו מצביעים על כך שבנים מתנהגים בצורה אלימה ונופלים קורבן לאלימות לעיתים קרובות יותר, כמו כן הסיכויים שלהם לחוות קורבנות כרונית גבוהה יותר בהשוואה לבנות (Nansel et al.,2001; Borg, 1999; CDC, 1996, 1998, 2000; Everett & Price, 1995; Fizpatrick, 1997; Lowry, Sleet, Duncan, Powell, & Kolbe, 1995). בנים חשופים יותר לאלימות ישירה (לדוגמא: אגרופים, סטירות) בעוד שבנות חשופות יותר לאלימות עקיפה (לדוגמא: שמועות, חרם) (Nansel et al., 2001; Olweus et al., 1999; Pellegrini & Long, 2002; Smith & Sharp, 1994; Sullivan, 2000). ישנן תיאוריות התולות הבדלים אלו בסגנונות החברויות שמיצרים בנים ובנות. מכיוון שבנות נוטות לבנות חבורות המבוססות על שייכות ואינטימיות, אלימות המבוססת על הדרה חברתית הינה היעילה ביותר. בעוד שבנים הנוטים לבנות חבורות גדולות ואמורפיות יותר מוצאים שאלימות עקיפה פחות יעילה עבורם והם פונים לאלימות ישירה (Owens & MacMullin, 1995).

מחקרי אלימות בישראל

בישראל נעשו מספר מחקרים שמטרתם לאמוד את בעיית האלימות בבית-הספר ברמה הלאומית. הראשון שבהם הינו סקר בין לאומי אשר עסק בהתנהגויות בריאות ונערך ב-1994 במימונו של ארגון הבריאות הבין-לאומי (WHO). סקר חלוצי זה כלל 5 שאלות על אלימות בקרב הנוער היהודי והשאלות היו מוגבלות לאירועים שהתרחשו במתחם בית-הספר (Harel, Kenny & Rahav, 1997). סקרים נוספים התמקדו בסוגי אלימות ספציפיים כגון הצקה (רולידר, לפידות ולוי, 2000), וונדליזם (Horowitz & Tubali, 2002), ואלימות מינית (גומפל וזהר, 2002). כמו כן, יש שחקרו גורמים המשפיעים על אלימות בבית-הספר, כגון אקלים בית-ספרי והתגובה למקרי אלימות (Benbenishty &Astor 2005) ומושפעים ממנה, לדוגמא הישגים לימודיים (בנבנישתי, חורי-כסאברי, רוזינר ואסטור, 2005). בנוסף, שפ"י (השירות הפסיכולוגי הייעוצי) מעבירים משנת 2001 את שאלוני האח"מ (אקלים חינוכי מיטבי) בבתי-ספר, המשמשים לפעולת התערבות באותם בתי-ספר, ואשר מהווים חלק מתכנית מערכתית לבניית אקלים בטוח וצמצום אלימות והתנהגויות סיכון.

המחקר הנוכחי

תהליך הניטור הנוכחי ממשיך, במידה רבה, מסורת של מעקב אחר תופעת האלימות בבתי-הספר על גילוייה השונים ובעיקר מחקרים קודמים של בנבנישתי ושות' בדבר רמת האלימות בבתי-הספר בישראל (בנבנישתי, זעירא ואסטור 2000: בנבנישתי 2003: בנבנישתי, חורי-כסאברי ואסטור 2005).

המטרה המרכזית, כאמור, היא להציג נתונים בדבר שכיחות גילויי האלימות השונים בקרב אוכלוסיית תלמידי בתי-הספר ובקרב תתי קבוצות באוכלוסייה זו, בחלוקה על-פי שלבי גיל ומגזר שפה. הכוונה היא להמשיך ולעקוב אחר פרמטרים אלו בשנים העוקבות (סקר ניטור האלימות אמור להיות מועבר בכל שנה שנייה).

מטרה נוספת היא ליצור בסיס מידע הכולל, מלבד משתני האלימות, גם משתנים נוספים העשויים להסביר את תופעות האלימות או להיות מוסברים על-ידיהן. בסיס המידע אמור לשמש למחקרי המשך אשר יסייעו להבין טוב יותר, ובסופו של דבר לסייע במניעה של התופעות השליליות שדו"ח זה עוסק בהן.

שיטת המחקר

כללי

הנתונים המופיעים בדוח זה נאספו במהלך החודשים ינואר-מרץ 2015 ("נתוני תשע"ה") והם מוצגים בהשוואה לנתונים שנאספו בתקופה המקבילה בשנים 2013 ("נתוני תשע"ג"), 2011 ("נתוני תשע"א") ו-2009 ("נתוני תשס"ט"). בכל המועדים השאלונים הועברו באופן זהה: העברה בכיתות האם של התלמידים, ע"י סוקרים מטעם ראמ"ה שהועסקו ע"י זכיין חיצוני, ואשר עברו הכשרה ע"י צוות המחקר של ראמ"ה. השאלונים הועברו באופן אנונימי, מבלי שנאסף מידע מזוהה על המשיבים. ברוב בתי-הספר זכינו לשיתוף פעולה מלא מצד ההנהלה והתלמידים. משך ההעברה של שאלון תלמידים היה 15 עד 30 דקות; במקרים חריגים נדרשו 45 עד 50 דקות. בכל מקרה שבו תלמידים התקשו בהבנת שאלה, הסוקרים נתנו לכך מענה. ברוב המוחלט של המקרים, כל התלמידים אשר נכחו בכיתה מילאו את השאלונים, למעט מקרים בודדים בהם התלמידים, עולים חדשים, שזה מקרוב הגיעו ארצה ולא שלטו בעברית ברמה מינימלית לא יכלו להשיב עליהן. הוחלט שתלמידים אלה לא ימלאו את השאלונים. באופן כללי, הסוקרים התרשמו שהתלמידים מילאו את השאלונים ברצינות ובקפדנות.

כלי המחקר

כלי המחקר העיקרי היו שאלוני נייר ועפרון שהכילו כ- 90 שאלות/היגדים על סולם ליקרט עם 3 דרגות תדירות בקטגוריות שונות שתוארו למעלה.

כאמור, השאלונים היו פרי עבודתה של וועדה שהתכנסה במטרה לבנות כלי אחיד ומוסכם לניטור רמת האלימות בבתי-הספר, על גילוייה וביטוייה השונים.

בחלק ניכר מההיגדים בשאלון מוצג בפני התלמיד תיאור של אירוע אלים שהתלמיד היה עלול להיות קורבן שלו, והתלמיד התבקש לציין על סולם שביטא תדירות הולכת וגוברת, האם המקרה קרה לו במהלך החודש האחרון. התלמיד נדרש לבחור בסולם האם הדבר לא קרה, האם קרה פעם אחת, קרה פעמיים או האם קרה שלוש פעמים או יותר.

לדוגמא, בהיגד הבודק קורבנות של תלמיד לאירוע אלים נשאל התלמיד "במהלך החודש האחרון אחד התלמידים דחף אותך במטרה לפגוע בך" (0=לא קרה, 1= קרה פעם אחת או פעמיים, 2= קרה שלוש פעמים או יותר).

באופן הזה, התלמידים ביקשו להתייחס לשורה ארוכה של אירועים אלימים המשתייכים לקטגוריות שונות: אלימות מילולית, אלימות מתונה, אלימות קשה ועוד. חלק מההיגדים בשאלונים שהועברו לבתי-ספר בפיקוח ממלכתי-דתי נוסחו באופן מעודן יותר (לדוגמא: "הערות לא צנועות" במקום "הערות מיניות").

על בסיס התשובות להיגדים בקטגוריה נתונה חושבו מדדים מסכמים כך: שיעור התלמידים אשר דיווחו כי לפחות אחד מהאירועים האלימים המשתייכים לקטגוריה אירע להם במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים פעם אחת לפחות.

באופן זה חושבו מדדים בנושאים הבאים:

- **אלימות מילולית**
- **אלימות מתונה**
- **אלימות קשה**
- **אלימות חברתית**
- **אלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים** [1]
- **אלימות מינית**
- **אלימות מצד הצוות וכלפי הצוות**

[1] נציין כי החל משנה"ל תשע"ה נוספו שני היגדים חדשים בנושא זה, שאינם מהווים חלק מהמדד, ואשר בודקים את המידה בה תלמידים משתמשים ברשתות חברתיות לפגיעה בתלמידים אחרים או במורים.

נציין כאן כי המדדים המוצגים בדוח זה חושבו באופן שונה מאופן החישוב של המדד המסכם "מעורבות באירועי אלימות" אשר מופיע בדוחות המיצ"ב, ואשר חושב שם כממוצע של שיעורי המדווחים כי המתואר בכל אחד מההיגדים המרכיבים את המדד – אכן קרה להם (לפחות פעם אחת) בחודש שקדם להעברת השאלונים. הסיבה להבדל זה נעוצה במטרות השונות של שאלוני האקלים והסביבה הפדגוגית ושל שאלוני ניטור האלימות: בשעה שמטרת הראשונים היא להציג תמונה כללית ומסכמת של תופעת האלימות לצד שורה ארוכה של נושאים נוספים הקשורים לאקלים הבית-ספרי (ועל כן החישוב של מדד מסכם אחד), הרי ששאלוני ניטור האלימות נועדו לבחון את תופעת האלימות על ביטוייה וגווניה השונים לעומק (ועל כן החישוב של שורה של מדדים מסכמים וכן היגדים בודדים הבודקים תופעות נוספות). לאור האמור לעיל, וכן בשל סיבות מתודולוגיות נוספות (ניסוחים מעט שונים של ההיגדים, הקשר אחר של ההעברה) **אין להשוות את נתוני המדד המסכם המחושב על בסיס נתוני האקלים במיצ"ב, עם נתוני המדדים המסכמים המחושבים מתוך שאלוני ניטור האלימות.**

בנוסף למדדים שתוארו לעיל, מוצגים בדוח גם נתונים של היגדים בודדים אשר בשל שיקולים של תוכן, שנתמכו גם בבדיקות סטטיסטיות, לא היוו חלק ממדד מסכם כלשהו:

- **הבאת נשק קר לבית-הספר**
- **הימנעות מהגעה לבית-הספר מחשש לפגיעה**

בנוסף למדדים ולהיגדים לעיל, בהם התבקשו התלמידים, כאמור, לדווח על אירועים שקרו להם או על התנהגויות שביצעו במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים, הם התבקשו להשיב על היגדים נוספים בנושאים הבאים:

- **אלימות בהסעות הבית-ספריות**: תדירות המקרים בהם התלמיד היה קורבן לאלימות מילולית או פיזית בהסעה הבית-ספרית.
- **חבורות אלימות ומעשי בריונות בבית-הספר**: התדירות בה מתרחשים אירועים מסוג זה בבית-הספר.
- **שימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים**: תדירות השימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים שונים, החל ממשקאות חריפים וכלה בסמים.
- **תחושת המוגנות של התלמידים**: המדד חושב כממוצע של שיעור התלמידים המסכימים עם ההיגדים המרכיבים את המדד.
- **מאמצי בית-הספר במניעת אלימות**: המדד חושב כממוצע של שיעור התלמידים המסכימים עם ההיגדים המרכיבים את המדד.

בשלושת הנושאים הראשונים לא חושב מדד מסכם.

חשוב לשים לב כי בשני המדדים האחרונים ("תחושת מוגנות של תלמידים" ו-"מאמצי בית-הספר במניעת אלימות"), ובשונה משאר המדדים, אחוז גבוה יותר באותו מדד משקף תמונת מצב חיובית יותר (בעוד בשאר המדדים אחוז גבוה יותר של מעורבות במקרי אלימות והתנהגויות סיכון משקף תמונת מצב שלילית יותר).

לתיאור מפורט של המדדים, ההיגדים המרכיבים אותם, וכן לנתונים בדבר העקיבות הפנימית של המדדים (לפי מדד המהימנות אלפא של קרונבך), ראו נספח 1.

אוכלוסייה, דגימה ושיעורי השבה

הדגימה נעשתה בשיטה של דגימת אשכולות דו שלבית בתוך שכבות (stratified two-stage cluster sampling)[2], כך שבכל שכבת דגימה נדגמו בתי-ספר, ובכל בית-ספר שנכלל במדגם נדגמו באופן מקרי שתי כיתות. בכיתות שנכללו במדגם נסקרו כל התלמידים הלומדים בכיתה. ברוב המכריע של המקרים היה מדובר בשתי כיתות משלבי גיל שונים. בבתי-הספר היסודיים נדגמו שתי כיתות מבין הכיתות בשכבות ד', ה' ו-ו', בחטיבות הביניים נדגמו שתי כיתות מהשכבות ז', ח' ו-ט', ובחטיבות העליונות נדגמו שתי כיתות, אחת משכבה י' והשנייה משכבה י"א. חשוב לציין, כי החלוקה לפי שלב חינוך התבצעה לפי דרגות-כיתה ולא לפי המבנה הארגוני בכל בית-ספר. כך ,כיתות ד', ה', ו' נכללו בבתי-הספר היסודיים, כיתות ז', ח', ט' – נכללו בשכבת חטיבות הביניים (גם אם היו בפועל בבתי-ספר יסודיים)

[2] תכנית הדגימה וגודל המדגם נגזרו ממחקרי ניטור אלימות קודמים (בנבנישתי 1999, 2002, 2005)

וכיתות י'-י"א נכללו בשכבת החטיבות העליונות. יוצאים מן הכלל בהקשר זה היו כיתות ט' בתיכונים 4 שנתיים, אשר נדגמו, יחד עם כיתות י' ו-י"א במוסד החינוך אליו הן שויכו. כאמור, ככלל נדגמו שתי כיתות בכל בית-ספר במדגם. היו מספר יוצאים מהכלל שנבעו מצורכי הדגימה וההתאמה לגודל בית-הספר.

לצורך הדגימה הוגדרו 15 שכבות דגימה בלתי תלויות, המהוות שילוב של שני משתנים: שלב החינוך (ד'-ו', ז'-ט', י'-י"א) והמגזר/סוג הפיקוח (ממלכתי - דובר עברית, ממלכתי-דתי, ערבי, דרוזי ובדואי). בתוך כל אחת מהשכבות הנ"ל, נדגמו כ-40 בתי-ספר. בסך הכול, היו צפויים להשתתף במחקר 471 בתי-ספר. (בתי-הספר הבדואים והדרוזים הם מעטים, באופן יחסי, ולכן נכללו במדגם כל בתי-ספר מכל אחת מן השכבות במגזרים אלו). כפי שנכתב לעיל, בכל אחת מהכיתות הנדגמות היו אמורים למלא את השאלונים כל התלמידים, כ-50 תלמידים מכל בית-ספר. הכיתות נדגמו כך שברמה הארצית יהיה ייצוג לכל שלבי הגיל. בסך הכל תוכננו להשתתף כ-29,500 תלמידים. אוכלוסיית ניטור האלימות נועדה להקיף את כל בתי-הספר היסודיים, חטיבות הביניים והחטיבות העליונות בחינוך הממלכתי והממלכתי-דתי, ובחינוך המוכר שאינו רשמי, למעט בתי-הספר מהסוגים הבאים:

- בתי-ספר של החינוך המיוחד, מפת"ן, מרכז טיפולי, מרכז ימי, מרכז פסג"ה, מתי"א, מוסד רפואי וחוות חקלאיות.
- בתי-ספר חרדיים: מרכז חינוך ותלמודי תורה (ת"ת), חינוך עצמאי ומעיין החינוך התורני.
- בתי-ספר דוברי ערבית בירושלים ("מזרח ירושלים").

משקלות הדגימה שחושבו מבוססים על הסתברויות ההכללה במדגם ועל תיקונים שונים הנובעים מאי השבה של בתי-ספר ושל תלמידים, וזאת על-פי פיקוח, מגזר-שפה, דרגת כיתה ומגדר.

בסופו של דבר, בסקר ניטור האלימות של תשע"ה השתתפו 26,136 תלמידים מ- 461 בתי-ספר (נתונים דומים לסקר שנערך בתשע"ג).

שיעורי ההיענות: גודל מדגם בתי-הספר היה כאמור 471, אך בפועל השתתפו בסקר 461 בתי-ספר (כ-98% היענות). שיעור ההיענות לפי סוג פיקוח ומגזר שפה הנו: 100% מבתי-הספר הממלכתיים דוברי העברית, 91% מבתי-הספר הממלכתיים-דתיים ו-100% מבתי-הספר דוברי הערבית.

בסה"כ השתתפו בניטור 26,136 תלמידים: 9,433 בבתי-ספר יסודיים, 9,354 - בחטיבות הביניים ו -7,349 בחטיבות העליונות. בחלוקה לפי מגזר שפה וסוג הפיקוח: 6,285 תלמידים בבתי-ספר דוברי עברית-ממלכתי, 4,700 בבתי-ספר דוברי עברית ממלכתי-דתי ו- 15,151 בבתי-ספר דוברי ערבית (קטגוריה זו כוללת בתי-ספר המשתייכים למגזרים הערבי, הדרוזי והבדואי).

בלוחות 1 ו-2 מוצגים שיעורי ההיענות ברמת התלמידים בבתי-הספר דוברי העברית והערבית ובקרב התלמידים הלומדים בבתי-ספר אלו. שיעור ההשתתפות של תלמידי כיתות ד'-ו' בבתי-הספר הממלכתיים דוברי העברית היה 91%, בבתי-הספר הממלכתיים-דתיים 82% ובבתי-הספר דוברי הערבית 94%. שיעור ההשתתפות בקרב תלמידי כיתות ז'-ט': 91% בבתי-הספר הממלכתיים דוברי העברית, 79% בבתי-הספר הממלכתיים-דתיים, ו- 91% בבתי-הספר דוברי הערבית. בכיתות י'-י"א: 88% אחוזי השתתפות בבתי-הספר הממלכתיים דוברי העברית, 78% בבתי-הספר הממלכתיים-דתיים ו-91% בבתי-הספר דוברי הערבית.

בסך הכל, אפשר לראות כי שיעור ההשתתפות של התלמידים בבתי-הספר דוברי הערבית היה מעט גבוה יותר משיעור ההשתתפות של התלמידים בבתי-הספר דוברי העברית (92% ו-85% בהתאמה).

לוח 1: מספר בתי-הספר, התלמידים המשיבים, ושיעורי ההיענות בקרב דוברי העברית

פיקוח	ממלכתי		ממלכתי-דתי		סך הכל דוברי עברית	
שכבה	משיבים	אחוז הענות	משיבים	אחוז הענות	משיבים	אחוז הענות
בתי-ספר	**115**	**100%**	**103**	**91%**	**218**	**96%**
תלמידים						
שכבת ד'	851	89%	396	78%	1,247	85%
שכבת ה'	736	91%	760	87%	1,496	89%
שכבת ו'	503	92%	513	80%	1,016	85%
שכבות ד'-ו'	**2,090**	**91%**	**1,669**	**82%**	**3,759**	**87%**
שכבת ז'	806	92%	551	77%	1,357	85%
שכבת ח'	763	91%	565	79%	1,328	85%
שכבת ט'	718	91%	442	83%	1,160	88%
שכבות ז'-ט'	**2,287**	**91%**	**1,558**	**79%**	**3,845**	**86%**
שכבת י'	**948**	**89%**	**735**	**79%**	**1,683**	**84%**
שכבת י"א	**960**	**87%**	**738**	**76%**	**1,698**	**82%**
שכבות י'- י"א	**1,908**	**88%**	**1,473**	**78%**	**3,381**	**83%**
סך הכל	**6,285**	**90%**	**4,700**	**80%**	**10,985**	**85%**

לוח 2: מספר בתי-הספר, התלמידים המשיבים, ושיעורי ההיענות בקרב דוברי הערבית

מגזר	ערבי		דרוזי		בדואי		סך הכל דוברי ערבית	
שכבה	משיבים	אחוז הענות	משיבים	אחוז הענות	משיבים	אחוז הענות	משיבים	אחוז הענות
בתי-ספר	**112**	**100%**	**52**	**100%**	**79**	**100%**	**243**	**100%**
תלמידים								
שכבת ד'	502	96%	395	95%	529	91%	1,426	94%
שכבת ה'	643	93%	635	96%	699	93%	1,977	94%
שכבת ו'	855	95%	670	96%	746	92%	2,271	94%
שכבות ד'-ו'	**2,000**	**95%**	**1,700**	**96%**	**1,974**	**92%**	**5,674**	**94%**
שכבת ז'	757	92%	255	97%	790	90%	1,802	92%
שכבת ח'	881	93%	342	91%	907	90%	2,130	91%
שכבת ט'	533	90%	254	91%	790	90%	1,577	90%
שכבות ז'-ט'	**2,171**	**92%**	**851**	**93%**	**2,487**	**90%**	**5,509**	**91%**
שכבת י'	1,020	92%	319	90%	651	90%	1,990	91%
שכבת י"א	1,020	88%	324	92%	634	92%	1,978	90%
שכבות י'- י"א	**2,040**	**90%**	**643**	**91%**	**1,285**	**91%**	**3,968**	**91%**
סך הכל	**6,211**	**92%**	**3,194**	**94%**	**5,746**	**91%**	**15,151**	**92%**

ממצאים

פרק הממצאים נשען על ניתוח של שאלוני ניטור האלימות שהועברו לתלמידים בשנה"ל תשע"ה. הנתונים שנאספו בשנת תשע"ה מושווים לנתונים המקבילים שדווחו בשנים תשע"ג, תשע"א ובתשס"ט.

הממצאים מוצגים בחלוקה לתת פרקים, כאשר כל תת פרק מתמקד בנושא מסוים המהווה חלק מתופעת האלימות או נמצא אליה בזיקה ישירה. תתי הפרקים המופיעים להלן הם:

- **אלימות מילולית**
- **אלימות מתונה**
- **אלימות קשה**
- **הבאת נשק קר לביה"ס**
- **אלימות חברתית**
- **אלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים**
- **אלימות מינית**
- **אלימות מצד הצוות וכלפי הצוות**
- **אלימות בהסעות הבית-ספריות**
- **חבורות אלימות ומעשי בריונות**
- **תחושת מוגנות של התלמידים בבית-הספר**
- **מאמצי ביה"ס במניעת אלימות**
- **שימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים**
- **הימנעות מהגעה לבית-הספר מחשש לפגיעה**

לאור המידע הרב המוצג להלן ועל מנת להקל על הקורא בהתמצאות בדוח, המבנה של תתי הפרקים השונים הוא אחיד והדברים מוצגים בכל תת פרק על-פי הסדר הבא:

- פירוט **ההיגדים** העוסקים בנושא ו**המדד המסכם** המורכב מההיגדים
- **הממצאים העיקריים בתשע"ה**
- **הצגה מפורטת (גרף ולוח) של ממצאי תשע"ה**: התמונה הכוללת של המדד המסכם, נתוני כל ההיגדים וכן נתוני המדד המסכם על-פי הפילוחים הבאים:
  - **שלבי גיל**: חלוקה לכיתות ד'-ו', כיתות ז'-ט' וכיתות י'-י"א
  - **מגזר-שפה**: חלוקה לבתי-ספר דוברי עברית ובתי-ספר דוברי ערבית
- **השוואה בין נתוני תשע"ה לנתוני תשע"ג, תשע"א ותשס"ט**. לצורך הדיווח המילולי, מדווח להלן שינוי (עלייה או ירידה) של עד וכולל 2% בין שתי השנים כ"יציבות", ושינוי בערכים של 3% ומעלה מדווח כ"עלייה" או "ירידה" – בהתאם לכיוון של השינוי. החריגים לכלל זה הינם נושאים בהם שיעורי המדווחים מלכתחילה נמוכים במיוחד (מתחת ל- 5%) או נושאים שיש להתייחס לעלייה בהם בחומרה. בנושאים אלו מדווחת עלייה או ירידה במקרה של שינוי בערכים של 2% ומעלה. נושאים אלה הם: קורבנות לאלימות קשה; הבאת נשק קר לבית-הספר; אלימות דיגיטלית – שימוש ברשתות חברתיות לפגיעה באחר; קורבנות לאלימות מינית; קורבנות מאלימות מצד הצוות; אלימות כלפי הצוות; קורבנות לאלימות פיזית בהסעות; שימוש בסמים; הימנעות מהגעה לבית-הספר מחשש לפגיעה.
- **הצגה גרפית מפורטת של נתוני תשע"ה בהשוואה לנתוני תשע"ג, תשע"א ותשס"ט**: תמונה כללית וכן בחלוקה על-פי מגזר-שפה.

אלימות מילולית

המדד המסכם: קורבנות לאלימות מילולית*. ההיגדים כפי שהם מופיעים בשאלון תשע"ה

"האם במהלך החודש האחרון מישהו מהתלמידים **קילל אותך בכוונה לפגוע בך**"

"האם במהלך החודש האחרון מישהו מהתלמידים **לעג לך או העליב אותך או השפיל אותך במילים**"

* שיעור התלמידים המדווחים שלפחות אחד מהאירועים המוזכרים בהיגדים קרה להם בחודש שקדם להעברת השאלונים.

תמצית הממצאים בתרשים 1 ובלוח 3 שלהלן:

<u>השוואה על-פי שלבי גיל</u>: שיעורי התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות מילולית** בכיתות ז'-ט' (39%) ובכיתות ד'-ו' (38%) גבוהים יותר מאשר בכיתות י'-י"א (27%).

<u>השוואה על-פי מגזר שפה</u>: שיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות מילולית** בבתי-ספר דוברי עברית (38%) גבוה יותר מאשר בבתי-ספר דוברי ערבית (31%). הפער בין מגזרי השפה בכיתות ז'-ט' (12%) גבוה יותר מהפער בכיתות ד'-ו' (6%) ובכיתות י'-י"א (4%).

אלימות מילולית לפי מגזר שפה – נתוני המדד המסכם (תשע"ה)

בתרשים 1 מוצגים נתוני המדד המסכם "קורבנות לאלימות מילולית" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 1: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מילולית במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני המדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

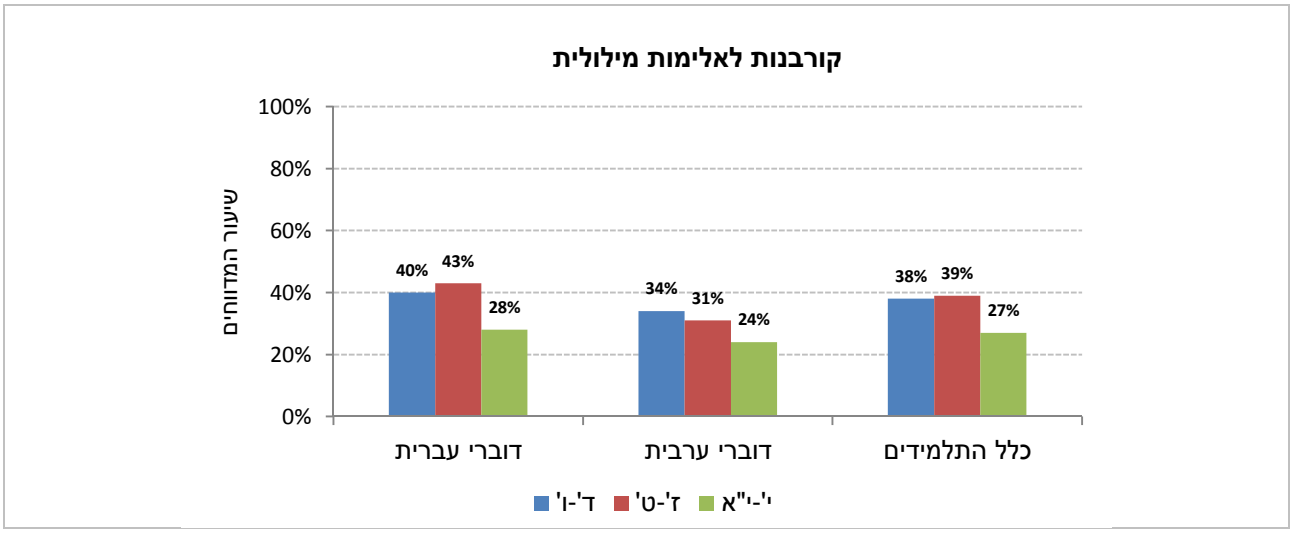

לוח 3: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מילולית במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות מילולית	**ד – ו**	40	34	38
	ז – ט	43	31	39
	י – יא	28	24	27
	כלל השכבות	38	31	36
האם במהלך החודש האחרון תלמיד קילל אותך בכוונה לפגוע בך	**ד – ו**	30	19	27
	ז – ט	33	19	29
	י – יא	18	16	18
	כלל השכבות	28	19	25
האם במהלך החודש האחרון תלמיד לעג לך או העליב אותך או השפיל אותך במילים	**ד – ו**	28	27	28
	ז – ט	34	23	30
	י – יא	23	18	21
	כלל השכבות	29	23	27

אלימות מילולית – השוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

תמצית הממצאים בתרשים 2 שלהלן:

<u>השוואה רב-שנתית, כללי:</u> ככלל, בין השנים תשס"ט לתשע"ה חלה ירידה בשיעורי המדווחים על **קורבנות לאלימות מילולית** בכיתות ד'-ו' ובכיתות ז'-ט'. עם זאת, בין השנים תשע"ג לתשע"ה בפרט אפשר לזהות שינוי במגמה: בכיתות ד'-ו' ניכרת יציבות, ואילו בכיתות ז'-ט' אף נצפתה עלייה (+5%). בקרב תלמידי כיתות י'-י"א, נרשמה יציבות בין השנים תשס"ט לתשע"ה. לנוכח השינוי שתואר, ראוי לבחון בשנים הקרובות אם מדובר בתחילתה של מגמת עלייה בשיעור המדווחים על אלימות מסוג זה, בעיקר בכיתות ז'-ט', אך גם ביתר שלבי הגיל.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה:</u> בין השנים תשע"ג לתשע"ה, נרשמה יציבות בשיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות מילולית** בקרב בתי-ספר דוברי ערבית. לעומת זאת, בקרב בתי-ספר דוברי עברית חלה עלייה, בעיקר בכיתות ז'-ט' (+7%), אך גם בכיתות י'-י"א (+3%). בכיתות ד'-ו' נרשם שינוי של +2%, ויש להמשיך ולעקוב כדי לבדוק אם מדובר בראשיתה של מגמת עלייה.

בתרשים 2 להלן מוצגים נתוני המדדים "קורבנות לאלימות מילולית" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 2: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מילולית לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני המדד המסכם בשנים תשס"ט, תשע"א,תשע"ג ותשע"ה

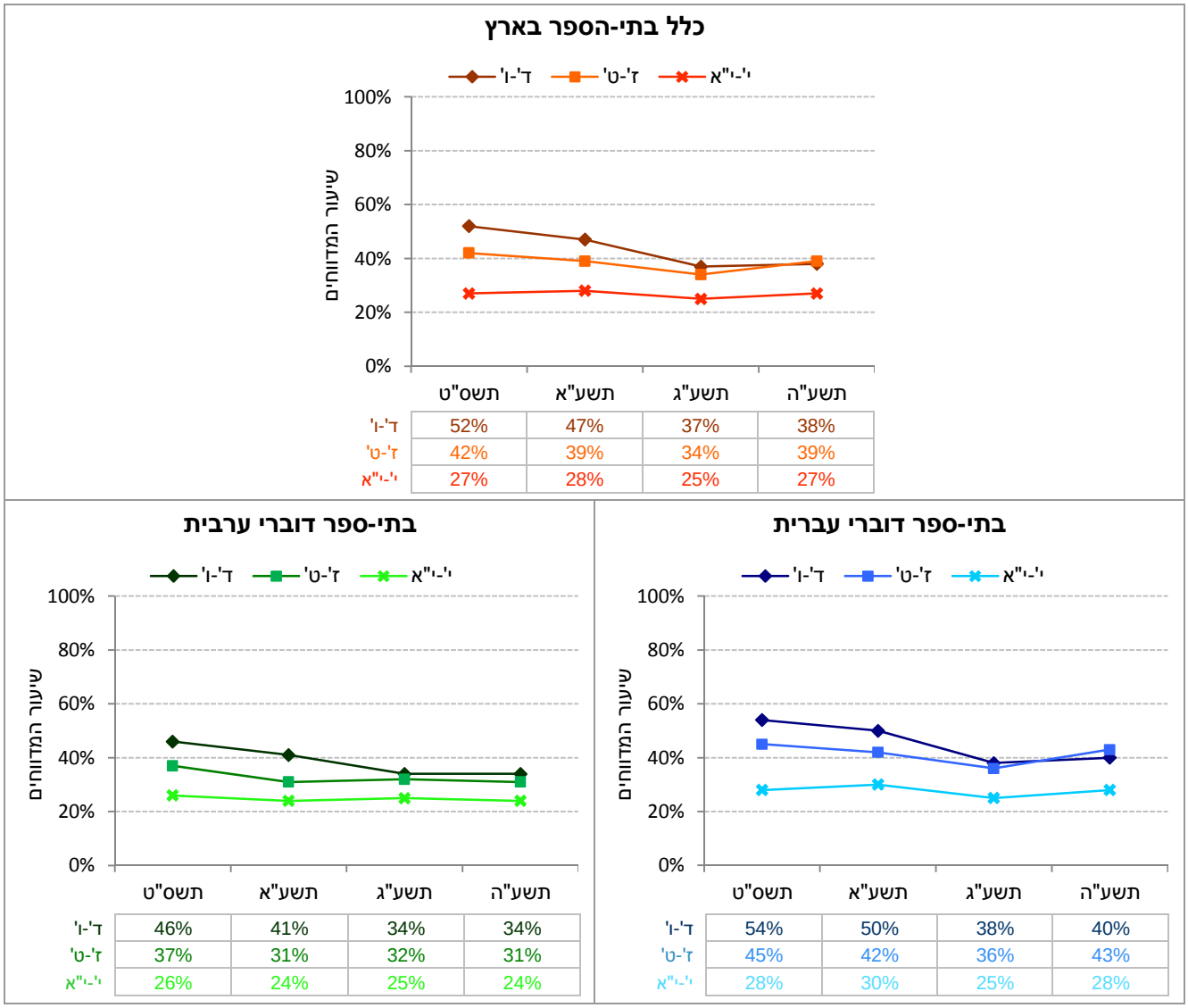

אלימות מתונה

המדד המסכם: קורבנות לאלימות מתונה*. ההיגדים כפי שהם מופיעים בשאלון תשע"ה
"האם במהלך החודש האחרון **תלמיד איים שיפגע בך** בבית-הספר או אחרי הלימודים"
"האם במהלך החודש האחרון **תלמיד תפס ודחף אותך במטרה לפגוע בך**"
"האם במהלך החודש האחרון **קיבלת בעיטה או אגרוף מתלמיד שרצה לפגוע בך**"

* שיעור התלמידים המדווחים שלפחות אחד מהאירועים המוזכרים בהיגדים קרה להם בחודש שקדם להעברת השאלונים.

תמצית הממצאים בתרשים 3 ובלוח 4 שלהלן:

השוואה על-פי שלבי גיל: ככל ששלבי הגיל גבוהים יותר, כך שיעורי התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות מתונה** נמוכים יותר. שיעורי הדיווח עומדים על 25% בקרב תלמידי כיתות ד'-ו', 18% בכיתות ז'-ט' ו-11% בכיתות י'-י"א.

השוואה על-פי מגזר שפה: שיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות מתונה** בבתי-ספר דוברי עברית (17%) נמוך יותר מאשר בבתי-ספר דוברי ערבית (23%). הפער בכיתות ד'-ו' (8%) גדול יותר מאשר הפער בכיתות ז'-ט' (5%) ובכיתות י'-י"א (6%).

אלימות מתונה לפי מגזר שפה – נתוני המדד המסכם (תשע"ה)

בתרשים 3 מוצגים נתוני המדד המסכם "קורבנות לאלימות מתונה" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 3: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מתונה במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני המדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

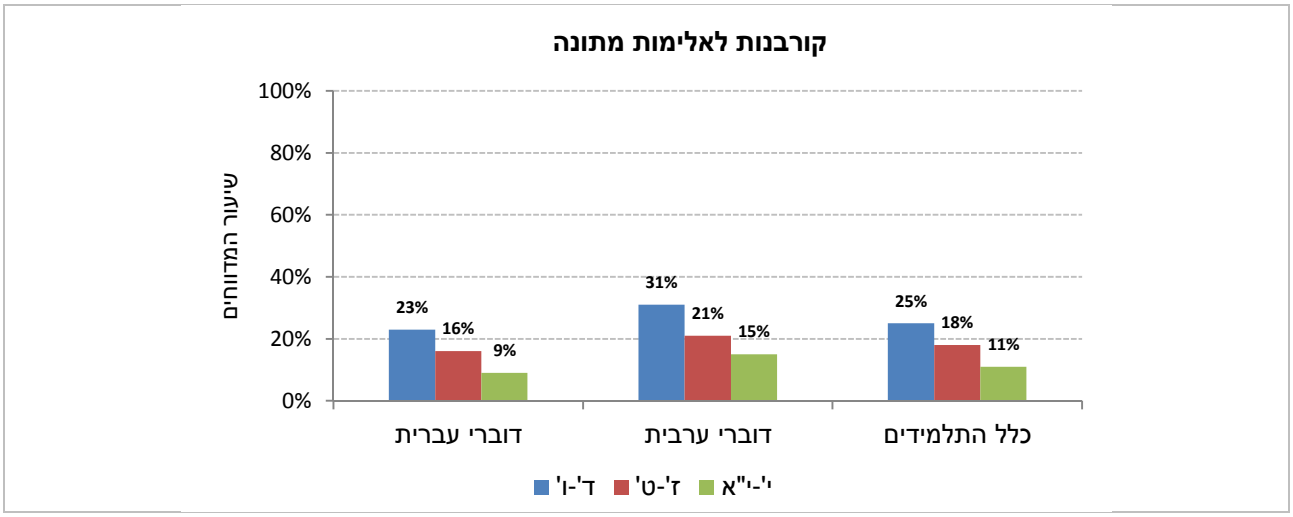

לוח 4: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מתונה במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות מתונה	ד – ו	23	31	25
	ז – ט	16	21	18
	י – יא	9	15	11
	כלל השכבות	17	23	19
האם במהלך החודש האחרון תלמיד איים שיפגע בך בבית-הספר או אחרי הלימודים	ד – ו	9	15	11
	ז – ט	5	10	7
	י – יא	3	8	5
	כלל השכבות	6	11	8
האם במהלך החודש האחרון תלמיד תפס ודחף אותך במטרה לפגוע בך	ד – ו	14	18	15
	ז – ט	11	12	11
	י – יא	7	10	8
	כלל השכבות	11	14	12
האם במהלך החודש האחרון קיבלת בעיטה או אגרוף מתלמיד שרצה לפגוע בך	ד – ו	13	17	14
	ז – ט	9	11	10
	י – יא	5	9	6
	כלל השכבות	10	13	11

אלימות מתונה – השוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

תמצית הממצאים בתרשים 4 שלהלן:

<u>השוואה רב-שנתית, כללי:</u> בהסתכלות כללית, בין השנים תשס"ט לתשע"ה חלה ירידה בשיעורי תלמידי כיתות ד'-ו' וכיתות ז'-ט' המדווחים על **קורבנות לאלימות מתונה**. בפרט, בין השנים תשע"ג לתשע"ה נפסקה מגמת הירידה ונרשמה יציבות. בקרב תלמידי כיתות י'-י"א, נרשמה יציבות בין השנים תשס"ט לתשע"ה.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה:</u> ככלל, המגמות בשני מגזרי השפה דומות למגמה הכללית שתוארה לעיל. עם זאת, ראוי לשים לב לשינויים הקלים שנרשמו בבתי-ספר דוברי עברית בין השנים תשע"ג לתשע"ה (+2% בכיתות ד'-ו' וז'-ט'), ולהמשיך לעקוב כדי לוודא שלא מדובר בתחילתה של מגמת עלייה.

בתרשים 4 מוצגים נתוני המדד "קורבנות לאלימות מתונה" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 4: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מתונה לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני המדד המסכם בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

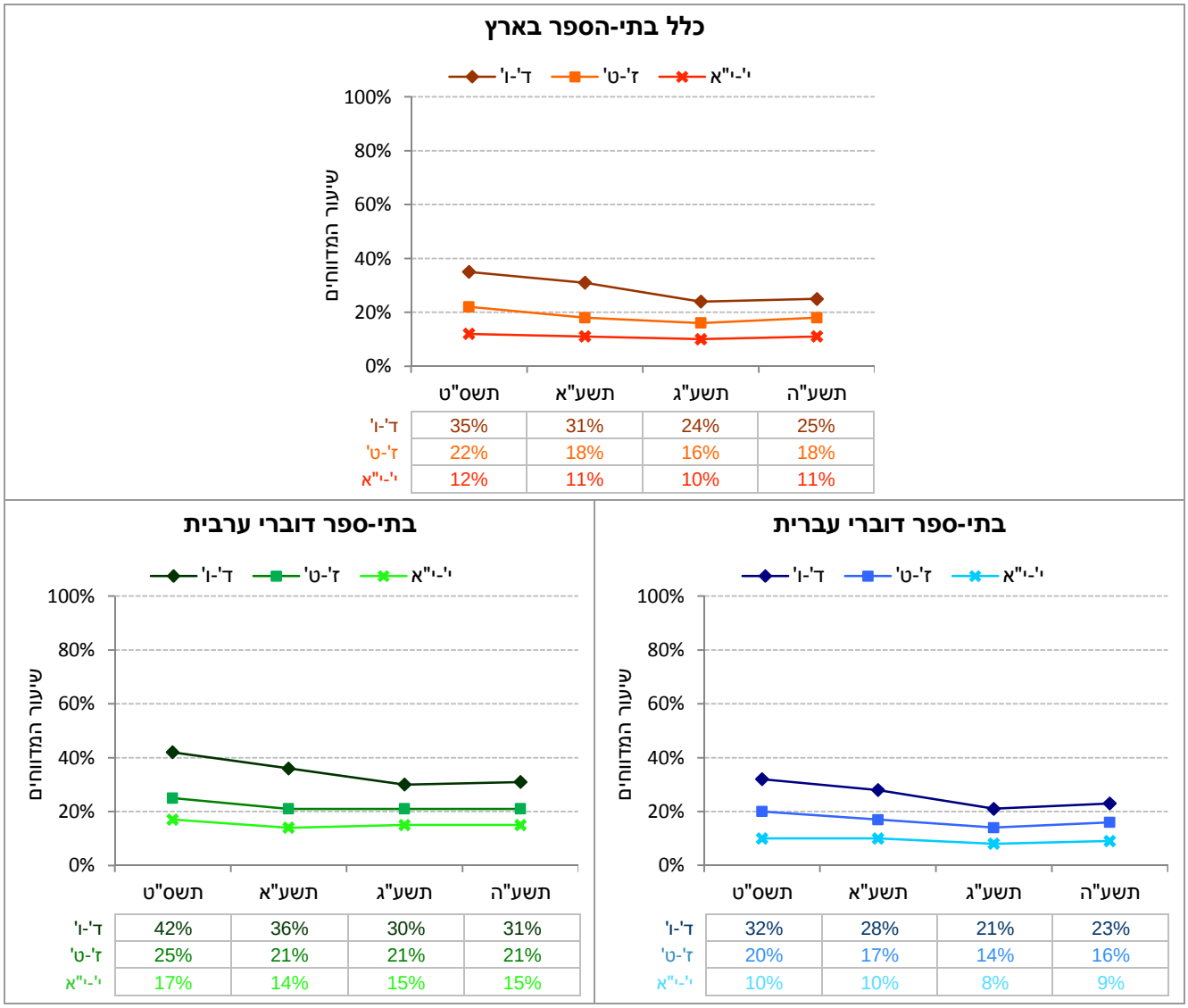

אלימות קשה

המדד המסכם: קורבנות לאלימות קשה*. ההיגדים כפי שהם מופיעים בשאלון תשע"ה
"האם במהלך החודש האחרון **תלמיד נתן לך מכות חזקות מאוד**"
"האם במהלך החודש האחרון **היית מעורב במכות וכתוצאה מכך נפצעת והיית זקוק לטיפול רפואי**"
"האם במהלך החודש האחרון **תלמיד סחט ממך באיומים כסף, אוכל או דברי ערך**"
"האם במהלך החודש האחרון **תלמיד איים עלייך בסכין או באולר ואתה ראית את הסכין או האולר**"

* שיעור התלמידים המדווחים שלפחות אחד מהאירועים המוזכרים בהיגדים קרה להם בחודש שקדם להעברת השאלונים.

תמצית הממצאים בתרשים 5 ובלוח 5 שלהלן:

<u>השוואה על-פי שלבי גיל</u>: ככל ששלבי הגיל גבוהים יותר, כך שיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות קשה** יורד. שיעורי הדיווח עומדים על 12% בכיתות ד'-ו' לעומת 8% בכיתות ז'-ט' ו-6% בכיתות י'-י"א.

<u>השוואה על-פי מגזר שפה</u>: שיעור התלמידים בבתי-ספר דוברי עברית המדווחים על **קורבנות לאלימות קשה** (7%) נמוך באופן ניכר מאשר שיעור התלמידים בבתי-ספר דוברי הערבית (15%). הפערים בין מגזרי השפה דומים בשלבי הגיל השונים.

אלימות קשה לפי מגזר שפה – נתוני המדד המסכם (תשע"ה)

בתרשים 5 מוצגים נתוני המדד המסכם "קורבנות לאלימות קשה" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 5: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות קשה במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני המדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

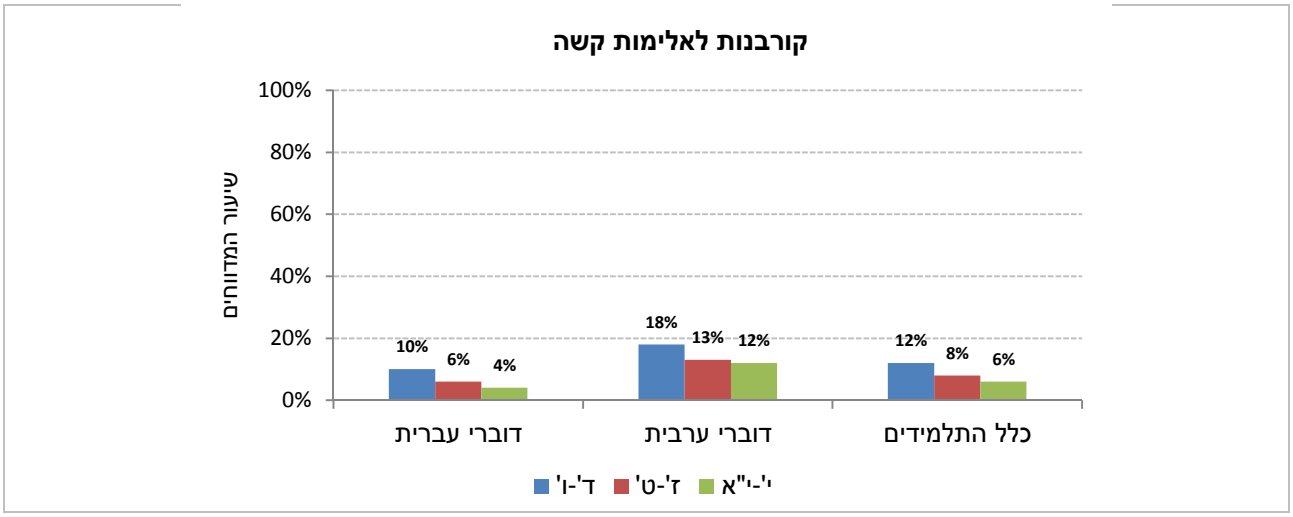

לוח 5: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות קשה במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות קשה	**ד – ו**	10	18	12
	ז – ט	6	13	8
	י – יא	4	12	6
	כלל השכבות	7	15	9
האם במהלך החודש האחרון תלמיד נתן לך מכות חזקות מאוד	**ד – ו**	7	10	8
	ז – ט	4	6	4
	י – יא	3	6	4
	כלל השכבות	5	7	6
האם במהלך החודש האחרון היית מעורב במכות וכתוצאה מכך נפצעת והיית זקוק לטיפול רפואי	**ד – ו**	2	8	4
	ז – ט	2	7	3
	י – יא	2	8	3
	כלל השכבות	2	8	4
האם במהלך החודש האחרון תלמיד סחט ממך באיומים כסף, אוכל או דברי ערך	**ד – ו**	2	5	3
	ז – ט	2	5	3
	י – יא	2	6	3
	כלל השכבות	2	5	3
האם במהלך החודש האחרון תלמיד איים עלייך בסכין או באולר ואתה ראית את הסכין או האולר	**ד – ו**	1	4	2
	ז – ט	2	5	3
	י – יא	2	6	3
	כלל השכבות	2	5	2

אלימות קשה – השוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

תמצית הממצאים בתרשים 6 שלהלן:

<u>השוואה רב-שנתית, כללי</u>: בין השנים תשס"ט לתשע"ה נרשמה ירידה בשיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות קשה**. הירידה בכיתות ד'-ו' (7%-) חדה יותר מאשר בכיתות ז'-ט' (3%-) ובכיתות י'-י"א (2%-). יש לציין כי גם בכיתות ד'-ו' וגם בכיתות ז'-ט', עיקר הירידה התרחשה בין השנים תשס"ט ותשע"א, בעוד שבשנים העוקבות נרשמה בעיקר יציבות. בין השנים תשע"ג לתשע"ה נרשמה יציבות בכל שלבי הגיל.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה</u>: הירידה בשיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות קשה** בין השנים תשס"ט לתשע"ה חדה יותר בכל שלבי הגיל בבתי-ספר דוברי ערבית לעומת בתי-ספר דוברי עברית. ראוי לתת את הדעת לעלייה בשיעור המדווחים על קורבנות לאלימות קשה בין השנים תשע"ג לתשע"ה בקרב בתי-ספר דוברי עברית בכיתות ד'-ו' (3%+).

בתרשים 6 מוצגים נתוני המדד "קורבנות לאלימות קשה" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 6: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות קשה לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני המדד המסכם בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

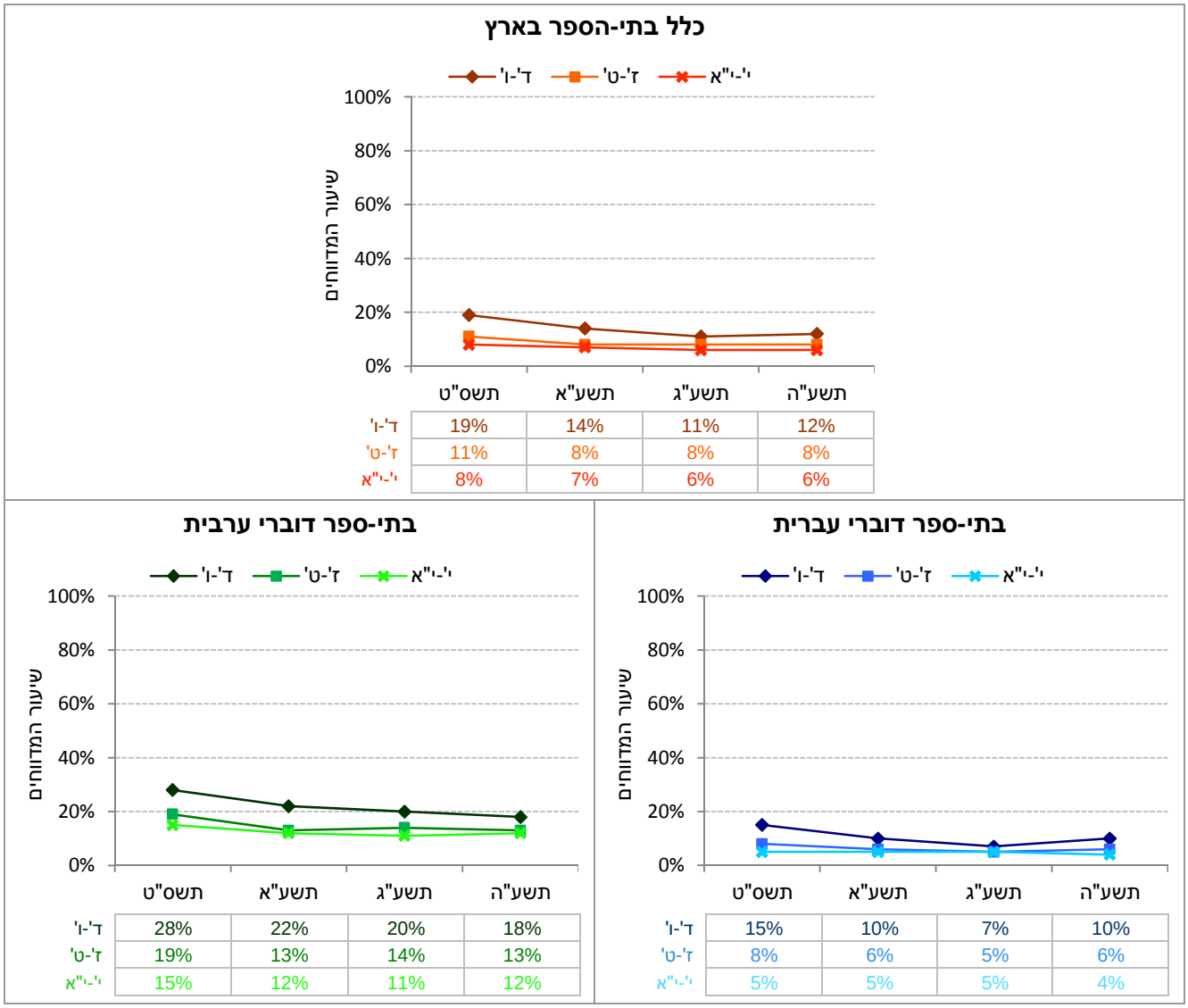

הבאת נשק קר לביה"ס

ההיגד: הבאת נשק קר לביה"ס*. ההיגד כפי שהוא מופיע בשאלון תשע"ה

"האם במהלך החודש האחרון **הבאת סכין או אולר למטרות של הגנה או התקפה**"

* שיעור התלמידים המדווחים כי האירוע המופיע בהיגד קרה להם במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים.

תמצית הממצאים בתרשים 7 ובלוח 6 שלהלן:

<u>השוואה על-פי שלבי גיל</u>: שיעור התלמידים המדווחים על **הבאת נשק קר לביה"ס** הוא נמוך למדי, והוא נע בין 1% ל- 4%. שיעור המדווחים בכיתות ד'-ו' (1%) נמוך יותר מאשר בכיתות ז'-ט' (3%) ובכיתות י'-י"א (4%).

<u>השוואה על-פי מגזר שפה</u>: שיעור המדווחים בבתי-ספר דוברי עברית על **הבאת נשק קר לביה"ס** (1%) נמוך יותר מאשר שיעור הדיווח בבתי-ספר דוברי ערבית (4%). הפער בין דוברי ערבית לדוברי עברית מעט גבוה יותר בכיתות י'-י"א (6%) מאשר בכיתות ז'-ט' (4%). בכיתות ד'-ו' שיעור המדווחים זהה בשני מגזרי השפה (1%).

יש לשים לב לשיעורים הגבוהים למדי של תלמידים בכיתות י'-י"א וז'-ט' בבתי-ספר דוברי ערבית (8% ו-6% בהתאמה) המדווחים על הבאת נשק קר לבית-הספר.

הבאת נשק קר לביה"ס לפי מגזר שפה – נתוני ההיגד (תשע"ה)

בתרשים 7 מוצגים נתוני ההיגד "הבאת נשק קר לביה"ס" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 7: דיווחי התלמידים על הבאת נשק קר לביה"ס במהלך החודש האחרון במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגד לפי מגזר שפה, תשע"ה

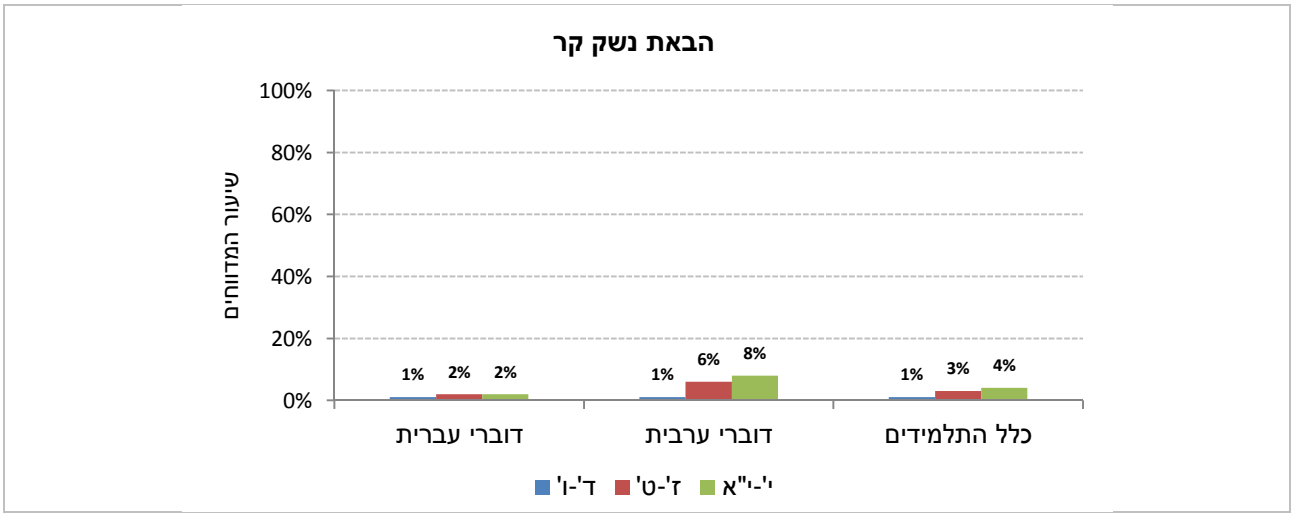

לוח 6: דיווחי התלמידים על הבאת נשק קר לביה"ס במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגד לפי מגזר שפה, תשע"ה

ההיגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
האם במהלך החודש האחרון הבאת סכין או אולר למטרות של הגנה או התקפה	**ד – ו**	1	1	1
	ז – ט	2	6	3
	י – יא	2	8	4
	כלל השכבות	1	4	2

הבאת נשק קר לביה"ס – השוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

תמצית הממצאים בתרשים 8 שלהלן:

<u>השוואה רב-שנתית, כללי:</u> ככלל, בין השנים תשס"ט לתשע"ה חלה ירידה בשיעורי התלמידים המדווחים על **הבאת נשק קר לביה"ס** בכל שלבי הגיל (2%-), יש לציין שהירידה הניכרת נרשמה בין השנים תשס"ט לתשע"א בפרט, ומשנת תשע"א עד לשנת תשע"ה נרשמה יציבות.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה:</u> המגמה שנרשמה בקרב תלמידים מבתי-ספר דוברי עברית שונה מהמגמה הכללית המתוארת לעיל. בין השנים תשס"ט לתשע"ה נרשמה יציבות בשיעור התלמידים בכיתות ד'-ו' וז'-ט' המדווחים על **הבאת נשק קר לביה"ס**. לעומת זאת בכיתות י'-י"א באותן השנים חלה ירידה (2%) בשיעור המדווחים. בשנים תשע"ג–תשע"ה בכיתות י'-י"א בבתי-ספר דוברי עברית נרשמה יציבות. יש לציין כי שיעורי המדווחים בבתי-ספר דוברי עברית הם נמוכים מאד וספק אם אפשר לצפות לירידות נוספות בהמשך.

ככלל, בבתי-ספר דוברי ערבית חלה ירידה בין השנים תשס"ט לתשע"ה בשיעור המדווחים על **הבאת נשק קר לביה"ס** בכל שלבי הגיל. בשנים תשע"ג—תשע"ה נרשמה יציבות.

בהשוואה בין שני מגזרי השפה, נראה כי בכיתות ז'-ט' ובכיתות י'-י"א שיעור המדווחים בקרב תלמידים בבתי-ספר דוברי ערבית גבוה משיעור המדווחים בבתי-ספר דוברי עברית. בכיתות ד'-ו' השיעור דומה בשני מגזרי השפה.

בתרשים 8 מוצגים נתוני ההיגד "הבאת נשק קר לביה"ס" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 8: דיווחי התלמידים על הבאת נשק קר לביה"ס לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני ההיגד בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

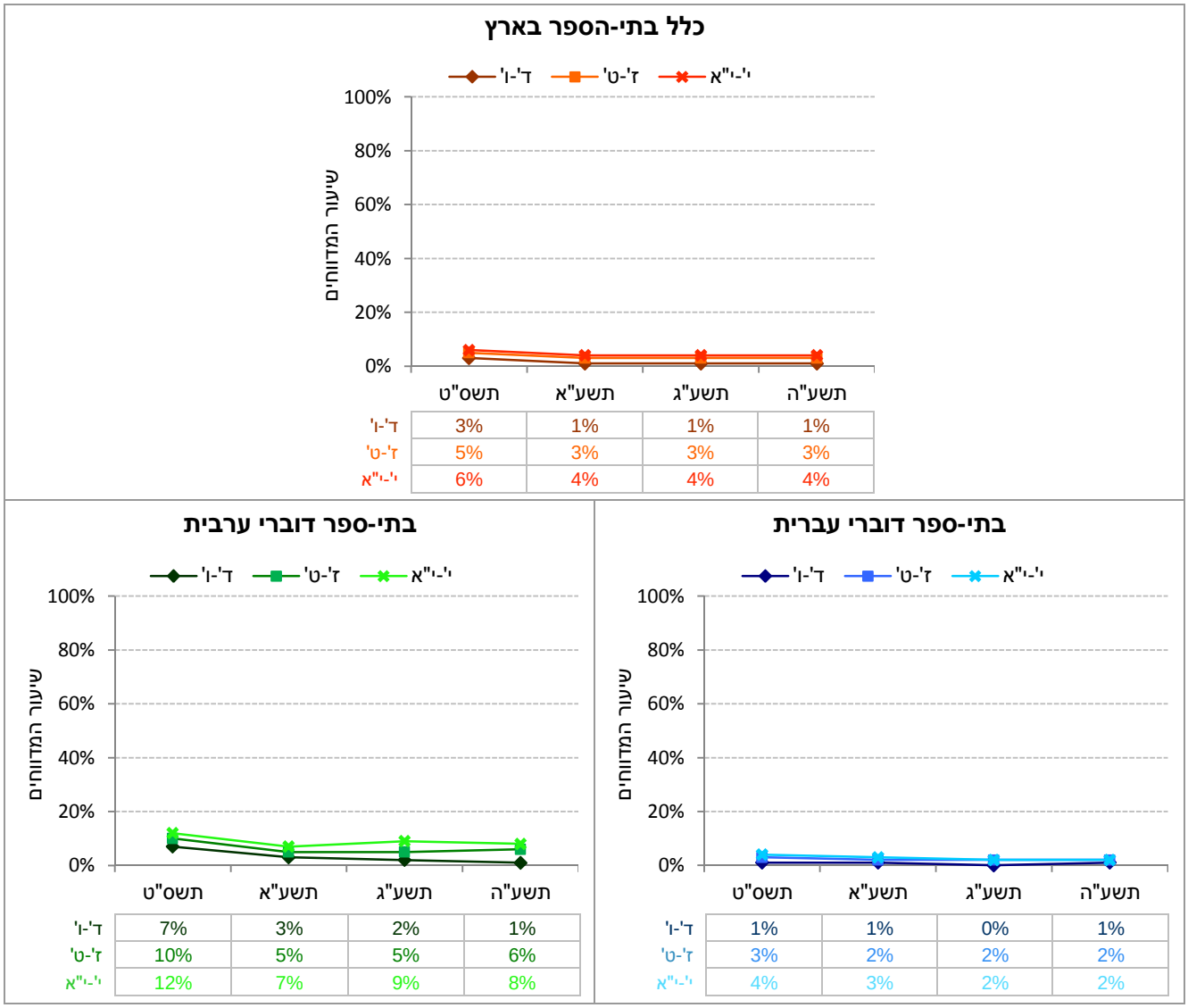

אלימות חברתית

המדד המסכם: קורבנות לאלימות חברתית*. ההיגדים כפי שהם מופיעים בשאלון תשע"ה

"האם במהלך החודש האחרון **תלמיד ניסה לשכנע תלמידים אחרים לא לדבר איתך או לא להיות חבר שלך"**

"האם במהלך החודש האחרון **הטילו עליך חרם, קבוצת תלמידים לא רצתה לדבר או לשחק איתך"**

"האם במהלך החודש האחרון **תלמיד הפיץ עליך שמועות כדי לפגוע בך (למשל באינטרנט או ברכילות מאחורי הגב)"**

* שיעור התלמידים המדווחים שלפחות אחד מהאירועים המוזכרים בהיגדים קרה להם בחודש שקדם להעברת השאלונים.

תמצית הממצאים בתרשים 9 ובלוח 7 שלהלן:

<u>השוואה על-פי שלבי גיל:</u> ככל ששלבי הגיל גבוהים יותר, כך שיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות חברתית** נמוך יותר, והוא עומד על 23% בכיתות ד'-ו', 19% בכיתות ז'- ט' ו-15% בכיתות י'-י"א.

<u>השוואה על-פי מגזר שפה:</u> שיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות חברתית** נמוך יותר בקרב תלמידים מבתי-ספר דוברי עברית (17%) מאשר בקרב תלמידים מבתי-ספר דוברי ערבית (26%). פער זה נשמר בכל שלבי הגיל ונע בין 9% בכיתות ד'-ו' וז'-ט' ל-11% בכיתות י'-י"א.

אלימות חברתית לפי מגזר שפה – נתוני המדד המסכם (תשע"ה)

בתרשים 9 מוצגים נתוני המדד המסכם "קורבנות לאלימות חברתית" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 9: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות חברתית במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני המדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

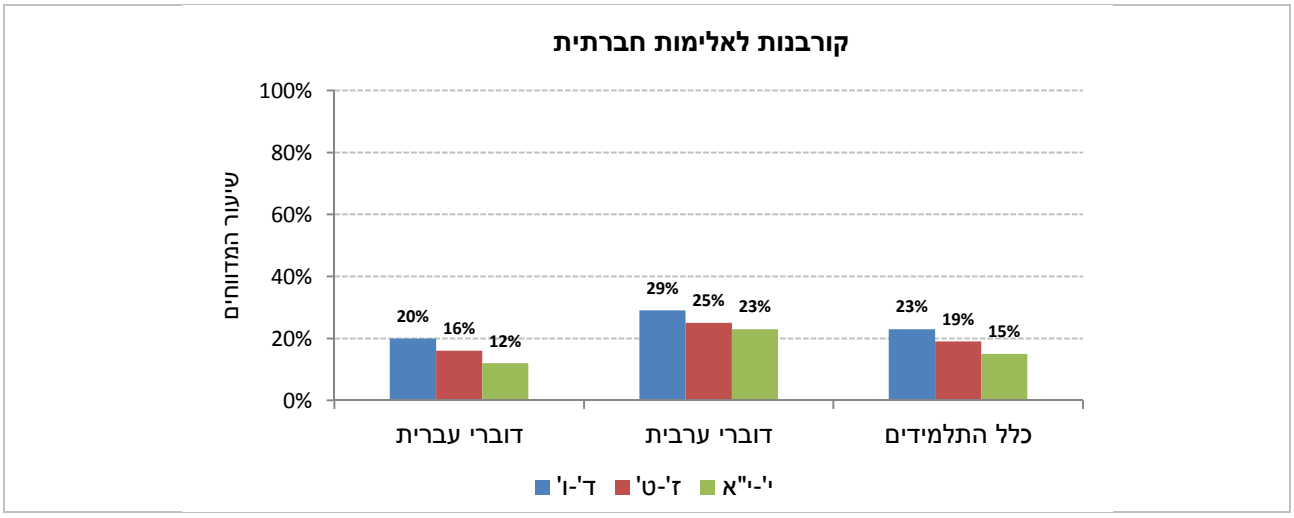

לוח 7: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות חברתית במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות חברתית	ד – ו	20	29	23
	ז – ט	16	25	19
	י – יא	12	23	15
	כלל השכבות	17	26	19
האם במהלך החודש האחרון תלמיד ניסה לשכנע תלמידים אחרים לא לדבר איתך או לא להיות חבר שלך	ד – ו	14	22	17
	ז – ט	10	19	12
	י – יא	6	16	9
	כלל השכבות	11	19	13
האם במהלך החודש האחרון הטילו עליך חרם, קבוצת תלמידים לא רצתה לדבר או לשחק איתך	ד – ו	6	14	8
	ז – ט	3	11	6
	י – יא	3	9	4
	כלל השכבות	4	12	6
האם במהלך החודש האחרון תלמיד הפיץ עליך שמועות כדי לפגוע בך (למשל באינטרנט או ברכילות מאחורי הגב)	ד – ו	11	8	10
	ז – ט	12	11	12
	י – יא	9	14	11
	כלל השכבות	11	11	11

אלימות חברתית – השוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

תמצית הממצאים בתרשים 10 שלהלן:

<u>השוואה רב-שנתית, כללי:</u> בין השנים תשס"ט לתשע"ה נרשמה ירידה בשיעורי התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות חברתית** בכל שלבי הגיל (7% בכיתות ז'-ט' ו-4% בכיתות י'-י"א וירידה חדה יותר – 15%, בכיתות ד'-ו'). נראה כי שיעורי התלמידים המדווחים בכיתות ד'-ו' וז'-ט' ירדו בעיקר בין השנים תשס"ט לתשע"א (10% בכיתות ד'-ו' ו-4% בכיתות ז'-ט') ולאחר מכן מגמת הירידה הפכה למתונה יותר. בין השנים תשע"ג לתשע"ה נרשמה יציבות בקרב התלמידים בכל שלבי הגיל.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה:</u> המגמה בבתי-ספר דוברי עברית דומה למגמה הכללית. מגמת הירידה שנרשמה בין השנים תשס"ט—תשע"ה מתמתנות ומתייצבות בין השנים תשע"ג לתשע"ה. בבתי-ספר דוברי ערבית המגמה מתמתנת גם כן, אך עדיין מוקדם, ככל הנראה, לדבר על יציבות. בין השנים תשע"ג ותשע"ה נרשמה ירידה קלה בשיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות חברתית** בכל שלבי הגיל בבתי-ספר דוברי ערבית (3%- בקרב תלמידי כיתות ז'-ט' ו-2%- בקרב תלמידי כיתות ד'-ו' וי'-י"א).

בתרשים 10 מוצגים נתוני המדד "קורבנות לאלימות חברתית" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 10: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות חברתית לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני המדד המסכם בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

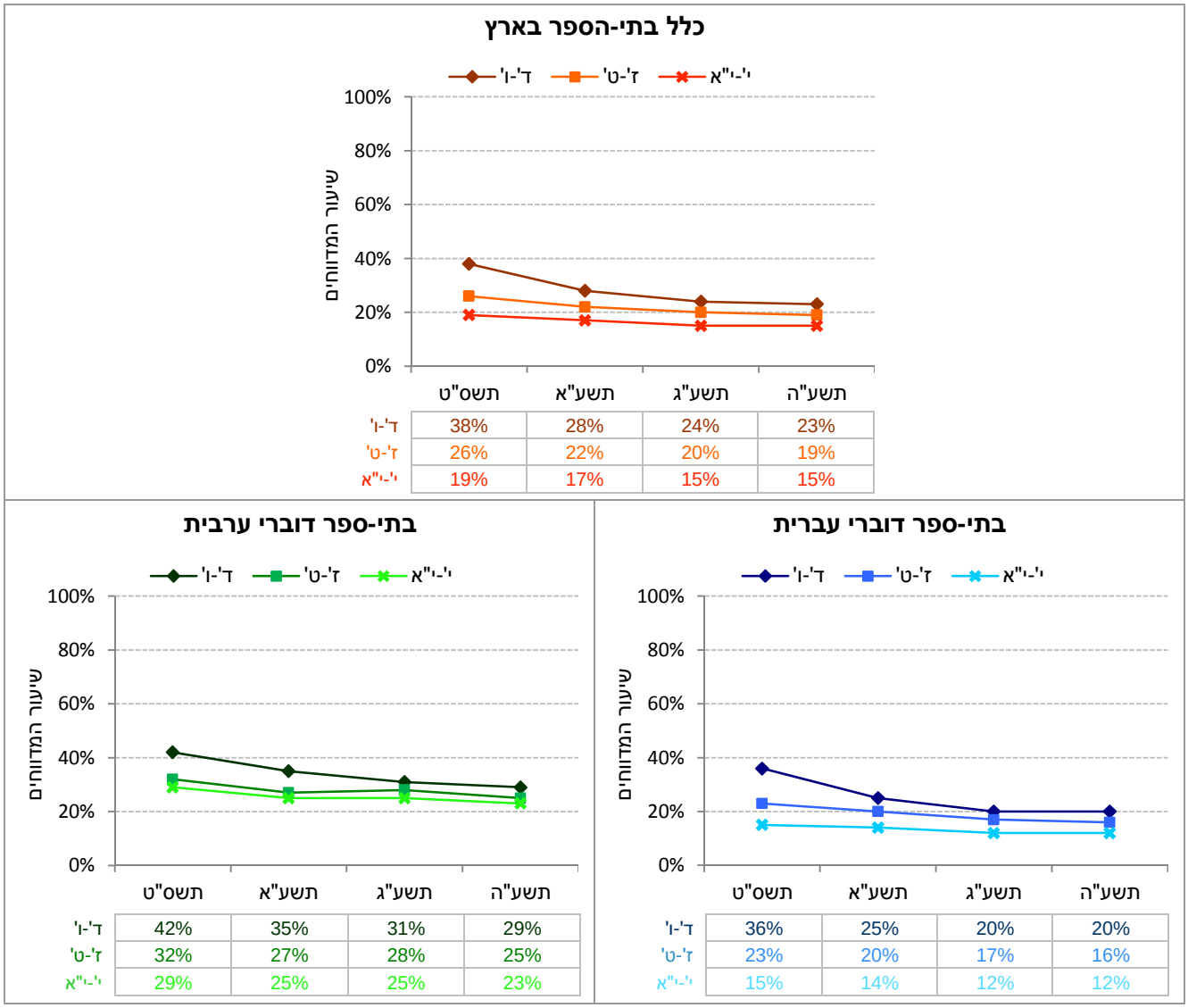

אלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים

קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים

המדד המסכם: קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים*. ההיגדים כפי שמופיעים בשאלון תשע"ה
"האם במהלך החודש האחרון **תלמיד הפיץ תמונה שלך באינטרנט או בטלפון הסלולארי במטרה לפגוע בך"**
"האם במהלך החודש האחרון **קיבלת מסרים מעליבים או פוגעים באינטרנט או בטלפון הסלולארי מתלמיד אחר"**
"האם במהלך החודש האחרון **קיבלת איומים באינטרנט או בטלפון הסלולארי מתלמיד אחר"**

* שיעור התלמידים המדווחים שאחד מהאירועים המוזכרים בהיגדים קרה להם בחודש שקדם להעברת השאלונים.

תמצית הממצאים בתרשים 11 ובלוח 8 שלהלן:

<u>השוואה על-פי שלבי גיל</u>: שיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים** דומה בכל שלבי הגיל (בין 9% ל-11%).

<u>השוואה על-פי מגזר שפה</u>: שיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים** דומה בשני מגזרי השפה בכיתות ד'-ו' (9%) וז'-ט' (כ-11%), אך בכיתות י'-י"א שיעור המדווחים בבתי-ספר דוברי עברית (8%) נמוך יותר מאשר בבתי-ספר דוברי ערבית (14%).

קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים לפי מגזר שפה – נתוני המדד המסכם (תשע"ה)

בתרשים 11 מוצגים נתוני המדד המסכם "קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 11: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני המדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

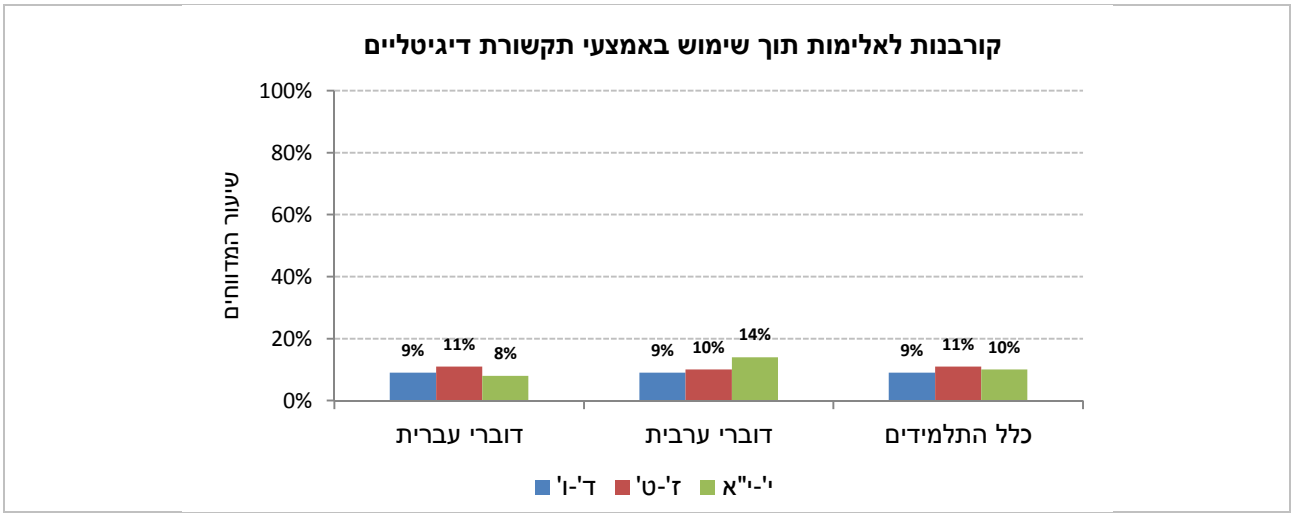

לוח 8: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים	ד – ו	9	9	9
	ז – ט	11	10	11
	י – יא	8	14	10
	כלל השכבות	10	10	10
האם במהלך החודש האחרון תלמיד הפיץ תמונה שלך באינטרנט או בטלפון הסלולארי במטרה לפגוע בך	ד – ו	2	3	2
	ז – ט	5	4	5
	י – יא	5	7	5
	כלל השכבות	4	4	4
האם במהלך החודש האחרון קיבלת מסרים מעליבים או פוגעים באינטרנט או בטלפון הסלולארי מתלמיד אחר	ד – ו	7	5	7
	ז – ט	8	7	8
	י – יא	5	9	6
	כלל השכבות	7	7	7
האם במהלך החודש האחרון קיבלת איומים באינטרנט או בטלפון הסלולארי מתלמיד אחר	ד – ו	2	4	3
	ז – ט	3	5	4
	י – יא	2	8	4
	כלל השכבות	2	5	3

אלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים – השוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

תמצית הממצאים בתרשים 12 שלהלן:

<u>השוואה רב-שנתית, כללי</u>: ככלל, ניכרת יציבות בשיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים** בכל שלבי הגיל בין השנים תשס"ט לתשע"ה. גם בהשוואה בין נתוני תשע"ג לתשע"ה, ניכרת יציבות. עם זאת, כאשר מתבוננים על המגמות בין השנים תשע"א ותשע"ה בכיתות ז'-ט' ובכיתות י'-י"א, אפשר להבחין במגמת עלייה קלה בשיעורי המדווחים (4%+ בכיתות ז'-ט' ו-3%+ בכיתות י'-י"א), וחשוב להמשיך ולעקוב אחר התופעה.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה</u>: ככלל, בין השנים תשס"ט לתשע"ה נרשמה יציבות בבתי-ספר דוברי עברית בשיעור התלמידים המדווחים על המדד בכל שלבי הגיל, אך יש לתת את הדעת על שינוי של 2% בקרב תלמידי כיתות ד'-ו' וז'-ט'. השינוי המתואר יכול לסמן תחילת שינוי מגמה, מיציבות למגמת עלייה, ולכן יש להמשיך ולעקוב אחר שינוי זה.

בבתי-ספר דוברי ערבית שיעור התלמידים המדווחים על המדד בין השנים תשס"ט לתשע"ה מצביע על יציבות בקרב תלמידי כיתות ז'-ט' וי'-י"א, לעומת זאת בקרב תלמידי כיתות ד'-ו' נרשמה ירידה של 4% בשנים אלו. בין השנים תשע"ג ותשע"ה נרשמה יציבות בשיעור המדווחים בכיתות ד'-ו' וז'-ט'. השינוי שנרשם בכיתות י'-י"א (2%), נוסף על שינוי של 3% בין השנים תשע"א לתשע"ג, עשויים לסמן כי מדובר במגמת עלייה.

בתרשים 12 מוצגים נתוני המדד "קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 12: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני המדד המסכם בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

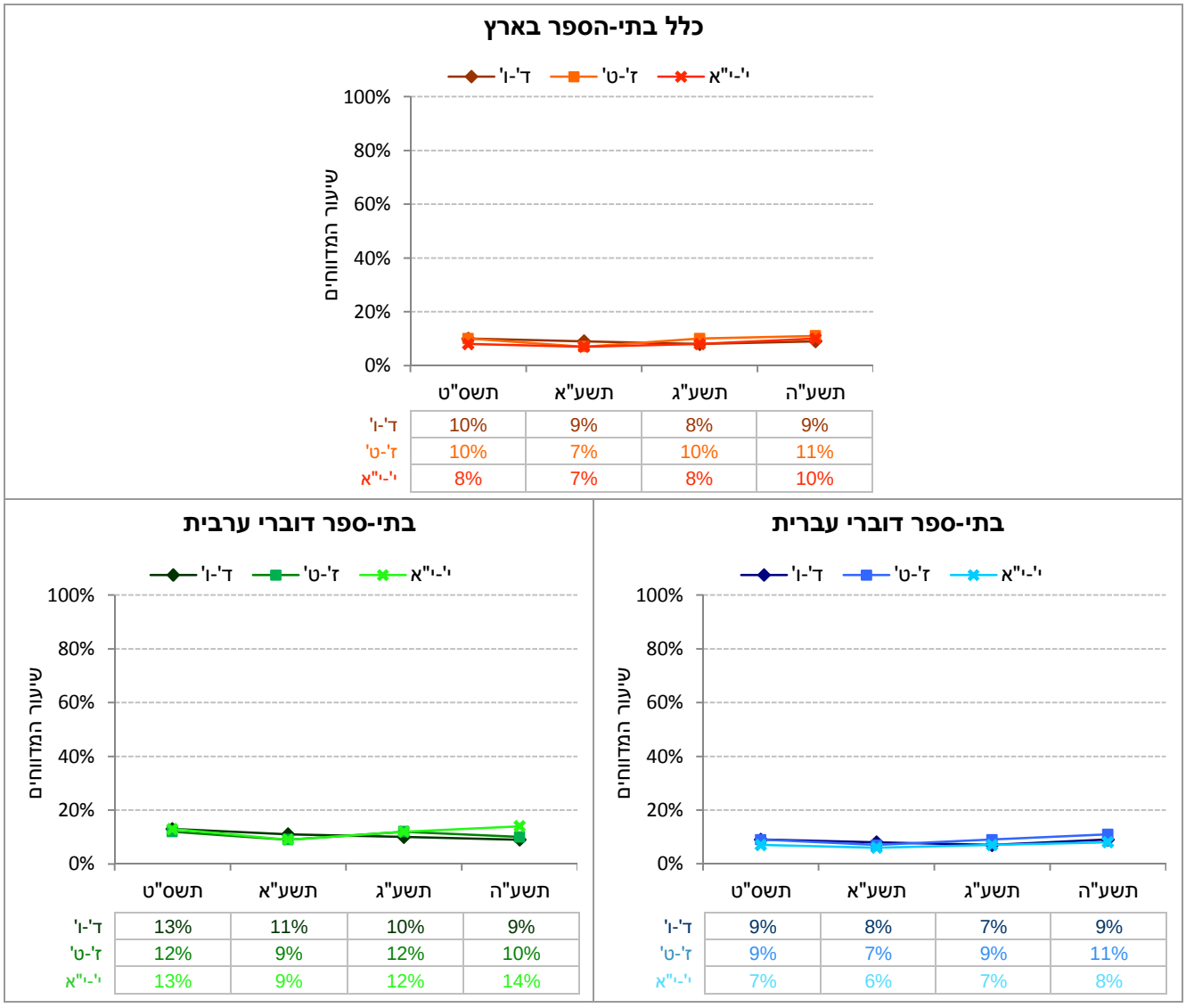

אלימות דיגיטלית – שימוש ברשתות חברתיות לפגיעה באחר

אלימות דיגיטלית – שימוש ברשתות חברתיות לפגיעה באחר (ללא מדד מסכם)* . ההיגדים כפי שמופיעים בשאלון תשע"ה
"**תלמידים משתמשים ברשתות חברתיות על מנת לפגוע בתלמידים אחרים** (למשל בפייסבוק, בווטסאפ וכד')"
"**תלמידים משתמשים ברשתות חברתיות על מנת לפגוע במורים** (למשל בפייסבוק, בווטסאפ וכד')"

* בפרק זה מוצגים שיעורי התלמידים המדווחים כי הדבר קורה בבית-ספרם "די הרבה" או "הרבה מאד". היגדים אלו הועברו לראשונה בשאלוני תשע"ה.

תמצית הממצאים בתרשים 13-14 ובלוח 9 שלהלן:

<u>השוואה על-פי שלבי גיל</u>: שיעור התלמידים המדווחים כי **תלמידים משתמשים ברשתות חברתיות על מנת לפגוע בתלמידים אחרים** דומה בכיתות ז'-ט' וי'-י"א (6%) ונמוך יותר בקרב תלמידי כיתות ד'-ו' (3%). תמונה דומה עולה מדיווחי התלמידים על **השימוש שנעשה ברשתות חברתיות על מנת לפגוע במורים**. שיעור המדווחים על פגיעה במורים ברשת נמוך יותר בקרב תלמידי כיתות ד'-ו' (2%) מאשר בכיתות ז'-ט' (4%) ובכיתות י'-י"א (5%).

<u>השוואה על-פי מגזר שפה</u>: שיעור התלמידים המדווחים כי **תלמידים משתמשים ברשתות חברתיות על מנת לפגוע בתלמידים אחרים** מעט נמוך יותר בקרב תלמידים מבתי-ספר דוברי עברית (4%) מאשר בקרב תלמידים מבתי-ספר דוברי ערבית (6%). הפער בין דוברי עברית לדוברי ערבית בכיתות י'-י"א (4%) גבוה יותר מאשר בכיתות ד'-ו' (2%). בכיתות ז'-ט' שיעורי המדווחים דומה בשני מגזרי השפה (כ-6%). תמונה דומה עולה מהדיווחים כי **תלמידים משתמשים ברשתות חברתיות על מנת לפגוע במורים**.

אלימות דיגיטלית – שימוש ברשתות חברתיות לפגיעה באחר לפי מגזר שפה – נתוני ההיגדים (תשע"ה)

בתרשים 13 מוצגים נתוני ההיגד "תלמידים משתמשים ברשתות חברתיות על מנת לפגוע בתלמידים אחרים (למשל בפייסבוק, בווטסאפ וכד')" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 13: דיווחי התלמידים על ההיגד "תלמידים משתמשים ברשתות חברתיות על מנת לפגוע בתלמידים אחרים (למשל בפייסבוק, בווטסאפ וכד')" לפי מגזר שפה, תשע"ה

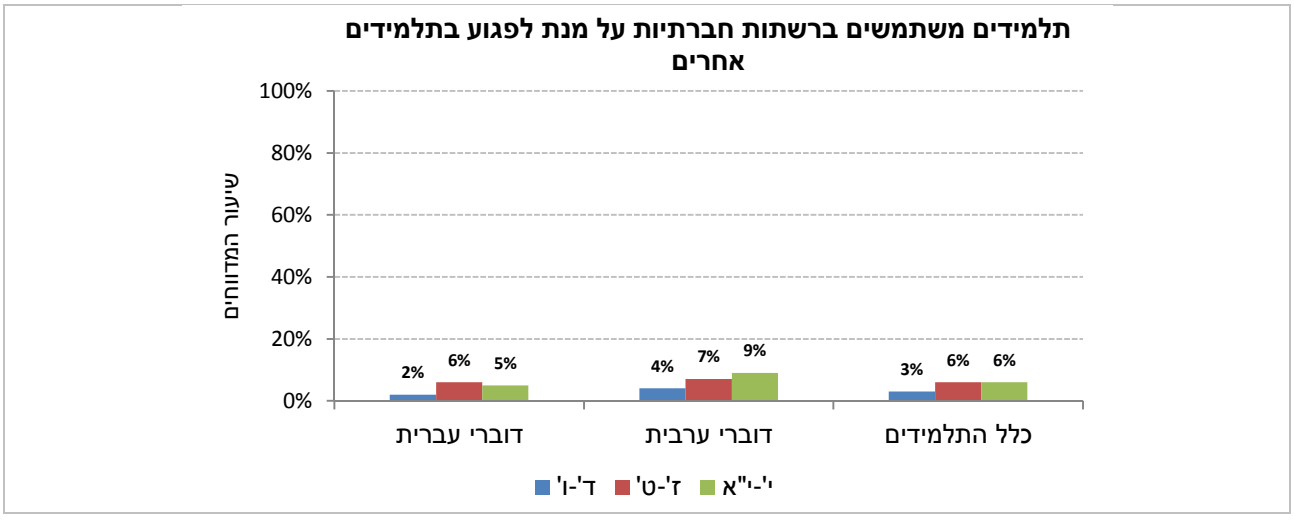

בתרשים 14 מוצגים נתוני ההיגד "תלמידים משתמשים ברשתות חברתיות על מנת לפגוע במורים (למשל בפייסבוק, בווטסאפ וכד')" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 14: דיווחי התלמידים על ההיגד "תלמידים משתמשים ברשתות חברתיות על מנת לפגוע במורים (למשל בפייסבוק, בווטסאפ וכד')" לפי מגזר שפה, תשע"ה

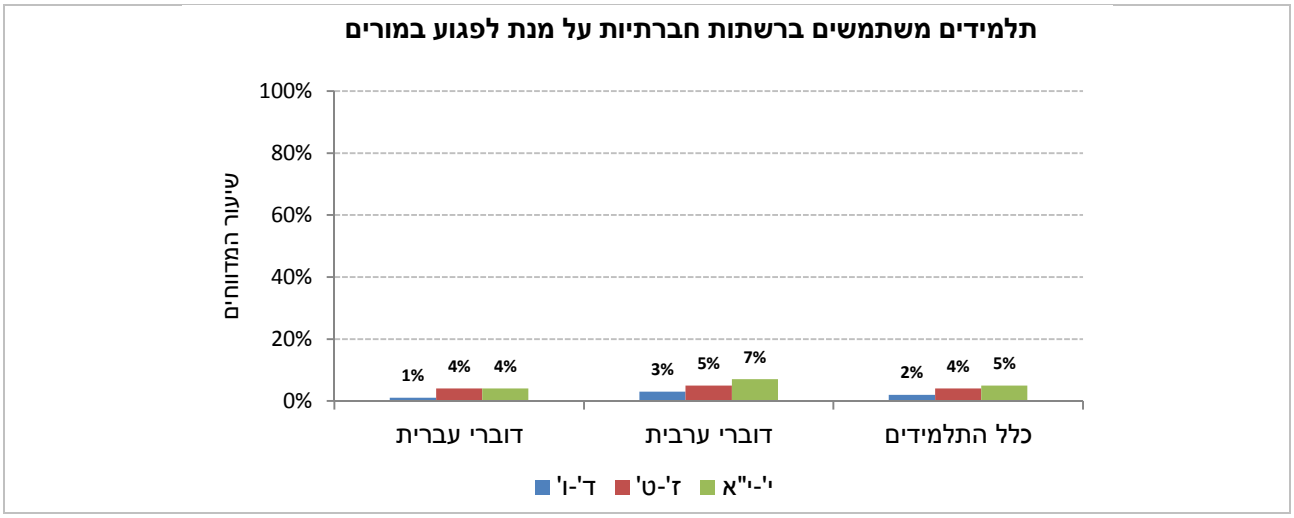

לוח 9: דיווחי התלמידים על אלימות דיגיטלית – שימוש ברשתות חברתיות לפגיעה באחר במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים לפי מגזר שפה, תשע"ה

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
תלמידים משתמשים ברשתות חברתיות על מנת לפגוע בתלמידים אחרים (למשל בפייסבוק, בווטסאפ וכד')	**ד – ו**	2	4	3
	ז – ט	6	7	6
	י – יא	5	9	6
	כלל השכבות	4	6	5
תלמידים משתמשים ברשתות חברתיות על מנת לפגוע במורים (למשל בפייסבוק, בווטסאפ וכד')	**ד – ו**	1	3	2
	ז – ט	4	5	4
	י – יא	4	7	5
	כלל השכבות	3	5	3

אלימות מינית

המדד המסכם: קורבנות לאלימות מינית*. ההיגדים כפי שהם מופיעים בשאלון תשע"ה
"האם במהלך החודש האחרון **תלמיד או תלמידה ניסו לנשק אותך בניגוד לרצונך"**
"האם במהלך החודש האחרון **תלמיד או תלמידה נגעו או ניסו לגעת בך בצורה מינית בניגוד לרצונך"****
"האם במהלך החודש האחרון **תלמיד או תלמידה העירו כלפיך הערות מיניות שלא רצית בהם"****
"האם במהלך החודש האחרון **תלמיד או תלמידה הורידו או ניסו להוריד לך חלק מהבגדים בלי שהסכמת"**
"האם במהלך החודש האחרון **תלמיד או תלמידה נגעו או ניסו לגעת בך או לצבוט אותך במקומות פרטיים בגוף (מקומות מוצנעים) בלי שהסכמת"**

* שיעור התלמידים המדווחים שלפחות אחד מהאירועים המוזכרים בהיגדים קרה להם בחודש שקדם להעברת השאלונים.

** נשאל בקרב תלמידי כיתות ז' ומעלה בלבד.

תמצית הממצאים בתרשים 15 ובלוח 10 שלהלן:

<u>השוואה על-פי שלבי גיל</u>: שיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות מינית** בכיתות ז'-ט' (17%) ובכיתות י'-י"א (16%) גבוה יותר מאשר הכיתות ד'-ו' (10%). חשוב לציין כי תלמידי ד'-ו' נשאלו פחות שאלות מאשר תלמידי כיתות ז'-ט' ותלמידי י'-י"א.

<u>השוואה על-פי מגזר שפה</u>: שיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות מינית** נמוך יותר בקרב תלמידים מבתי-ספר דוברי עברית (13%) מאשר בקרב תלמידים מבתי-ספר דוברי ערבית (17%). הפער בין שיעורי המדווחים במגזרי השפה נע בין 3% בכיתות ז'-ט' ל-5% בכיתות י'-י"א.

אלימות מינית לפי מגזר שפה – נתוני המדד המסכם (תשע"ה)

בתרשים 15 מוצגים נתוני המדד המסכם "קורבנות לאלימות מינית" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 15: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מינית במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני המדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

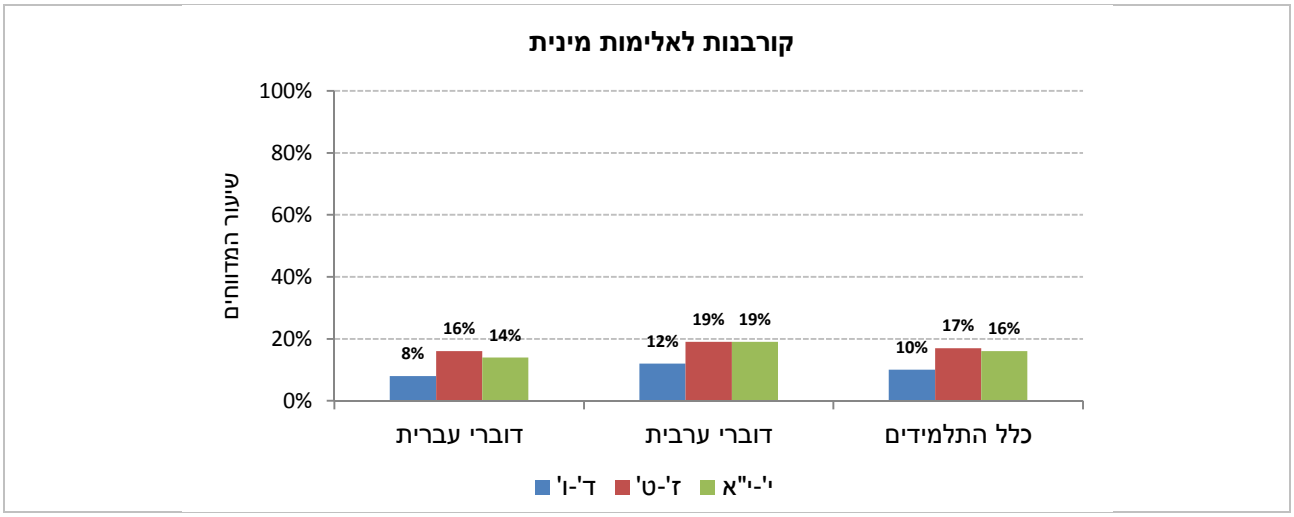

לוח 10: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מינית במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות מינית	**ד - ו**	8	12	10
	ז - ט	16	19	17
	י - יא	14	19	16
	כלל השכבות	13	17	14
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה ניסו לנשק אותך בניגוד לרצונך	**ד - ו**	3	7	4
	ז - ט	4	8	5
	י - יא	5	11	7
	כלל השכבות	4	8	5
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה נגעו או ניסו לגעת בך בצורה מינית בניגוד לרצונך	**ד - ו**	-	-	-
	ז - ט	4	6	5
	י - יא	6	8	6
	כלל השכבות	5	7	5
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה העירו כלפיך הערות מיניות שלא רצית בהם	**ד - ו**	-	-	-
	ז - ט	9	11	10
	י - יא	8	11	9
	כלל השכבות	9	11	9
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה הורידו או ניסו להוריד לך חלק מהבגדים בלי שהסכמת	**ד - ו**	2	3	2
	ז - ט	3	4	4
	י - יא	4	6	4
	כלל השכבות	3	4	3
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה נגעו או ניסו לגעת בך או לצבוט אותך במקומות פרטיים בגוף (מקומות מוצנעים) בלי שהסכמת	**ד - ו**	6	7	6
	ז - ט	6	7	6
	י - יא	6	7	6
	כלל השכבות	6	7	6

אלימות מינית – השוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

תמצית הממצאים בתרשים 16 שלהלן:

<u>השוואה רב-שנתית, כללי:</u> ככלל, בין השנים תשס"ט לתשע"ה ירדו שיעורי התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות מינית**, בכל שלבי הגיל. בין השנים תשע"א לתשע"ה, בפרט, ניכרת יציבות בשיעורי המדווחים.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה:</u> בבתי-ספר דוברי עברית נרשמה ירידה בשיעורי הדיווח על **קורבנות לאלימות מינית** בין השנים תשס"ט לתשע"ה. בין השנים תשע"ג לתשע"ה ניכרת יציבות בשיעורי הדיווח בכיתות ד'-ו' וכיתות י'-י"א, ואילו בכיתות ז'-ט' נרשמה עלייה של 2%. בקרב תלמידים בבתי-ספר דוברי ערבית ניכרת יציבות בין השנים תשע"ג לתשע"ה בשיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות מינית**, בשונה מהירידה שנרשמה בשנים הקודמות.

בתרשים 16 מוצגים נתוני המדד "קורבנות לאלימות מינית" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 16: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מינית לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני המדד המסכם בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

כלל בתי-הספר בארץ

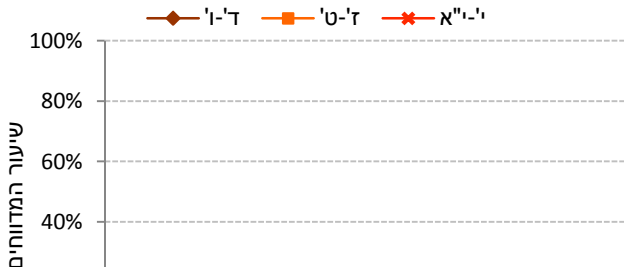

	תשס"ט	תשע"א	תשע"ג	תשע"ה
ד'-ו'	14%	10%	9%	10%
ז'-ט'	20%	16%	16%	17%
י'-י"א	18%	16%	15%	16%

בתי-ספר דוברי עברית

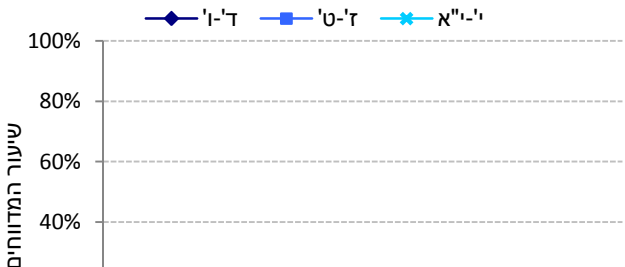

	תשס"ט	תשע"א	תשע"ג	תשע"ה
ד'-ו'	11%	8%	7%	8%
ז'-ט'	18%	15%	14%	16%
י'-י"א	16%	16%	14%	14%

בתי-ספר דוברי ערבית

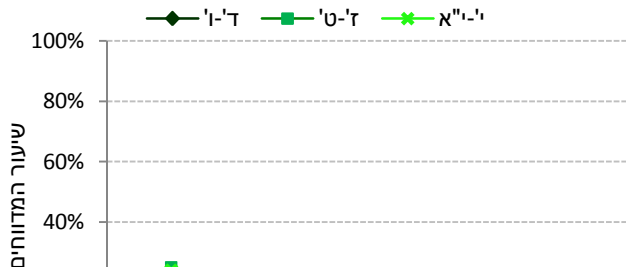

	תשס"ט	תשע"א	תשע"ג	תשע"ה
ד'-ו'	21%	14%	13%	12%
ז'-ט'	25%	17%	20%	19%
י'-י"א	24%	18%	19%	19%

אלימות מצד הצוות וכלפי הצוות

קורבנות לאלימות מצד הצוות

המדד המסכם: קורבנות לאלימות מצד הצוות*. ההיגדים כפי שהם מופיעים בשאלון תשע"ה
"האם במהלך החודש האחרון **מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר תפס ודחף אותך בכוונה"**
"האם במהלך החודש האחרון **מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר צבט אותך או סטר לך"**
"האם במהלך החודש האחרון **מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר העיר לך הערות עם כוונות מיניות"****
"האם במהלך החודש האחרון **מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר נגע או ניסה לגעת בך (חטב עליונות: בצורה מינית) או לצבוט אותך במקומות פרטיים בגוף (מקומות מוצנעים)"**

* שיעור התלמידים המדווחים שלפחות אחד מהאירועים המוזכרים בהיגדים קרה להם בחודש שקדם להעברת השאלונים

** נשאל בקרב תלמידי כיתות ז' ומעלה בלבד.

תמצית הממצאים בתרשים 17 ובלוח 11 שלהלן:

<u>השוואה על-פי שלבי גיל:</u> שיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות מצד הצוות** זהה בכיתות ז'-ט' וי'-י"א (9%) ונמוך במקצת בכיתות ד'-ו' (7%).

<u>השוואה על-פי מגזר שפה:</u> המגמה שנרשמה בקרב תלמידים מבתי-ספר דוברי ערבית שונה במקצת מזו של דוברי עברית ומהמגמה של כלל האוכלוסייה. בקרב דוברי עברית, בדומה לאוכלוסייה הכללית, שיעור המדווחים בכיתות ד'-ו' (3%) נמוך יותר מהשיעורים בכיתות ז'-ט' (6%) וי'-י"א (7%). לעומת זאת, בקרב דוברי ערבית המצב הפוך – שיעורי המדווחים דומים בכל שלבי הגיל ונע בין 14% בכיתות י'-י"א ולבין 16% בכיתות ז'-ט'. שיעור התלמידים המדווחים על **קורבנות לאלימות מצד הצוות** נמוך יותר בקרב תלמידים מבתי-ספר דוברי עברית (5%) מאשר בקרב תלמידים מבתי-ספר דוברי ערבית (15%). פער זה נרשם בכל שלבי הגיל.

אלימות מצד הצוות לפי מגזר שפה - נתוני המדד המסכם (תשע"ה)

בתרשים 17 מוצגים נתוני המדד המסכם "קורבנות לאלימות מצד הצוות" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 17: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מצד הצוות במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני המדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

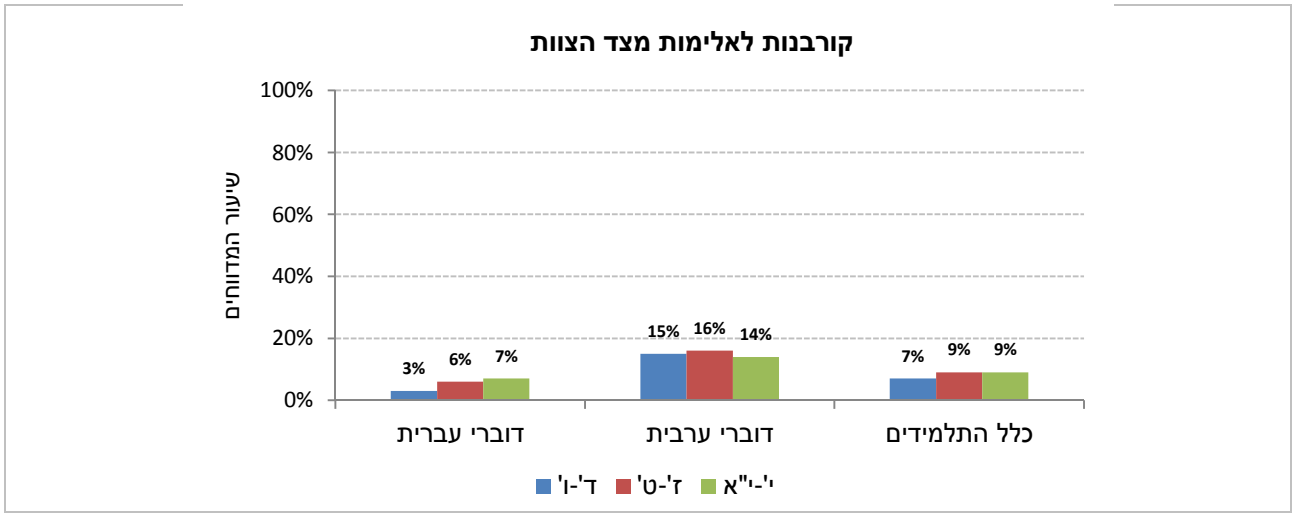

לוח 11: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מצד הצוות במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות מצד הצוות	**ד - ו**	3	15	7
	ז - ט	6	16	9
	י - יא	7	14	9
	כלל השכבות	5	15	8
האם במהלך החודש האחרון מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות ב ית הספר תפס ודחף אותך בכוונה	**ד - ו**	2	9	4
	ז - ט	4	10	6
	י - יא	4	9	6
	כלל השכבות	4	10	5
האם במהלך החודש האחרון מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר צבט אותך או סטר לך	**ד - ו**	1	10	4
	ז - ט	2	9	4
	י - יא	3	9	5
	כלל השכבות	2	9	4
האם במהלך החודש האחרון מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר העיר לך הערות עם כוונות מיניות	**ד - ו**	-	-	-
	ז - ט	2	7	4
	י - יא	4	7	5
	כלל השכבות	3	7	4
האם במהלך החודש האחרון מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר נגע או ניסה לגעת בך (חט"ב וחט"ע: בצורה מינית) או לצבוט אותך במקומות פרטיים בגוף (מקומות מוצנעים)	**ד - ו**	1	4	2
	ז - ט	1	5	2
	י - יא	2	6	3
	כלל השכבות	1	4	2

אלימות מצד הצוות – השוואה בין תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

תמצית הממצאים בתרשים 18 שלהלן:

<u>השוואה רב-שנתית, כללי</u>: בין השנים תשע"ג לתשע"ה שיעור המדווחים על **קורבנות לאלימות מצד הצוות** נותר יציב בקרב תלמידי כיתות ד'-ו' וי'-י"א. בכיתות ז'-ט' נרשמה ירידה (2%-) לאחר שבין השנים תשס"ט לתשע"ה נרשמה ירידה בשיעור המדווחים בכיתות ד'-ו' וז'-ט' ויציבות בכיתות י'-י"א.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה</u>: בין השנים תשס"ט לתשע"ה נרשמה יציבות בקרב המדווחים על **קורבנות לאלימות מצד הצוות** בכיתות י'-י"א. בקרב תלמידים בכיתות ד'-ו' וז'-ט' בבתי-ספר דוברי עברית נרשמה ירידה קלה (2%- ו-3%- בהתאמה). בין השנים תשע"ג לתשע"ה בפרט נרשמה יציבות בשיעורי הדיווח בבתי-הספר דוברי עברית בכיתות ד'-ו' וי'-י"א וירידה קלה בכיתות ז'-ט' (2%-). בבתי-ספר דוברי ערבית ניכרת יציבות בשיעורי המדווחים על **קורבנות לאלימות מצד הצוות** בכל שלבי הגיל בין השנים תשע"ג לתשע"ה, ואילו בין השנים תשס"ט לתשע"ה חלה ירידה בכל שלבי הגיל.

בתרשים 18 מוצגים נתוני המדד "קורבנות לאלימות מצד הצוות" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 18: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מצד הצוות לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני המדד המסכם בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

כלל בתי-הספר בארץ

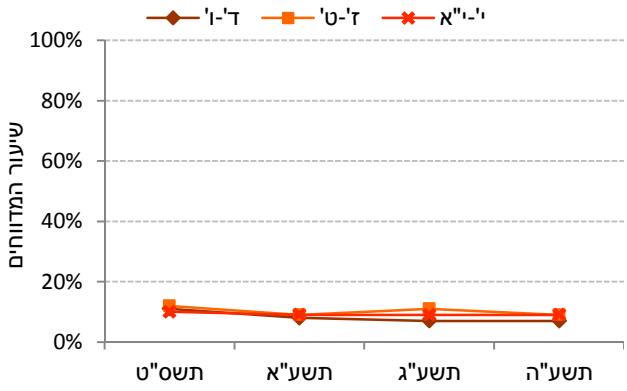

	תשס"ט	תשע"א	תשע"ג	תשע"ה
ד'-ו'	11%	8%	7%	7%
ז'-ט'	12%	9%	11%	9%
י'-י"א	10%	9%	9%	9%

בתי-ספר דוברי עברית

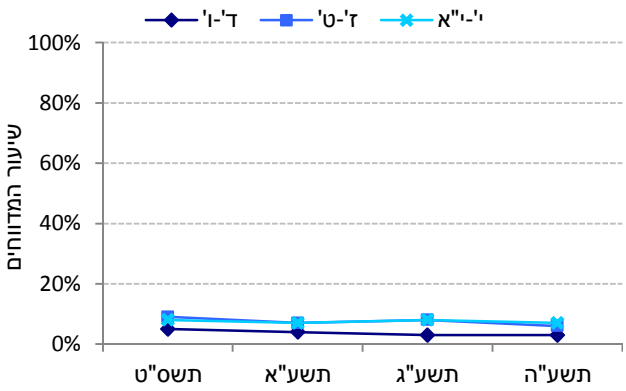

	תשס"ט	תשע"א	תשע"ג	תשע"ה
ד'-ו'	5%	4%	3%	3%
ז'-ט'	9%	7%	8%	6%
י'-י"א	8%	7%	8%	7%

בתי-ספר דוברי ערבית

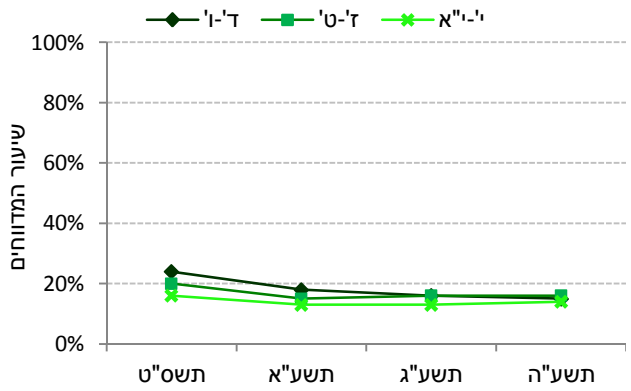

	תשס"ט	תשע"א	תשע"ג	תשע"ה
ד'-ו'	24%	18%	16%	15%
ז'-ט'	20%	15%	16%	16%
י'-י"א	16%	13%	13%	14%

ביצוע אלימות כלפי הצוות

המדד המסכם: ביצוע אלימות כלפי הצוות*. ההיגדים כפי שהם מופיעים בשאלון תשע"ה
"האם במהלך החודש האחרון **קיללת או העלבת מורה (בפנים, לא מאחורי הגב)**"
"האם במהלך החודש האחרון **איימת על מורה שתפגע בו או בה**"
"האם במהלך החודש האחרון **נתת דחיפה או מכה למורה בכוונה**"
"האם במהלך החודש האחרון **נתת בעיטה או אגרוף למורה כדי לפגוע בה/בו**"
"האם במהלך החודש האחרון **פגעת ברכוש של מורה בכוונה (כגון פגיעה במכונית או בתיק הפרטי של מורה)**"
"האם במהלך החודש האחרון **גנבת דברים אישיים או ציוד של מורה**"

* שיעור התלמידים המדווחים כי ביצעו לפחות אחת מהפעולות המוזכרות בהיגדים בחודש שקדם להעברת השאלונים.

תמצית הממצאים בתרשים 19 ובלוח 12 שלהלן:

<u>השוואה על-פי שלבי גיל</u>: שיעור התלמידים המדווחים על **ביצוע אלימות כלפי הצוות** גבוה יותר בשלבי הגיל הגבוהים. 5% מתלמידי כיתות ד'-ו', לעומת 9% מתלמידי כיתות ז'-ט' ו-11% מתלמידי כיתות י'-י"א דיווחו שנהגו באלימות כלפי צוות המורים.

<u>השוואה על-פי מגזר שפה</u>: שיעור התלמידים המדווחים על **ביצוע אלימות כלפי הצוות** גבוה באופן ניכר בקרב תלמידים מבתי-ספר דוברי ערבית (12%) לעומת תלמידים מבתי-ספר דוברי עברית (6%). פער זה נשמר בכל שלבי הגיל. ההבדלים גדולים בכיתות ז'-ט' (7%) וי'-י"א (6%) יותר מאשר בכיתות ד'-ו' (3%).

ביצוע אלימות כלפי הצוות לפי מגזר שפה – נתוני המדד המסכם (תשע"ה)

בתרשים 19 מוצגים נתוני המדד המסכם "ביצוע אלימות כלפי הצוות" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 19: דיווחי התלמידים על ביצוע אלימות כלפי הצוות במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני המדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

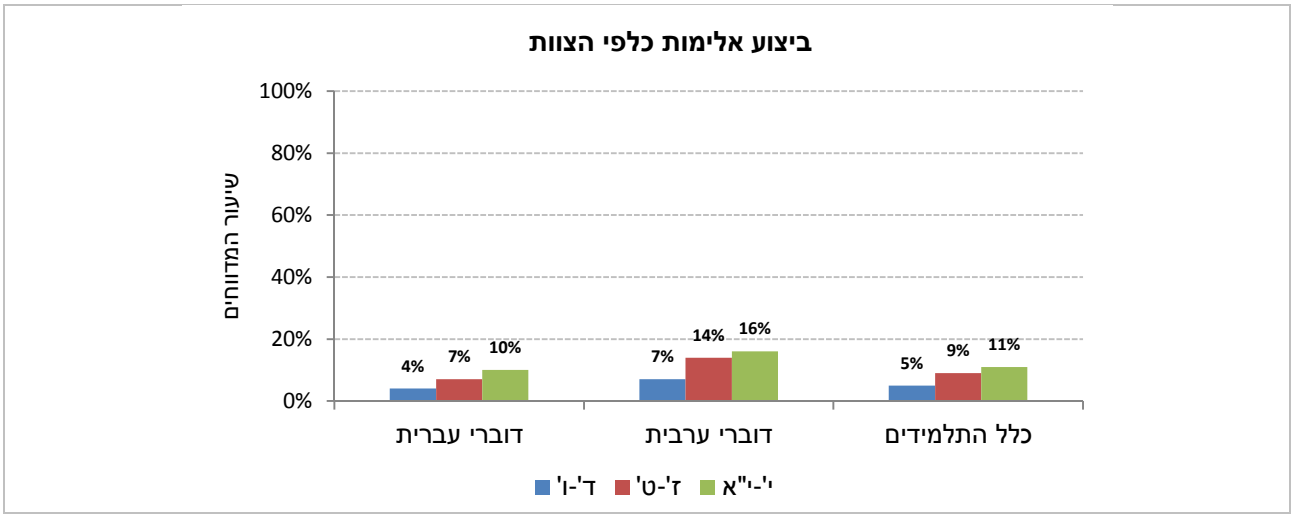

לוח 12: דיווחי התלמידים על ביצוע אלימות כלפי הצוות במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – ביצוע אלימות כלפי הצוות	**ד - ו**	4	7	5
	ז - ט	7	14	9
	י - יא	10	16	11
	כלל השכבות	6	12	8
האם במהלך החודש האחרון קיללת או העלבת מורה (בפנים, לא מאחורי הגב)	**ד - ו**	3	4	3
	ז - ט	7	9	7
	י - יא	9	12	9
	כלל השכבות	6	8	6
האם במהלך החודש האחרון איימת על מורה שתפגע בו או בה	**ד - ו**	0	3	1
	ז - ט	1	5	2
	י - יא	2	7	3
	כלל השכבות	1	4	2
האם במהלך החודש האחרון נתת דחיפה או מכה למורה בכוונה	**ד - ו**	0	2	1
	ז - ט	1	5	2
	י - יא	1	6	2
	כלל השכבות	1	4	2
האם במהלך החודש האחרון נתת בעיטה או אגרוף למורה כדי לפגוע בה/בו	**ד - ו**	0	2	1
	ז - ט	1	4	2
	י - יא	1	5	2
	כלל השכבות	1	4	1
האם במהלך החודש האחרון פגעת ברכוש של מורה בכוונה (כגון פגיעה במכונית או בתיק הפרטי של מורה)	**ד - ו**	0	2	1
	ז - ט	1	4	2
	י - יא	1	5	2
	כלל השכבות	1	3	2
האם במהלך החודש האחרון גנבת דברים אישיים או ציוד של מורה	**ד - ו**	0	2	1
	ז - ט	1	3	2
	י - יא	1	5	2
	כלל השכבות	1	3	2

אלימות כלפי הצוות – השוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

תמצית הממצאים בתרשים 20 שלהלן:

<u>השוואה רב-שנתית, כללי</u>: ככלל, בין השנים תשס"ט לתשע"ה ירדו שיעורי התלמידים המדווחים על **ביצוע אלימות כלפי הצוות**, בכל שלבי הגיל. בין השנים תשע"ג לתשע"ה, בפרט, לא ניכר שינוי בשיעורי המדווחים.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה</u>: בין השנים תשס"ט לתשע"ה נרשמה ירידה בקרב תלמידי שלושת שלבי הגיל המדווחים על **ביצוע אלימות כלפי הצוות.** בין השנים תשע"ג—תשע"ה בפרט שיעור המדווחים עלה מעט (2%) בכיתות ד'-ו'. בשני שלבי הגיל האחרים ניכרת יציבות. בבתי-ספר דוברי ערבית נרשמה יציבות בין השנים תשע"ג לתשע"ה בשיעור התלמידים המדווחים על **ביצוע אלימות כלפי הצוות בכל שלבי הגיל**, בהשוואה לירידה שחלה בין השנים תשס"ט לתשע"ה.

בתרשים 20 מוצגים נתוני המדד המסכם "ביצוע אלימות כלפי הצוות" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 20: דיווחי התלמידים על ביצוע אלימות כלפי הצוות לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני המדד המסכם בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

כלל בתי-הספר בארץ

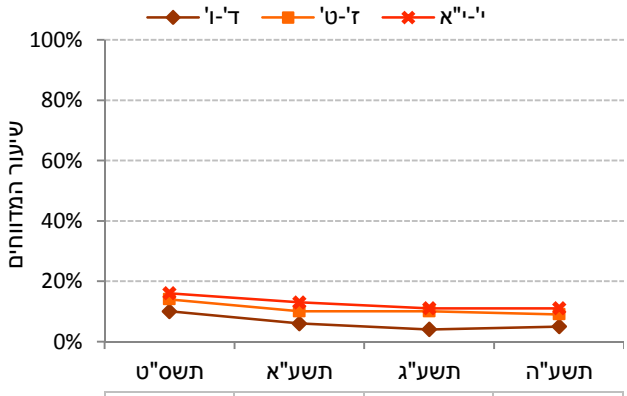

	תשס"ט	תשע"א	תשע"ג	תשע"ה
ד'-ו'	10%	6%	4%	5%
ז'-ט'	14%	10%	10%	9%
י'-י"א	16%	13%	11%	11%

בתי-ספר דוברי עברית

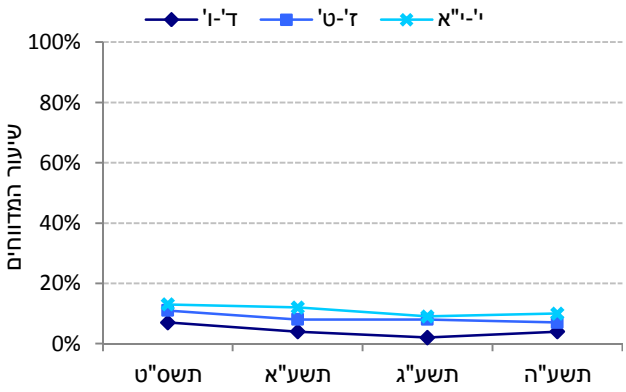

	תשס"ט	תשע"א	תשע"ג	תשע"ה
ד'-ו'	7%	4%	2%	4%
ז'-ט'	11%	8%	8%	7%
י'-י"א	13%	12%	9%	10%

בתי-ספר דוברי ערבית

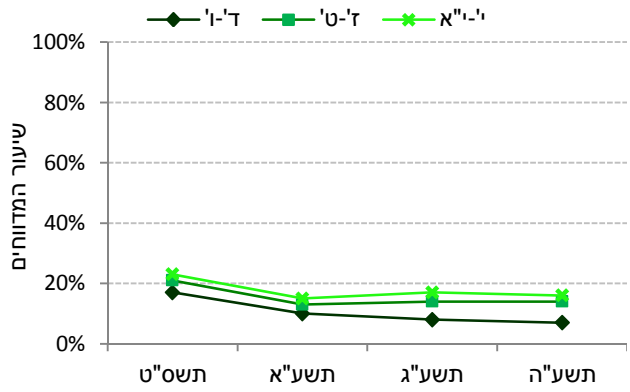

	תשס"ט	תשע"א	תשע"ג	תשע"ה
ד'-ו'	17%	10%	8%	7%
ז'-ט'	21%	13%	14%	14%
י'-י"א	23%	15%	17%	16%

אלימות בהסעות הבית-ספריות

קורבנות לאלימות בהסעות הבית-ספריות (ללא מדד מסכם)*. ההיגדים כפי שמופיעים בשאלון תשע"ה
"האם במהלך החודש האחרון **במהלך הסעה מאורגנת של בית-הספר תלמיד לעג לך או העליב אותך או השפיל אותך במילים**"
"האם במהלך החודש האחרון **במהלך הסעה מאורגנת של בית-הספר קיבלת בעיטה או אגרוף מתלמיד**"

* נשאלו רק אלה שדיווחו כי אכן נוסעים בהסעות אל בית-הספר או ממנו. עבור היגדים אלו לא חושב מדד מסכם.

תמצית הממצאים תרשימים 21-22 ובלוח 13 שלהלן:

אלימות מילולית בהסעות

<u>השוואה על-פי שלבי גיל</u>: ככל ששלב הגיל גבוה יותר כך שיעור המדווחים כי במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים **תלמיד לעג להם, העליב או השפיל אותם במילים בהסעה הבית-ספרית** נמוך יותר. שיעורי הדיווח עומדים על 13% בכיתות ד'-ו', 9% בכיתות ז'-ט' ו-6% בכיתות י'-י"א.

<u>השוואה על-פי מגזר שפה:</u> שיעור התלמידים המדווחים כי **תלמיד לעג להם, העליב או השפיל אותם במילים בהסעה הבית-ספרית** דומה בקרב תלמידי כיתות י'-י"א וז'-ט' בשני מגזרי השפה. בקרב תלמידי כיתות ד'-ו' בבתי-ספר דוברי עברית שיעור המדווחים כי **תלמיד לעג להם, העליב או השפיל אותם במילים בהסעה הבית-ספרית** נמוך ב-2% בהשוואה לתלמידים באותה שכבת גיל בבתי-ספר דוברי ערבית.

אלימות פיזית בהסעות

<u>השוואה על-פי שלבי גיל</u>: 8% מתלמידי כיתות ד'-ו', לעומת 5% מתלמידי כיתות ז'-ט' ו-4% מתלמידי כיתות י'-י"א מדווחים כי בחודש שקדם להעברת השאלונים **קיבלו בעיטה או אגרוף בהסעה הבית-ספרית.**

<u>השוואה על-פי מגזר שפה:</u> שיעור התלמידים המדווחים כי **קיבלו בעיטה או אגרוף בהסעה הבית-ספרית** דומה בקרב תלמידי כיתות ד'-ו' בשני מגזרי השפה. לעומת זאת בכיתות ז'-ט' וי'-י"א נרשם פער קטן בין התלמידים משני מגזרי השפה (2% ו-3% בהתאמה).

קורבנות לאלימות בהסעות הבית-ספריות לפי מגזר שפה – נתוני ההיגדים (תשע"ה)

בתרשים 21 מוצגים נתוני ההיגד "במהלך הסעה מאורגנת של בית-הספר תלמיד לעג לך או העליב אותך או השפיל אותך" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 21: דיווחי התלמידים כי במהלך הסעה מאורגנת של בית-הספר תלמיד לעג לך או העליב אותך או השפיל אותך במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגד לפי מגזר שפה, תשע"ה

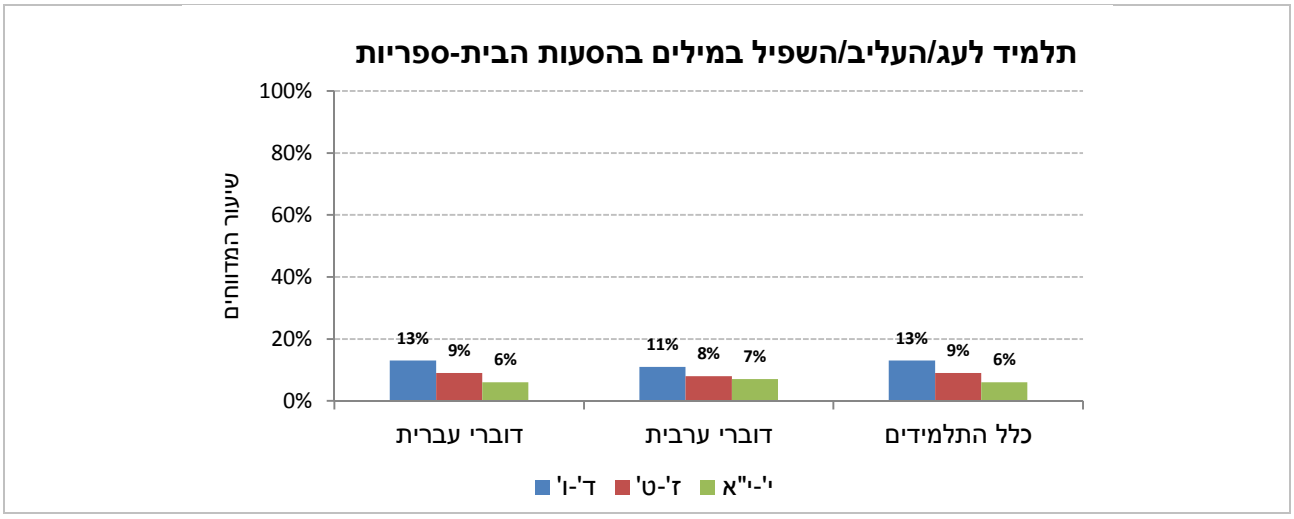

בתרשים 22 מוצגים נתוני ההיגד "במהלך הסעה מאורגנת של בית-הספר קיבלת בעיטה או אגרוף מתלמיד" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 22: דיווחי התלמידים כי במהלך הסעה מאורגנת של בית-הספר קיבלת בעיטה או אגרוף מתלמיד במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגד לפי מגזר שפה, תשע"ה

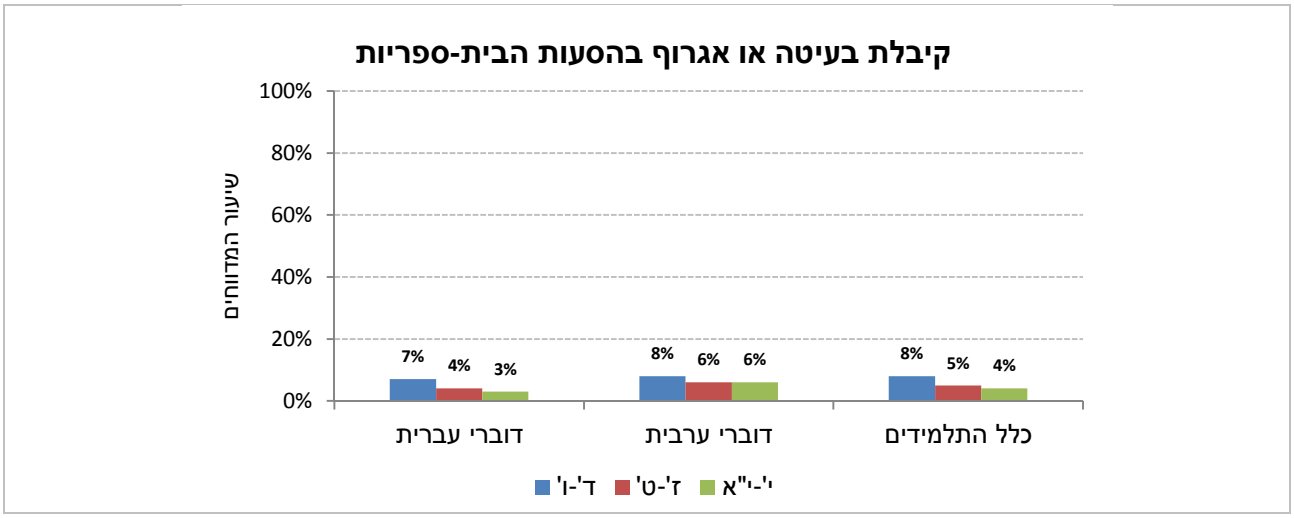

אלימות בהסעות הבית-ספריות לפי מגזר שפה – נתוני ההיגדים (תשע"ה)

לוח 13: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות בהסעות בית-ספריות במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים לפי מגזר שפה, תשע"ה

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
האם במהלך החודש האחרון במהלך הסעה מאורגנת של בית-הספר תלמיד לעג לך או העליב אותך או השפיל אותך במילים*	ד - ו	13	11	13
	ז - ט	9	8	9
	י - יא	6	7	6
	כלל השכבות	10	8	10
האם במהלך החודש האחרון במהלך הסעה מאורגנת של בית-הספר קיבלת בעיטה או אגרוף מתלמיד*	ד - ו	7	8	8
	ז - ט	4	6	5
	י - יא	3	6	4
	כלל השכבות	5	7	6

* נשאלו רק אלה שדיווחו כי אכן נוסעים בהסעות אל בית-הספר או ממנו.

אלימות בהסעות הבית-ספריות – השוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

תמצית הממצאים תרשימים 23-24 שלהלן:

אלימות מילולית בהסעות

<u>השוואה רב-שנתית, כללי:</u> ככלל, בין השנים תשס"ט לתשע"ה נרשמה ירידה בשיעור המדווחים כי **תלמיד לעג להם, העליב או השפיל אותם במילים בהסעה הבית-ספרית** בכיתות ד'-ו' וז'-ט'. בכיתות י'-י"א נרשמה יציבות גם בין שנים אלו. בין השנים תשע"ג לתשע"ה, בפרט, ניכרת יציבות בשיעורי המדווחים.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה:</u> ככלל, בין השנים תשס"ט לתשע"ה נרשמה ירידה בקרב תלמידי כיתות ד'-ו' וז'-ט' בבתי-ספר דוברי עברית המדווחים כי **תלמיד לעג להם, העליב או השפיל אותם במילים בהסעה הבית-ספרית**. יש לציין כי הירידה העיקרית בשיעור המדווחים בשני שלבי גיל אלו התרחשה בין השנים תשס"ט לתשע"א, ומשנת תשע"א נרשמה יציבות. בכיתות י'-י"א היציבות נרשמה לאורך כל השנים.

תמונה דומה עולה מדיווחי התלמידים בבתי-ספר דוברי ערבית. בשיעור המדווחים בכיתות י'-י"א לא חל שינוי בין השנים תשס"ט לתשע"ה. בכיתות ד'-ו' וז'-ט' נרשמה יציבות בין השנים תשע"ג לתשע"ה לאחר ירידה בשיעור המדווחים בין השנים תשס"ט לבין תשע"ה.

אלימות פיזית בהסעות

<u>השוואה רב-שנתית, כללי:</u> בין השנים תשע"ג ותשע"ה לא נרשם שינוי בשיעור התלמידים המדווחים כי **קיבלו בעיטה או אגרוף בהסעה הבית-ספרית**, בכל שלבי הגיל. בכיתות ד'-ו' וז'-ט' היציבות נרשמה משנת תשע"א לאחר ירידה בשיעור המדווחים בין השנים תשס"ט—תשע"א. שיעור המדווחים בכיתות י'-י"א נשאר יציב לאורך כל השנים.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה:</u> בבתי-הספר דוברי עברית נרשמה בין השנים תשס"ט לתשע"ה ירידה בשיעור המדווחים בקרב תלמידי כיתות ד'-ו' ובכיתות ז'-ט' כי **קיבלו בעיטה או אגרוף בהסעה הבית-ספרית**. בשנת תשע"ה בפרט נרשמה יציבות בכיתות ז'-ט' ואילו בכיתות ד'-ו' נרשמה עלייה בשיעורי הדיווח (+2%). בכיתות י'-י"א נרשמה יציבות לאורך כל השנים, מתשס"ט ועד לתשע"ה.

בבתי-הספר דוברי ערבית שיעור התלמידים המדווחים כי **קיבלו בעיטה או אגרוף בהסעה הבית-ספרית** נשאר יציב, לאחר ירידה שנרשמה בפרט בין השנים תשס"ט לתשע"א.

בתרשים 23 להלן מוצגים נתוני ההיגד "תלמיד לעג, העליב, השפיל אותך במילים בהסעות הבית-ספריות" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 23: דיווחי התלמידים כי תלמיד לעג, העליב, השפיל אותך במילים בהסעות הבית-ספריות לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני ההיגד בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

כלל בתי-הספר בארץ

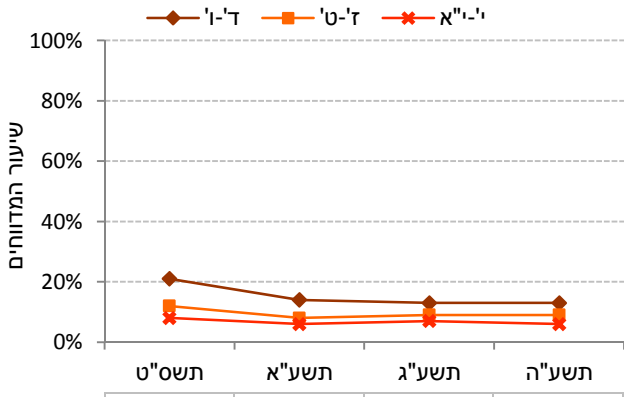

	תשס"ט	תשע"א	תשע"ג	תשע"ה
ד'-ו'	21%	14%	13%	13%
ז'-ט'	12%	8%	9%	9%
י'-י"א	8%	6%	7%	6%

בתי-ספר דוברי עברית

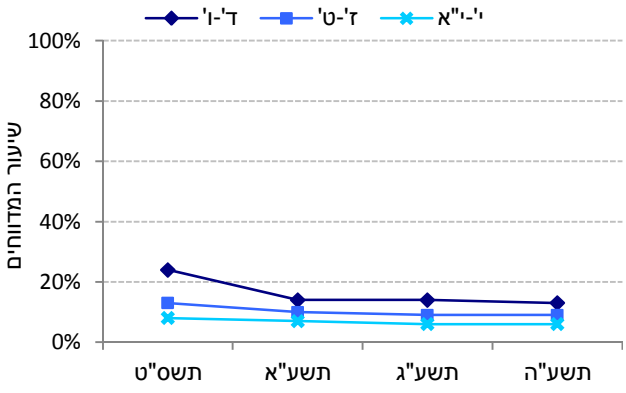

	תשס"ט	תשע"א	תשע"ג	תשע"ה
ד'-ו'	24%	14%	14%	13%
ז'-ט'	13%	10%	9%	9%
י'-י"א	8%	7%	6%	6%

בתי-ספר דוברי ערבית

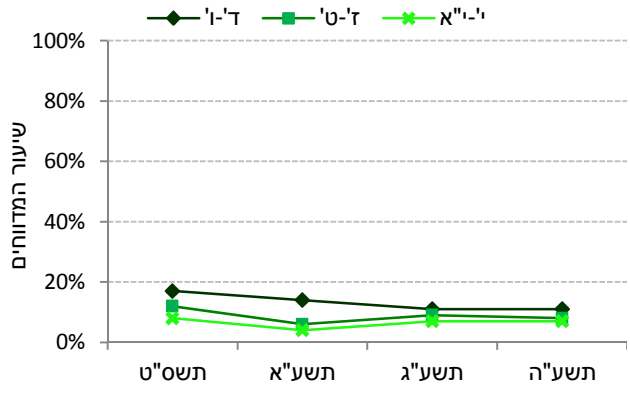

	תשס"ט	תשע"א	תשע"ג	תשע"ה
ד'-ו'	17%	14%	11%	11%
ז'-ט'	12%	6%	9%	8%
י'-י"א	8%	4%	7%	7%

בתרשים 24 מוצגים נתוני ההיגד "קיבלת בעיטה או אגרוף בהסעות הבית-ספריות" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 24: דיווחי התלמידים כי קיבלת בעיטה או אגרוף בהסעות הבית-ספריות לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני ההיגד בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

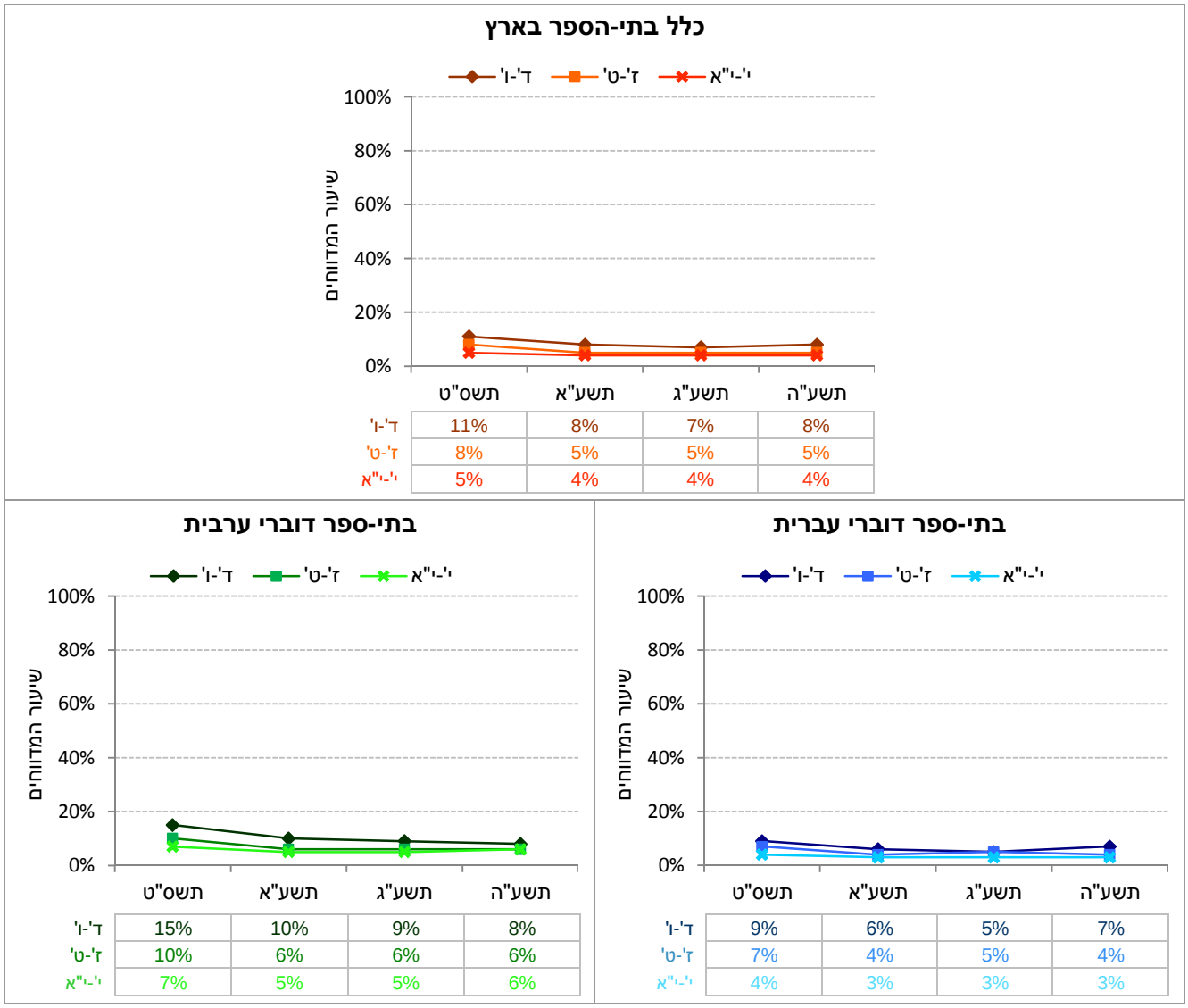

חבורות אלימות ומעשי בריונות

חבורות אלימות ומעשי בריונות (ללא מדד מסכם). ההיגדים כפי שמופיעים בשאלון תשע"ה
"עד כמה קורה **שבבית-הספר פועלות חבורות של ילדים המתנהגים באלימות, מציקים ופוגעים בילדים אחרים (כנופיות)**"
"עד כמה קורה **שתלמידים מאיימים ומתנהגים בבריונות**"

תמצית הממצאים תרשימים 25-26 ובלוח 14 שלהלן:

<u>השוואה על-פי שלבי גיל</u>: שיעור התלמידים המדווחים כי **בביה"ס פועלות חבורות אלימות** גבוה בקרב תלמידי כיתות ז'-ט' (11%) בהשוואה לתלמידי כיתות ד'-ו' (6%) ולתלמידי כיתות י'-י"א (8%). גם שיעור התלמידים המדווחים כי ישנם **בביה"ס תלמידים המאיימים והמתנהגים בבריונות** גבוה בקרב תלמידי כיתות ז'-ט' (15%) בהשוואה לתלמידי כיתות ד'-ו' (8%) ותלמידי כיתות י'-י"א (10%).

<u>השוואה על-פי מגזר שפה</u>: שיעור התלמידים המדווחים כי **בביה"ס פועלות חבורות אלימות** נמוך בקרב תלמידים מבתי-ספר דוברי עברית (6%) יותר מאשר בקרב תלמידים מבתי-ספר דוברי ערבית (14%). בכיתות ד'-ו' ובכיתות ז'-ט' נרשם פער זהה של 7% לעומת 9% בכיתות י'-י"א. שיעור התלמידים המדווחים כי יש **בביה"ס תלמידים המאיימים ומתנהגים בבריונות** גבוה בקרב תלמידים מבתי-ספר דוברי ערבית (15%) יותר מאשר בקרב תלמידים מבתי-ספר דוברי עברית (10%). הפער בולט בכיתות י'-י"א (7%) ונמוך יותר בכיתות ז'-ט' וד'-ו' (4%).

חבורות אלימות ומעשי בריונות לפי מגזר שפה – נתוני ההיגדים (תשע"ה)

בתרשים 25 מוצגים נתוני ההיגד "בבית-הספר פועלות חבורות של ילדים המתנהגים באלימות, מציקים ופוגעים בילדים אחרים (כנופיות)" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 25: דיווחי התלמידים שבבית-הספר פועלות חבורות של ילדים המתנהגים באלימות, מציקים ופוגעים בילדים אחרים (כנופיות) במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגד לפי מגזר שפה, תשע"ה

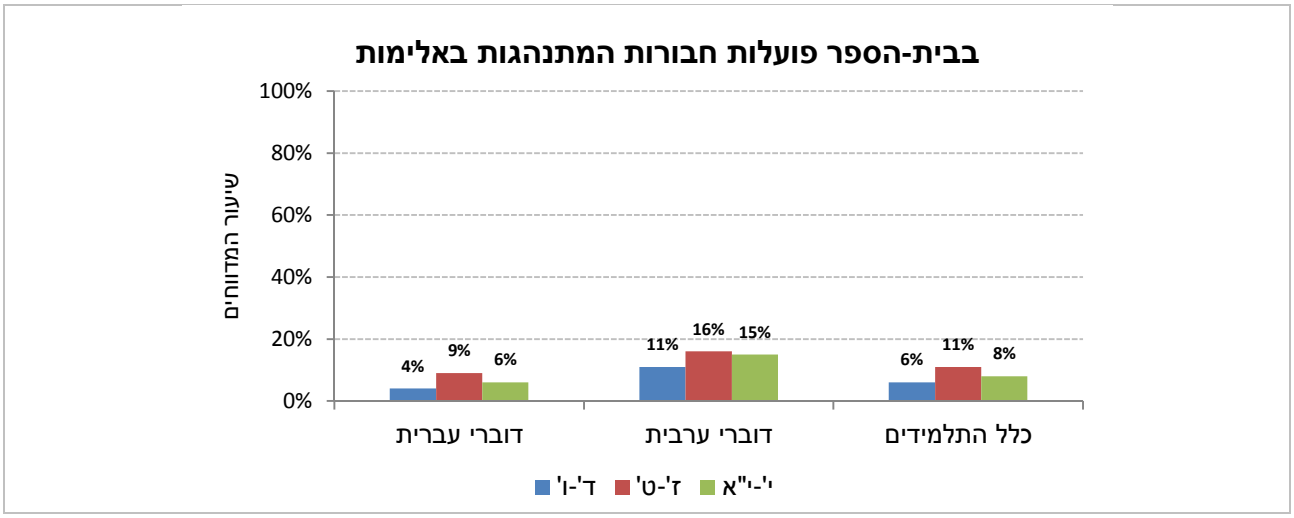

בתרשים 26 מוצגים נתוני ההיגד "תלמידים בבית-הספר מאיימים ומתנהגים בבריונות" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 26: דיווחי התלמידים שתלמידים מאיימים ומתנהגים בבריונות במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגד לפי מגזר שפה, תשע"ה

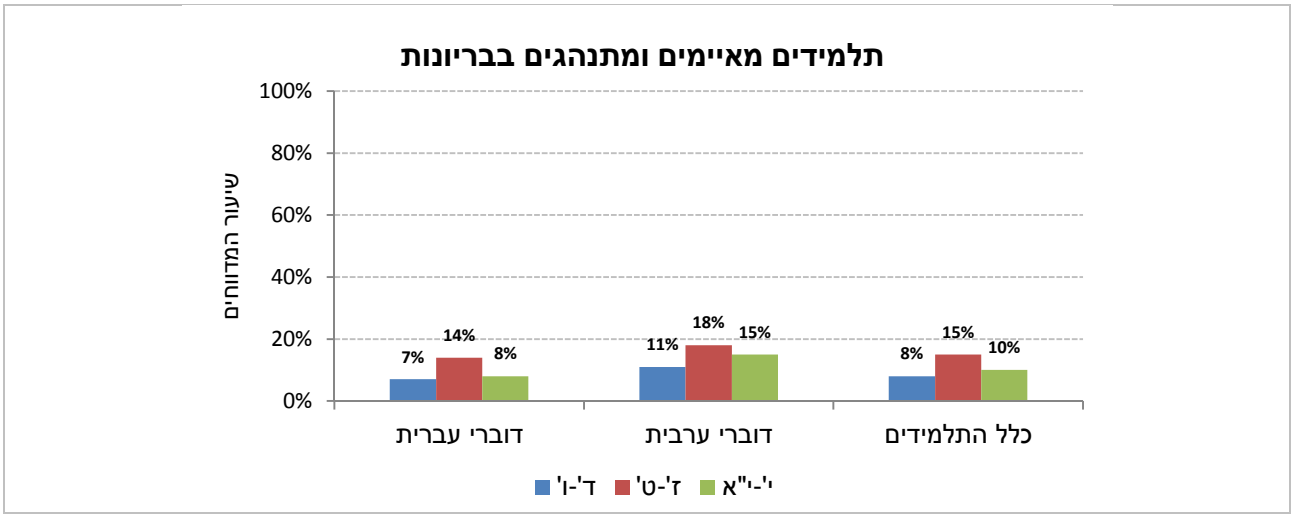

חבורות אלימות ומעשי בריונות לפי מגזר שפה - נתוני ההיגדים (תשע"ה)

לוח 14: דיווחי התלמידים על חבורות אלימות ומעשי בריונות שיעור התלמידים שדיווחו כי אירועי האלימות הבאים קורים די הרבה או הרבה מאוד בבית-ספרם לפי מגזר שפה, תשע"ה

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
עד כמה קורה שבבית-הספר פועלות חבורות של ילדים המתנהגים באלימות, מציקים ופוגעים בילדים אחרים (כנופיות)	ד – ו	4	11	6
	ז – ט	9	16	11
	י – יא	6	15	8
	כלל השכבות	6	14	9
עד כמה קורה שתלמידים מאיימים ומתנהגים בבריונות	ד – ו	7	11	8
	ז – ט	14	18	15
	י – יא	8	15	10
	כלל השכבות	10	15	11

חבורות אלימות ומעשי בריונות – השוואה בין תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

תמצית הממצאים תרשימים 27-28 שלהלן:

<u>השוואה רב-שנתית, כללי:</u> בין השנים תשס"ט לתשע"ה נרשמה ירידה בשיעור המדווחים כי **בביה"ס פועלות חבורות אלימות**, אך המגמה הייתה שונה במקצת בשלבי הגיל השונים. בכיתות ד'-ו' וי'-י"א שיעור המדווחים ירד בעיקר בין השנים תשס"ט לתשע"ג, בעוד בין השנים תשע"ג לתשע"ה נרשמה יציבות. לעומת זאת בכיתות ז'-ט' הירידה העיקרית נרשמה בין השנים תשס"ט לתשע"א, ומשנה זו נרשמה יציבות.

באשר לשיעור המדווחים כי **בביה"ס תלמידים מאיימים ומתנהגים בבריונות**, בין השנים תשס"ט לתשע"ה נרשמה ירידה בשיעור המדווחים בקרב תלמידי כל שלבי הגיל. בין השנים תשע"ג לתשע"ה לא נרשם כל שינוי בשיעור המדווחים. יש לציין שבדומה לשנים קודמות שיעור המדווחים בקרב תלמידי כיתות ז'-ט' נשאר גבוה יותר מהשיעור בכיתות ד'-ו' וי'-י"א.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה:</u> בבתי-ספר דוברי עברית נרשמה בין השנים תשס"ט לתשע"ה ירידה בשיעור המדווחים כי **בביה"ס פועלות חבורות אלימות** – הן בקרב תלמידי כיתות ד'-ו' והן בקרב תלמידי כיתות ז'-ט', ואילו בקרב תלמידי כיתות י'-י"א נרשמה יציבות. לעומת זאת בין השנים תשע"ג ותשע"ה בפרט, נרשמה יציבות בכל שלבי הגיל. בין השנים תשס"ט לתשע"ה בבתי-ספר דוברי ערבית נרשמה ירידה בשיעור התלמידים המדווחים כי **בביה"ס פועלות חבורות אלימות** בכל שלבי הגיל. בין השנים תשע"ג ותשע"ה, בפרט, הירידה התחלפה ביציבות בכל שלבי הגיל.

המגמה בבתי-ספר דוברי עברית משחזרת את המגמה הכללית בדיווח כי **בביה"ס תלמידים מאיימים ומתנהגים בבריונות**. בין השנים תשס"ט לתשע"ה נרשמה ירידה בשיעורי הדיווח בכל שלבי הגיל. בקרב תלמידי כיתות ז'-ט' נרשמה יציבות משנת תשע"א, ובשני שלבי הגיל האחרים נרשמה יציבות משנת תשע"ג. לעומת זאת בבתי-ספר דוברי ערבית אין הבדלים בין שלבי הגיל השונים ונרשמה יציבות בשיעור המדווחים משנת תשע"א, לאחר ששיעורי הדיווח ירדו משנת תשס"ט.

בתרשים 27 מוצגים נתוני ההיגד "בביה"ס פועלות חבורות אלימות (כנופיות)" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 27: דיווחי התלמידים כי בביה"ס פועלות חבורות אלימות (כנופיות) לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני ההיגד בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

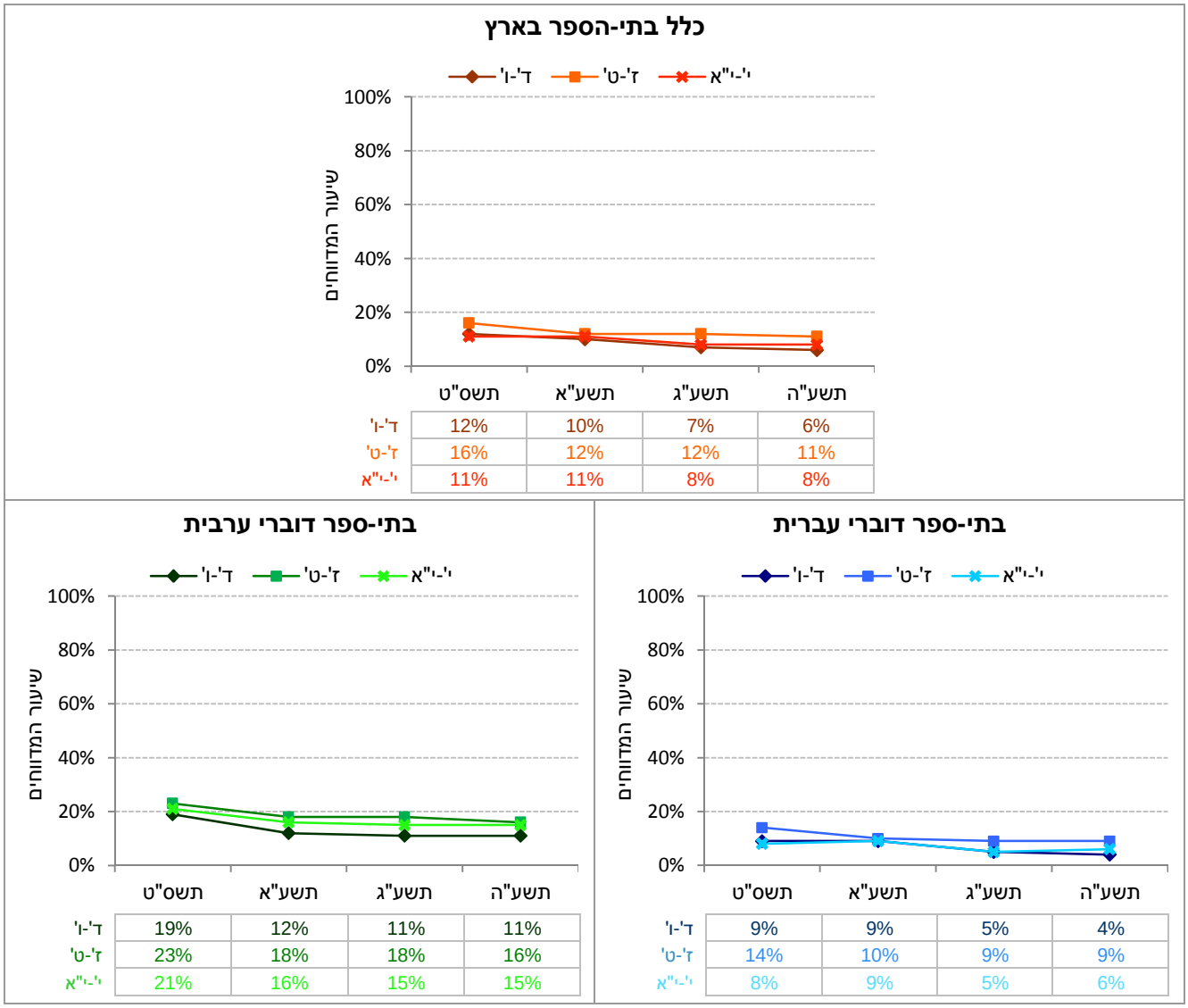

בתרשים 28 מוצגים נתוני ההיגד "בביה"ס תלמידים מאיימים ומתנהגים בבריונות" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג, תשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 28: דיווחי התלמידים כי בביה"ס תלמידים מאיימים ומתנהגים בבריונות לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני ההיגד בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

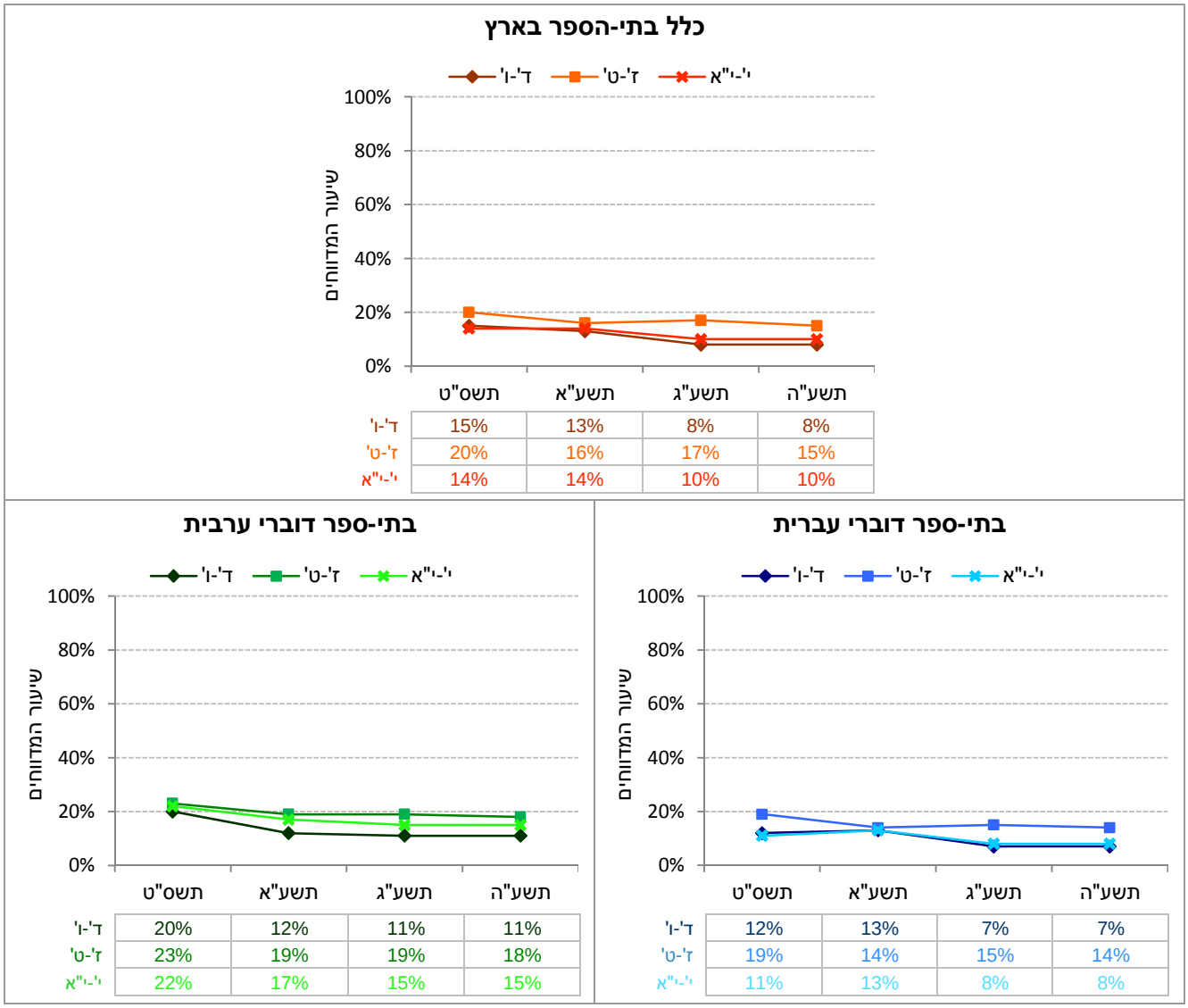

תחושת מוגנות של התלמידים בבית-הספר

המדד המסכם: תחושת המוגנות של התלמידים בבית-הספר*. ההיגדים כפי שהם מופיעים בשאלון תשע"ה

"אני מרגיש בטוח ומוגן בבית-הספר"

"אני לא פוחד שתלמידים אחרים יאיימו עליי ויציקו לי בבית-הספר"**

"אני לא פוחד שתלמידים אחרים יפגעו בי ויתנו לי מכות בבית-הספר"***

* ממוצע האחוזים של התלמידים אשר ציינו כי הם "מסכימים" או "מסכימים מאוד" עם כל אחד משלושת ההיגדים.

** נוסח היגד זה בשאלון היה "אני פוחד שתלמידים אחרים יאיימו עליי ויציקו לי בבית-הספר" ולצורך הדיווח בטבלה נוסח מחדש, כך שערך גבוה יותר בהיגד ישקף מצב רצוי יותר, בדומה לשאר ההיגדים במדד זה.

*** נוסח היגד זה בשאלון היה "אני פוחד שתלמידים אחרים יפגעו בי ויתנו לי מכות בבית-הספר", ולצורך הדיווח בטבלה זו נוסח מחדש, כך שערך גבוה יותר בהיגד ישקף מצב רצוי יותר, בדומה לשאר ההיגדים במדד זה.

תמצית הממצאים בתרשים 29 ובלוח 15 שלהלן:

<u>השוואה על-פי שלבי גיל</u>: ככלל, שיעור התלמידים המדווחים על **תחושת מוגנות בביה"ס** הוא גבוה, ובכיתות י'-י"א (85%) הוא גבוה יותר מאשר בכיתות ד'-ו' (80%) ובכיתות ז'-ט' (81%).

<u>השוואה על-פי מגזר שפה</u>: בבתי-ספר דוברי ערבית מגמת הדיווח על **תחושת מוגנות בביה"ס** שונה מהמגמה הכללית המתוארת לעיל. בבתי-ספר דוברי ערבית לא נרשם הבדל ניכר בין שיעורי הדיווחים בשלבי הגיל השונים. לעומת זאת בבתי-ספר דוברי עברית ככל ששלב הגיל גבוה יותר, כך שיעור המדווחים על **תחושת מוגנות בביה"ס** גבוה יותר. בכיתות ז'-ט' ובכיתות י'-י"א נרשמו פערים בין שיעור המדווחים בבתי-ספר דוברי ערבית לבין בתי-ספר דוברי עברית (3% ו-9% בהתאמה).

תחושת מוגנות בביה"ס לפי מגזר שפה – נתוני המדד המסכם (תשע"ה)

בתרשים 29 מוצגים נתוני המדד המסכם "תחושת מוגנות בביה"ס" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 29: דיווחי התלמידים על תחושת המוגנות בביה"ס נתוני המדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

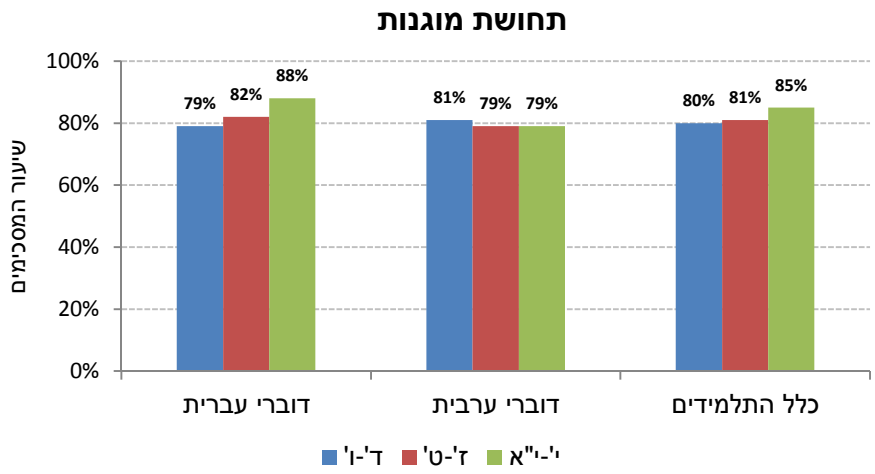

לוח 15: דיווחי התלמידים על תחושת המוגנות בביה"ס: שיעור התלמידים שענו מסכים או מסכים מאוד עם ההיגדים הבאים לפי מגזר שפה, תשע"ה

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – תחושת המוגנות של התלמידים בבית-הספר	ד - ו	79	81	80
	ז - ט	82	79	81
	י - יא	88	79	85
	כלל השכבות	82	80	82
אני מרגיש בטוח ומוגן בבית-הספר	ד - ו	82	88	84
	ז - ט	76	78	77
	י - יא	80	73	78
	כלל השכבות	79	81	80
אני לא פוחד שתלמידים אחרים יאיימו עליי ויציקו לי בבית-הספר*	ד - ו	77	77	77
	ז - ט	83	77	82
	י - יא	90	80	87
	כלל השכבות	83	78	81
אני לא פוחד שתלמידים אחרים יפגעו בי ויתנו לי מכות בבית-הספר**	ד - ו	79	79	79
	ז - ט	88	81	85
	י - יא	94	84	91
	כלל השכבות	86	81	84

* נוסח היגד זה בשאלון היה "אני פוחד שתלמידים אחרים יאיימו עליי ויציקו לי בבית-הספר" ולצורך הדיווח בטבלה נוסח מחדש, כך שערך גבוה יותר בהיגד ישקף מצב רצוי יותר, בדומה לשאר ההיגדים במדד זה.

** נוסח היגד זה בשאלון היה "אני פוחד שתלמידים אחרים יפגעו בי ויתנו לי מכות בבית-הספר", ולצורך הדיווח בטבלה זו נוסח מחדש, כך שערך גבוה יותר בהיגד ישקף מצב רצוי יותר, בדומה לשאר ההיגדים במדד זה.

תחושת המוגנות בביה"ס – השוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

תמצית הממצאים בתרשים 30 שלהלן:

<u>השוואה רב-שנתית, כללי</u>: ככלל, בין השנים תשס"ט לתשע"ה ניכרת עלייה (+6%) בשיעור המדווחים על **תחושת מוגנות בביה"ס** בקרב תלמידי כיתות ד'-ו' ובקרב תלמידי ז'-ט', ואילו בקרב תלמידי י'-י"א נרשמה יציבות. בין השנים תשע"ג ותשע"ה בפרט נרשמה יציבות בשלושת שלבי הגיל.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה</u>: בהסתכלות על השנים תשס"ט—תשע"ה נראה שבבתי-ספר דוברי עברית חלה עלייה בשיעור התלמידים המדווחים על **תחושת מוגנות בביה"ס** בכל שלבי הגיל. לעומת זאת, בין השנים תשע"ג לתשע"ה בפרט, נרשמה יציבות בכל שלבי גיל בבתי-הספר דוברי עברית. בבתי-ספר דוברי ערבית נרשמה תמונה דומה: בין השנים תשס"ט לתשע"ה ניכרת עלייה בשיעור המדווחים על **תחושת מוגנות בביה"ס** בכל שלבי הגיל. בתוך כך, בין השנים תשע"ג לתשע"ה, שיעורי הדיווח יציבים בכל שלבי הגיל.

בתרשים 30 מוצגים נתוני המדד "תחושת המוגנות בביה"ס" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 30: דיווחי התלמידים על תחושת המוגנות בביה"ס לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני המדד המסכם בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

כלל בתי-הספר בארץ

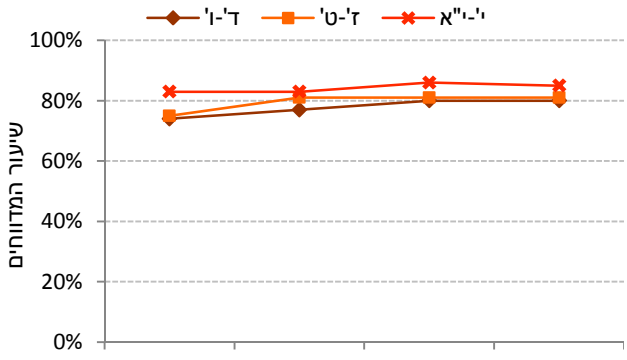

	תשס"ט	תשע"א	תשע"ג	תשע"ה
ד'-ו'	74%	77%	80%	80%
ז'-ט'	75%	81%	81%	81%
י'-י"א	83%	83%	86%	85%

בתי-ספר דוברי עברית

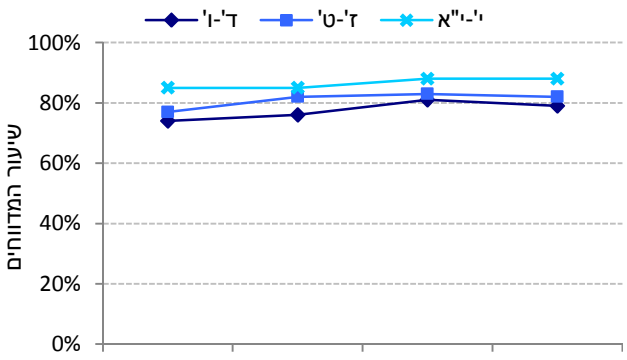

	תשס"ט	תשע"א	תשע"ג	תשע"ה
ד'-ו'	74%	76%	81%	79%
ז'-ט'	77%	82%	83%	82%
י'-י"א	85%	85%	88%	88%

בתי-ספר דוברי ערבית

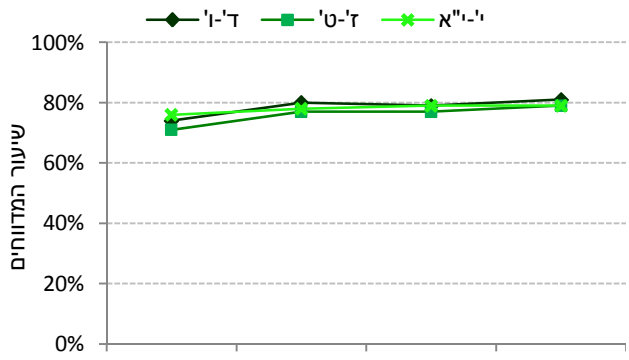

	תשס"ט	תשע"א	תשע"ג	תשע"ה
ד'-ו'	74%	80%	79%	81%
ז'-ט'	71%	77%	77%	79%
י'-י"א	76%	78%	79%	79%

מאמצי ביה"ס במניעת אלימות

המדד המסכם: מאמצי ביה"ס במניעת אלימות*. ההיגדים כפי שהם מופיעים בשאלון תשע"ה
"רוב המורים בבית-הספר מצליחים לטפל היטב בתלמידים שעושים צרות"
"כשאני מתלונן שמישהו פגע בי, רוב המורים עוזרים לי"
"בבית-הספר יש כללים ברורים נגד אלימות"
"אני מרגיש שבבית-הספר שלי עושים מאמצים גדולים כדי למנוע אלימות"

* ממוצע האחוזים של התלמידים אשר ציינו כי הם "מסכימים" או "מסכימים מאוד" עם כל אחד מארבעת ההיגדים.

תמצית הממצאים בתרשים 31 ובלוח 16 שלהלן:

<u>השוואה על-פי שלבי גיל</u>: ככל ששלב הגיל גבוה יותר, כך דיווחי התלמידים על **מאמצי ביה"ס במניעת אלימות** נמוכים יותר: 81% בכיתות ד'-ו', 67% בכיתות ז'-ט' ו-64% בכיתות י'-י"א. לפי דיווחי התלמידים דרך ההתמודות השכיחה ביותר בטיפול באלימות קשורה בקביעת כללים ברורים נגד אלימות (81%).

<u>השוואה על-פי מגזר שפה</u>: בבתי-ספר דוברי עברית שיעור התלמידים המדווחים על **מאמצי ביה"ס במניעת אלימות** נמוך יותר (70%) מאשר בקרב בתי-ספר דוברי ערבית (76%), בייחוד בקרב תלמידי כיתות ז'-ט' (64% לעומת 73%).

מאמצי ביה"ס במניעת אלימות לפי מגזר שפה – נתוני המדד המסכם (תשע"ה)

בתרשים 31 מוצגים נתוני המדד המסכם "מאמצי ביה"ס במניעת אלימות" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 31: דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר במניעת אלימות נתוני המדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

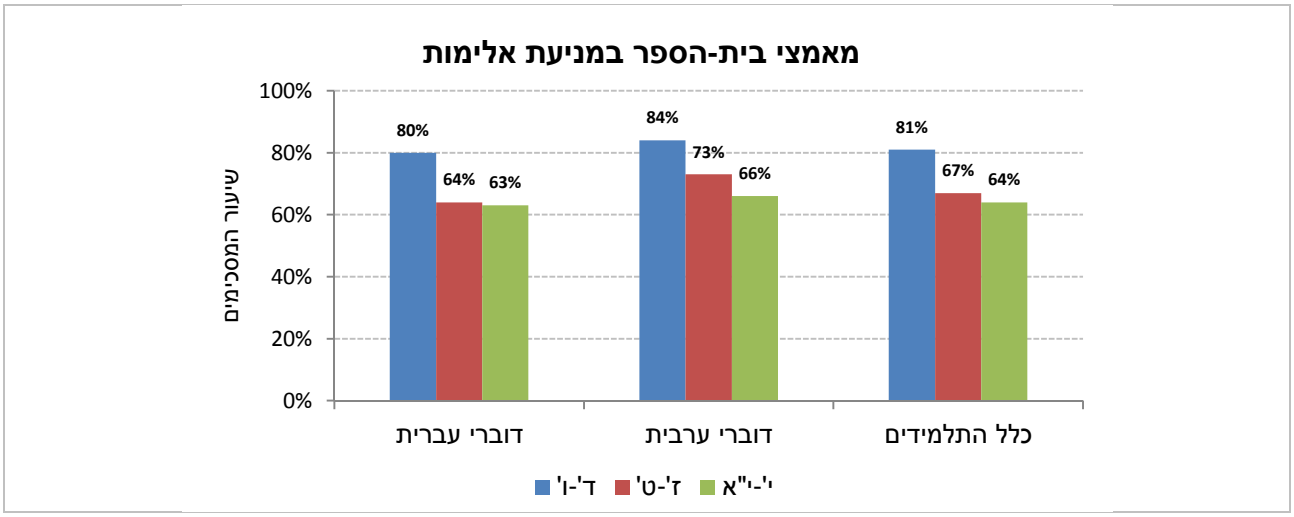

לוח 16: דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר במניעת אלימות: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ה

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – מאמצי בית-הספר במניעת אלימות	ד - ו	80	84	81
	ז - ט	64	73	67
	י - יא	63	66	64
	כלל השכבות	70	76	72
רוב המורים בבית-הספר מצליחים לטפל היטב בתלמידים שעושים צרות	ד - ו	73	81	75
	ז - ט	52	68	57
	י - יא	53	59	55
	כלל השכבות	60	71	64
כשאני מתלונן שמישהו פגע בי, רוב המורים עוזרים לי	ד - ו	72	82	75
	ז - ט	57	71	62
	י - יא	58	66	61
	כלל השכבות	65	74	68
בבית-הספר יש כללים ברורים נגד אלימות	ד - ו	90	85	89
	ז - ט	78	77	78
	י - יא	76	69	74
	כלל השכבות	82	78	81
אני מרגיש שבבית-הספר שלי עושים מאמצים גדולים כדי למנוע אלימות	ד - ו	84	86	84
	ז - ט	68	77	71
	י - יא	66	69	67
	כלל השכבות	74	79	75

מאמצי ביה"ס במניעת אלימות – השוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

תמצית הממצאים בתרשים 32 שלהלן:

<u>השוואה רב-שנתית, כללי:</u> בבחינת שיעורי הדיווחי על **מאמצי ביה"ס במניעת אלימות** משנת תשס"ט ועד שנת תשע"ה ניכרת עלייה בכיתות ז'-ט' וי'-י"א ויציבות בכיתות ד'-ו'. בין השנים תשע"ג ותשע"ה בפרט ניכרת יציבות בכל שלבי הגיל.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה:</u> במגזר דוברי העברית, בין השנים תשס"ט לתשע"ה נרשמו מגמות לא אחידות בשלבי הגיל השונים. בקרב תלמידי כיתות ד'-ו' שיעורי הדיווח יציבים בשנים אלו. בכיתות ז'-ט' נצפתה עלייה גדולה (7%+) בשיעור המדווחים – בשנת תשע"א נרשמה קפיצה בשיעורי הדיווח, לאחר מכן שיעורי הדיווח ירדו במעט בתשע"ג והתייצבו בין השנים תשע"ג לתשע"ה. בכיתות י'-י"א נרשמה עלייה מתונה בשנים אלו. בין השנים תשע"ג לתשע"ה בפרט נרשמה יציבות בשיעורי הדיווח בקרב תלמידי כל שלבי הגיל בבתי-ספר דוברי עברית. גם בבתי-ספר דוברי ערבית בין השנים תשע"ג לבין תשע"ה ניכרת יציבות בשיעור התלמידים המדווחים על **מאמצי ביה"ס במניעת אלימות** בכל שלבי הגיל. עם זאת המגמה בין השנים תשס"ט לתשע"ה שונה מהמגמה בקרב בתי-ספר דוברי עברית. העלייה שנרשמה בכל שלבי הגיל נובעת מקפיצה בשיעור המדווחים בשנת תשע"א (9%+). קפיצה זו התחלפה ביציבות בשנים הבאות.

בתרשים 32 מוצגים נתוני המדד "מאמצי ביה"ס במניעת אלימות" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 32: דיווחי התלמידים על מאמצי ביה"ס במניעת אלימות לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני המדד המסכם בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

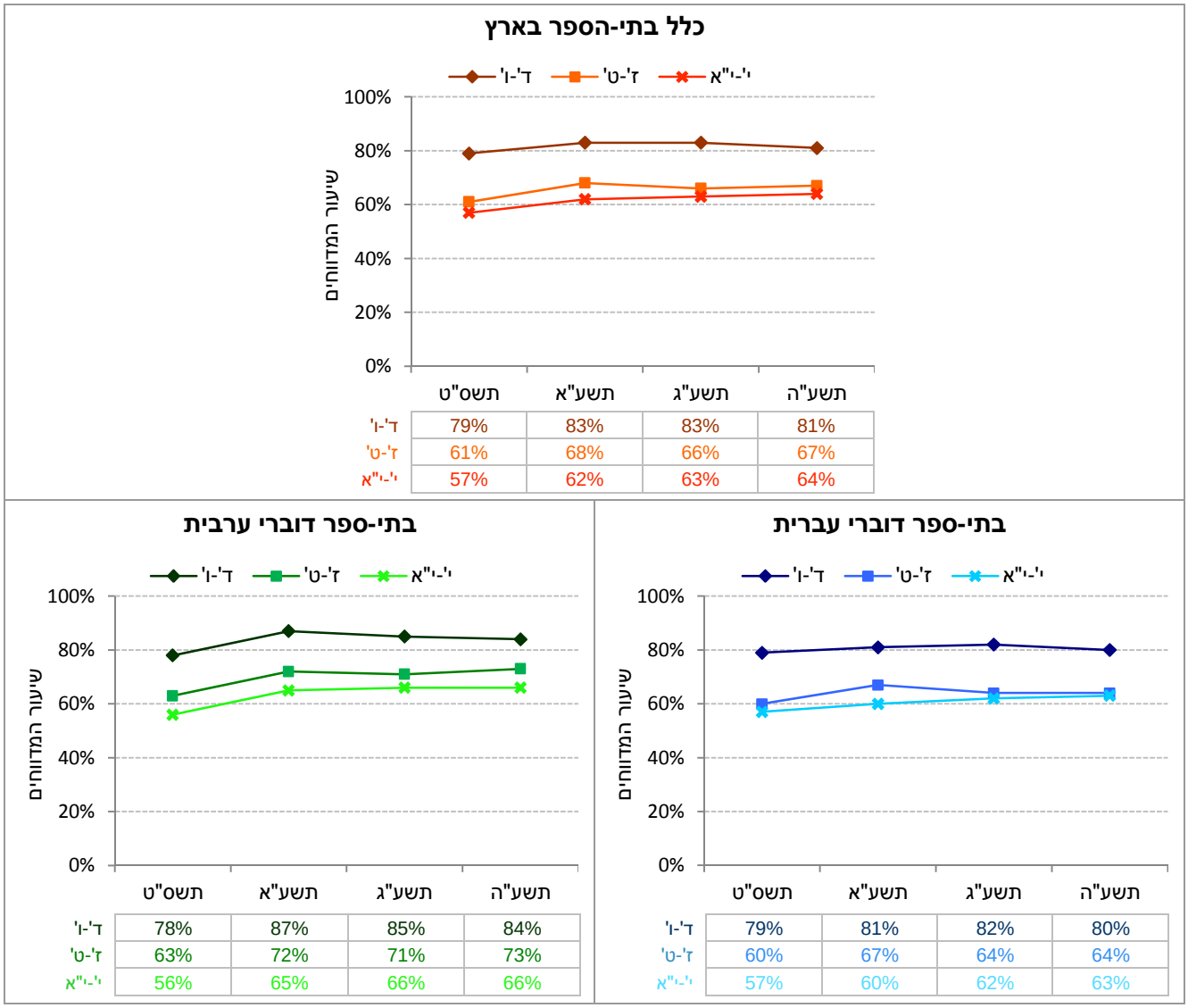

שימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים

שתיית אלכוהול

שתיית אלכוהול (ללא מדד מסכם). ההיגדים כפי שמופיעים בשאלון תשע"ה
"האם אי פעם בחייך **שתית בירה, בריזר או סמירנוף-אייס**"
"האם אי פעם בחייך **שתית משקה חריף כגון: ויסקי, קוניאק, עראק או וודקה**"
"האם אי פעם בחייך **שתית אלכוהול עד שהשתכרת**"*

* היגד זה נשאל החל מכיתה ז'.

תמצית הממצאים תרשימים 33-35 בלוח 17 שלהלן:

<u>השוואה על-פי שלבי גיל</u>: שיעור התלמידים המדווחים כי **שתו בירה, בריזר או סמירנוף-אייס** גבוה יותר ככל ששלבי הגיל גבוהים יותר. שיעורי הדיווח עומדים על 10% בכיתות ו', 20% בכיתות ז'-ט' ו-47% בכיתות י'-י"א. מגמה דומה ניכרת בשיעור המדווחים על שני ההיגדים האחרים. שיעור המדווחים כי **שתו משקה חריף, כגון ויסקי, קוניאק, עראק או וודקה** עומד על 6% בכיתות ו', 14% בכיתות ז'-ט' ו-41% בכיתות י'-י"א. שיעור התלמידים המדווחים כי **שתו אלכוהול עד שהשתכרו*** נמוך יותר בכיתות ז'-ט' (6%) מאשר בכיתות י'-י"א (25%).

<u>השוואה על-פי מגזר שפה</u>: שיעורי התלמידים המדווחים על שלושת ההיגדים: (1) **שתיית בירה, בריזר או סמירנוף-אייס**; (2) **שתיית משקה חריף כגון: ויסקי, קוניאק, עראק או וודקה** ו-(3) **שתיית אלכוהול עד שהשתכרו**, בבתי-ספר דוברי עברית גבוהים באופן ניכר משיעורי הדיווח בבתי-ספר דוברי הערבית (35% לעומת 10%, 27% לעומת 9% ו- 16% לעומת 7% בהתאמה). בשלושת ההיגדים, הפערים בין שני מגזרי השפה גדלים ככל ששלב הגיל גבוה יותר.

* השאלה "האם אי פעם בחייך שתיית אלכוהול עד שהשתכרת?" נשאלה החל מכיתות ז'.

שתיית אלכוהול לפי מגזר שפה – נתוני ההיגדים (תשע"ה)

בתרשים 33 מוצגים נתוני ההיגד "האם אי פעם בחייך שתית בירה, בריזר או סמירנוף-אייס" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 33: דיווחי התלמידים על ההיגד "האם אי פעם בחייך שתית בירה, בריזר או סמירנוף-אייס?": לפי מגזר שפה, תשע"ה

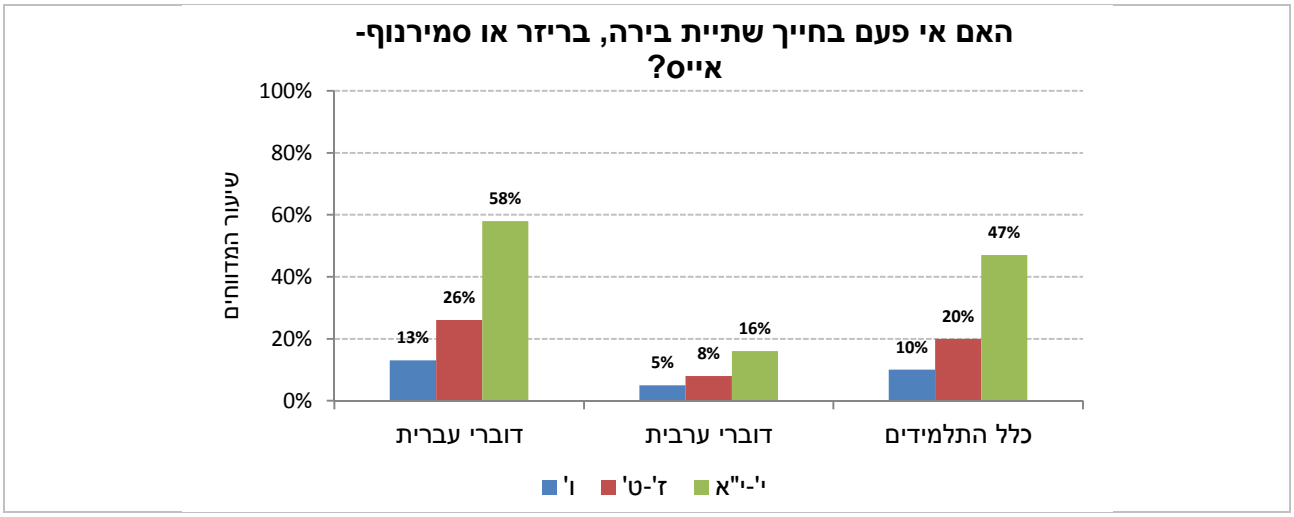

בתרשים 34 מוצגים נתוני ההיגד "האם אי פעם בחייך שתית משקה חריף כגון: ויסקי, קוניאק, עראק או וודקה" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 34: דיווחי התלמידים על ההיגד "האם אי פעם בחייך שתית משקה חריף כגון: ויסקי, קוניאק, עראק או וודקה?" לפי מגזר שפה, תשע"ה

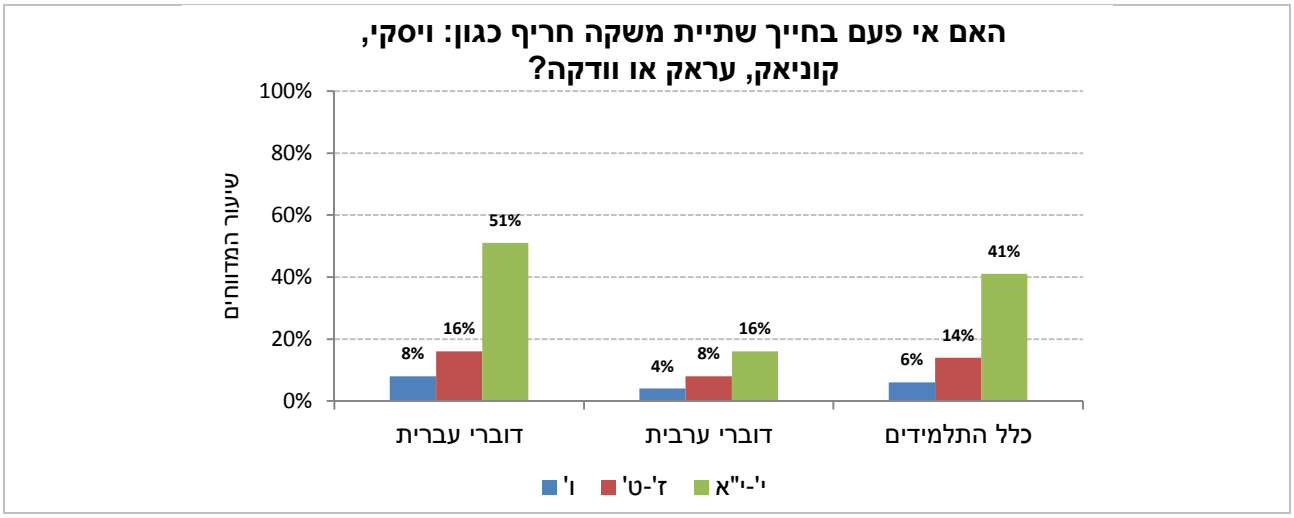

בתרשים 35 מוצגים נתוני ההיגד "האם אי פעם בחייך שתית אלכוהול עד שהשתכרת?" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 35: דיווחי התלמידים על ההיגד "האם אי פעם בחייך שתית אלכוהול עד שהשתכרת?" לפי מגזר שפה, תשע"ה

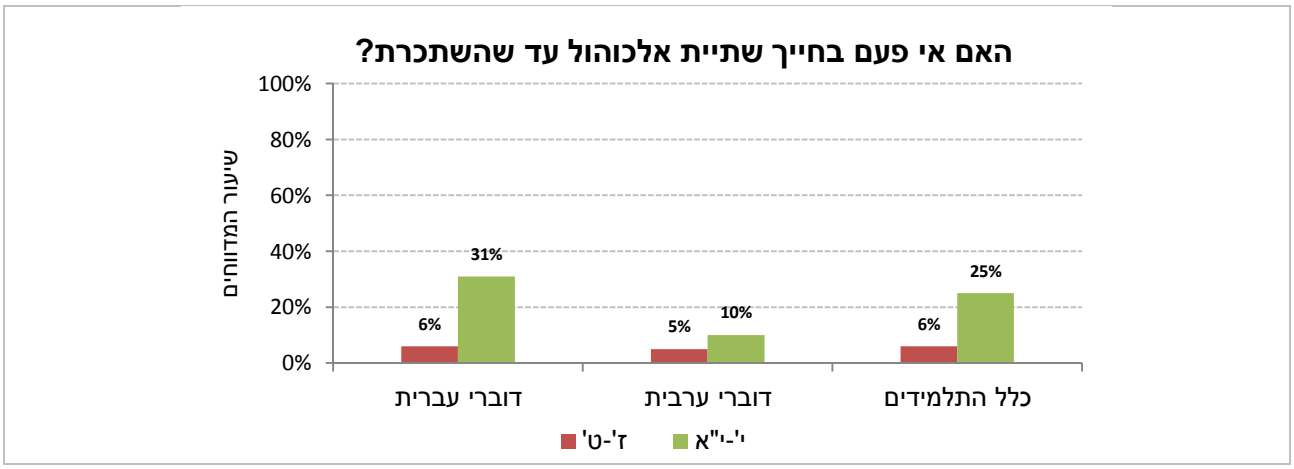

שתיית אלכוהול לפי מגזר שפה – נתוני ההיגדים (תשע"ה)

לוח 17: דיווח שיעור התלמידים על שתיית אלכוהול, כמתואר בהיגד לפחות פעם אחת במהלך חייהם לפי מגזר שפה, תשע"ה

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
האם אי פעם בחייך שתית בירה, בריזר או סמירנוף-אייס?	**ו**	13	5	10
	ז - ט	26	8	20
	י - יא	58	16	47
	כלל השכבות	35	10	27
האם אי פעם בחייך שתית משקה חריף כגון: ויסקי, קוניאק, עראק או וודקה ?	**ו**	8	4	6
	ז - ט	16	8	14
	י - יא	51	16	41
	כלל השכבות	27	9	21
האם אי פעם בחייך שתית אלכוהול עד שהשתכרת?	**ד - ו**	-	-	-
	ז - ט	6	5	6
	י - יא	31	10	25
	כלל השכבות	16	7	13

שתיית אלכוהול – השוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

תמצית הממצאים תרשימים 36-38 שלהלן:

שתיית בירה, בריזר או סמירנוף-אייס

<u>השוואה רב-שנתית, כללי</u>: בין השנים תשס"ט לתשע"ה חלה ירידה בשיעור המדווחים כי **שתו בירה, בריזר או סמירנוף-אייס**. המגמה בין שנים אלו שונה בין שלבי הגיל. בכיתות ו' נרשמה יציבות משנת תשע"א; בכיתות ז'-ט', לאחר ירידה של 10% בין השנים תשס"ט לתשע"א, מגמת הירידה התמתנה; בכיתות י'-י"א הירידה נמשכה עד שנת תשע"ג ובין השנים תשע"ג לתשע"ה ניכרת יציבות.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה</u>: בין השנים תשס"ט לתשע"ה התמונה העולה מהדיווחים בכיתות ו' וי'-י"א בבתי-ספר דוברי עברית דומה לתמונה הכללית באותם שלבי הגיל. בכיתות ז'-ט' הירידה בשיעורי הדיווח התחלפה בשנת תשע"ג ביציבות. משנת תשע"ג נרשמה יציבות בכל שלבי הגיל. בבתי-ספר דוברי ערבית נרשמה ירידה בשיעור התלמידים המדווחים כי **שתו בירה, בריזר או סמירנוף-אייס** בין השנים תשס"ט לתשע"ה. בין השנים תשע"ג לתשע"ה בפרט נרשמה יציבות ב כיתות ו' ובכיתות י'-י"א וירידה של 3% בכיתות ז'-ט'.

שתיית משקה חריף כגון: ויסקי, קוניאק, עראק או וודקה

<u>השוואה רב-שנתית, כללי</u>: בין השנים תשס"ט לתשע"ה נרשמה ירידה בקרב תלמידים בכל שלבי הגיל המדווחים כי **שתו משקה חריף, כגון: ויסקי, קוניאק, עראק או וודקה**. בין השנים תשע"ג ותשע"ה בפרט ניכרת יציבות בשיעור המדווחים בכיתות ו', ואילו בקרב תלמידי ז'-ט' ותלמידי י'-י"א נרשמה ירידה של 4%.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה</u>: בדומה למגמה הכללית, בין השנים תשס"ט לתשע"ה שיעור המדווחים **כי שתו משקה חריף, כגון: ויסקי, קוניאק, עראק או וודקה** ירד בבתי-ספר דוברי עברית. בין השנים תשע"ג לתשע"ה בפרט ניכרת ירידה בשיעור הדיווח בכיתות ז'-ט' (6%-) וי'-י"א (4%-). בכיתות ו',לעומת זאת, נרשמה יציבות. בבתי-ספר דוברי ערבית ירד שיעור המדווחים **כי שתו משקה חריף, כגון: ויסקי, קוניאק, עראק או וודקה** בין השנים תשס"ט לתשע"ה בכל שלבי הגיל. בין השנים תשע"ג לתשע"ה בפרט לא חל שינוי בשיעור המדווחים בכל שלבי הגיל.

שתיית אלכוהול עד כדי השתכרות

<u>השוואה רב-שנתית, כללי</u>: בין השנים תשס"ט לתשע"ה ירדו שיעורי המדווחים כי **שתו אלכוהול עד שהשתכרו** בשני שלבי הגיל שנשאלו. בין השנים תשע"ג לתשע"ה, בפרט, נרשמה יציבות בשיעורי הדיווח בכיתות ז'-ט'. בכיתות י'-י"א ירדו שיעורי הדיווח (3%-).

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה</u>: בין השנים תשס"ט לתשע"ה חלה ירידה (10%-) בשיעורי המדווחים בשתי שכבות הגיל בבתי-ספר דוברי עברית. בין השנים תשע"ג לתשע"ה בפרט שיעורי הדיווח ירדו מעט בשני שלבי הגיל (3%-).

בבתי-ספר דוברי ערבית נרשמו ירידות קלות בשיעור התלמידים המדווחים כי **שתו אלכוהול עד שהשתכרו** בשני שלבי הגיל, בין שנים תשס"ט לתשע"ה. בין תשע"ג לתשע"ה בפרט לא חל שינוי בשיעורי הדיווח.

בתרשים 36 מוצגים נתוני ההיגד "שתיית בירה, בריזר או סמירנוף-אייס" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 36: דיווחי התלמידים על שתיית בירה, בריזר או סמירנוף אייס לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני ההיגד בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

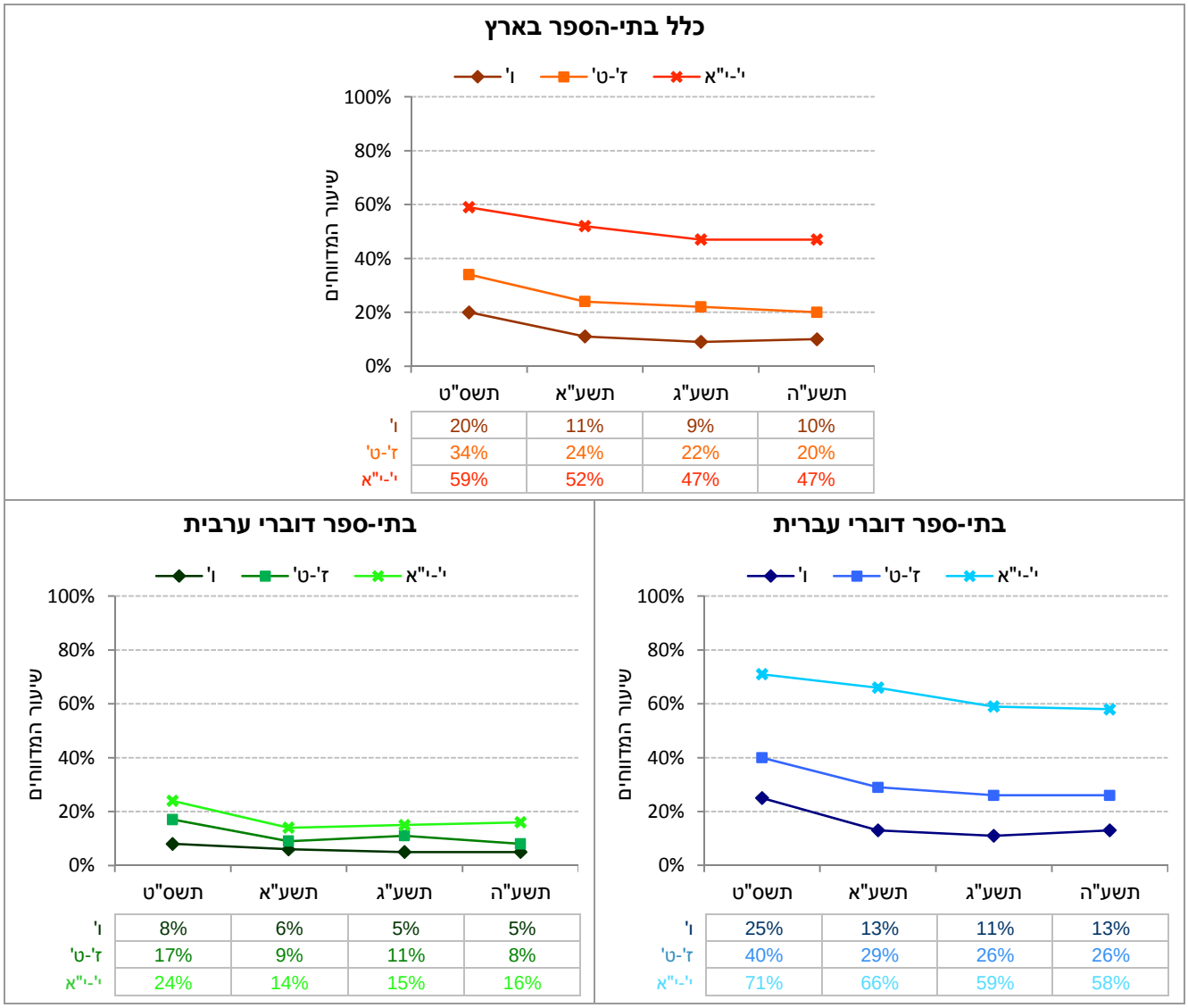

בתרשים 37 מוצגים נתוני ההיגד "שתיית משקה חריף כגון: ויסקי, קוניאק, עראק או וודקה" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 37: דיווחי התלמידים על שתיית משקה חריף כגון: ויסקי, קוניאק, עראק או וודקה לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני ההיגד בשנים תשס"ט, תשע" א, תשע"ג ותשע"ה

בתרשים 38 מוצגים נתוני ההיגד "האם אי פעם בחייך שתית אלכוהול עד כדי השתכרות?" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 38: דיווחי התלמידים על שתיית אלכוהול עד כדי השתכרות לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני ההיגד בשנים תשס"ט, תשע" א, תשע"ג ותשע"ה

שימוש בסמים

שימוש בסמים (ללא מדד מסכם)*. ההיגדים כפי שמופיעים בשאלון תשע"ה
"האם אי פעם במהלך חייך עישנת מריחואנה, גראס או חשיש"
"האם אי פעם במהלך חייך נטלת אקסטזי או ספידים או סם פיצוציות"

* היגדים אלו נשאלו החל מכיתה ז'.

תמצית הממצאים בתרשימים 40-39 ובלוח 18 שלהלן:

<u>השוואה על-פי שכבות גיל</u>: שיעור התלמידים המדווחים כי **עישנו מריחואנה, גראס או חשיש** גבוה יותר ככל ששלב הגיל גבוה יותר, והוא עומד על 3% בכיתות ז'-ט' ו-7% בכיתות י'-י"א. שיעור התלמידים המדווחים כי **נטלו אקסטזי או ספידים או סם פיצוציות** דומה בכיתות ז'-ט' ובכיתות י'-י"א (2% ו-3% בהתאמה).

<u>השוואה על-פי מגזר שפה</u>: שיעור התלמידים המדווחים **כי עישנו מריחואנה, גראס או חשיש** נמצא דומה למדי בשני מגזרי השפה בכיתות י'-י"א וגבוה יותר בכיתות ז'-ט' בבתי-ספר דוברי ערבית (נרשם פער של 2%). שיעור המדווחים כי **נטלו אקסטזי או ספידים או סם פיצוציות** גבוה יותר בבתי-ספר דוברי ערבית: נרשם פער של 2% בכיתות ז'-ט' ופער של 3% בכיתות י'-י"א.

שימוש בסמים לפי מגזר שפה – נתוני ההיגדים (תשע"ה)

בתרשים 39 מוצגים נתוני ההיגד "עישנת מריחואנה, גראס או חשיש" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 39: דיווחי התלמידים על ההיגד "האם אי פעם בחייך עישנת מריחואנה, גראס או חשיש" לפי מגזר שפה, תשע"ה

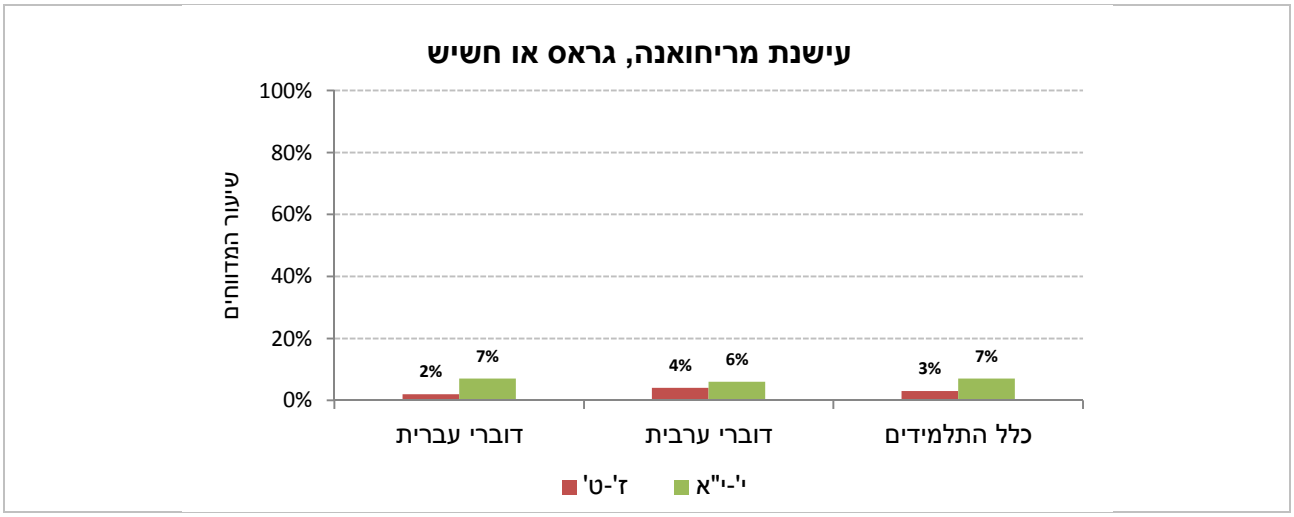

בתרשים 40 מוצגים נתוני ההיגד "האם אי פעם בחייך נטלת אקסטזי או ספידים או סם פיצוציות" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 40: דיווחי התלמידים על נטילת אקסטזי או ספידים או סם פיצוציות לפי מגזר שפה, תשע"ה

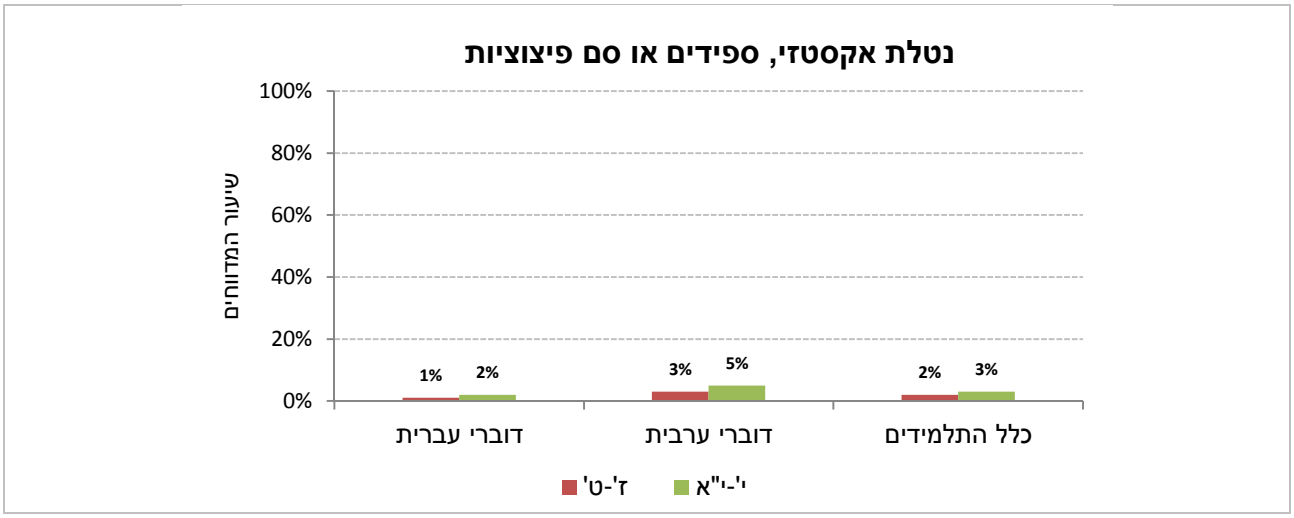

שימוש בסמים לפי מגזר שפה – נתוני ההיגדים (תשע"ה)

לוח 18: דיווחי התלמידים על שימוש בסמים, שיעור התלמידים שעשו את האמור בהיגד לפחות פעם אחת לפי מגזר שפה, תשע"ה

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
עישנת מריחואנה, גראס או חשיש	**ד - ו**	-	-	-
	ז - ט	2	4	3
	י - יא	7	6	7
	כלל השכבות	4	5	4
נטלת אקסטזי או ספידים או סם פיצוציות	**ד - ו**	-	-	-
	ז - ט	1	3	2
	י - יא	2	5	3
	כלל השכבות	2	4	2

שימוש בסמים – השוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

תמצית הממצאים תרשימים 41-42 שלהלן:

עישון מריחואנה, גראס או חשיש

<u>השוואה רב-שנתית, כללי</u>: הן בין השנים תשס"ט לתשע"ה, בכלל, והן בין השנים תשע"ג ותשע"ה, בפרט, נרשמה יציבות בשיעור התלמידים המדווחים כי **עישנו מריחואנה, גראס או חשיש** בשני שלבי הגיל שנשאלו.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה</u>: בבתי-ספר דוברי עברית נרשמה יציבות משנת תשס"ט בשיעור המדווחים כי **עישנו מריחואנה, גראס או חשיש** בשני שלבי הגיל. בחינת המגמה בין השנים תשס"ט לתשע"ה בבתי-ספר דוברי ערבית מלמדת על ירידה של 2% בשיעור המדווחים כי **עשינו מריחואנה, גראס או חשיש** בכיתות ז'-ט'. בכיתות י'-י"א נרשמה יציבות. בין תשע"ג לתשע"ה בפרט נרשמה יציבות בשיעורי הדיווח בשני שלבי הגיל.

נטילת אקסטזי או ספידים או סם פיצוציות

<u>השוואה רב-שנתית, כללי</u>:. בין השנים תשס"ט לתשע"ה שיעור המדווחים כי **נטלו אקסטזי או ספידים או סם פיצוציות** ירד מעט (2%) בכיתות ז'-ט' בלבד. בין השנים תשע"ג לתשע"ה בפרט נרשמה יציבות בשיעור המדווחים בשני שלבי הגיל.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה</u>: בשנת תשע"ה נרשמה יציבות בבתי-ספר דוברי עברית בשיעור התלמידים המדווחים כי **נטלו אקסטזי, ספידים או סם פיצוציות** בקרב תלמידי כיתות י'-י"א וירידה קלה בקרב תלמידי כיתות ז'-ט' כהמשך למגמת הירידה בכיתות אלו בלבד בין השנים תשס"ט לתשע"ה. בבתי-ספר דוברי עברית נרשמה מגמת ירידה בשיעור המדווחים כי **נטלו אקסטזי, ספידים או סם פיצוציות** בכיתות ז'-ט'. בכיתות י'-י"א נרשמה יציבות. בין השנים תשע"ג לתשע"ה ניכרת יציבות בשני שלבי הגיל. בדומה, נרשמה יציבות בשיעור התלמידים המדווחים על היגד זה בבתי-ספר דוברי ערבית, בעוד בין השנים תשס"ט לתשע"ה נרשמו ירידה (-3%) בקרב תלמידי כיתות ז'-ט'.

בתרשים 41 מוצגים נתוני ההיגד "האם אי פעם בחייך עישנת מריחואנה, גראס או חשיש" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 41: דיווחי התלמידים על עישון מריחואנה, גראס או חשיש לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני ההיגד בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

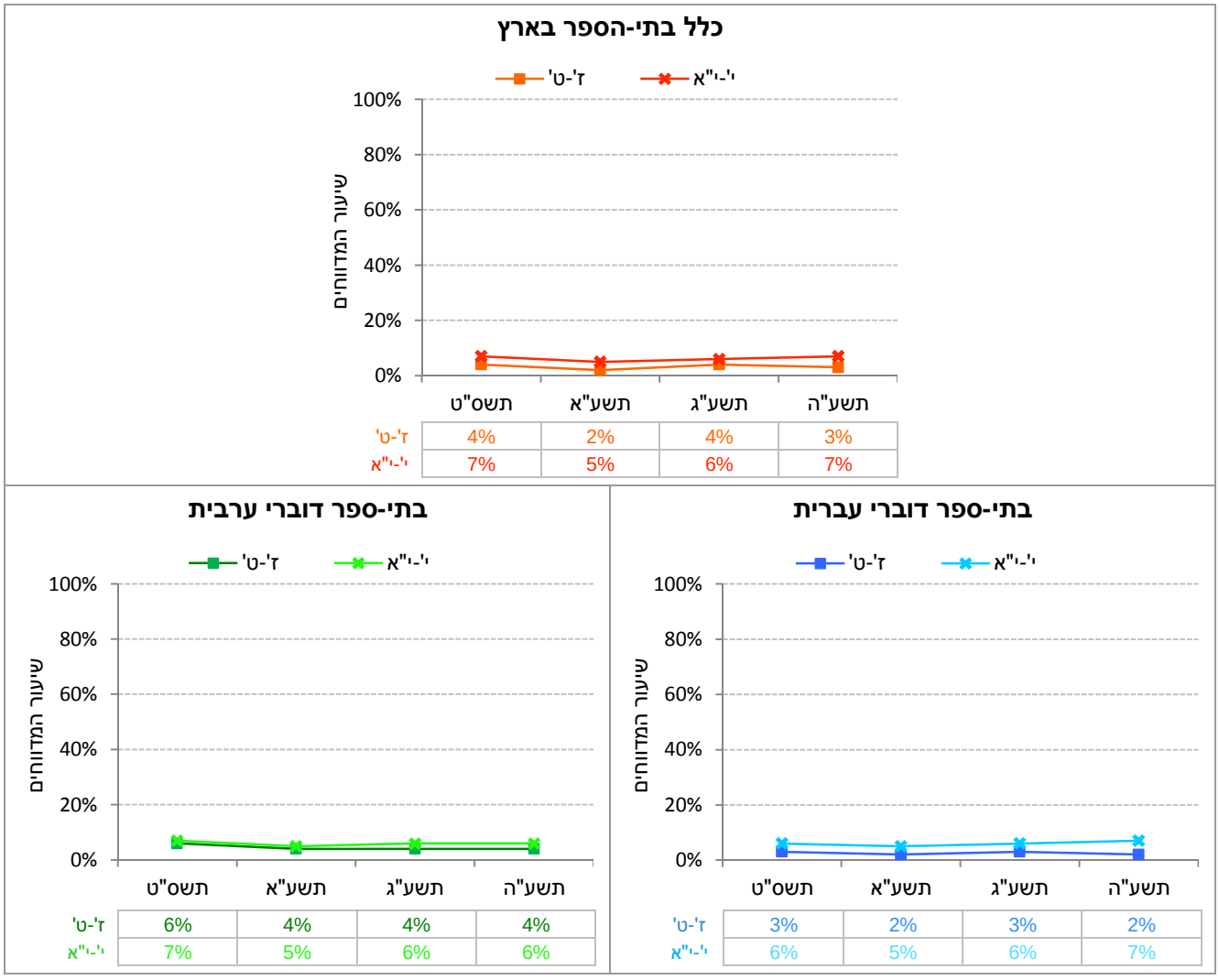

בתרשים 42 מוצגים נתוני ההיגד "נטילת אקסטזי או ספידים או סם פיצוציות" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 42: דיווחי התלמידים על נטילת אקסטזי או ספידים או סם פיצוציות לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני ההיגד בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

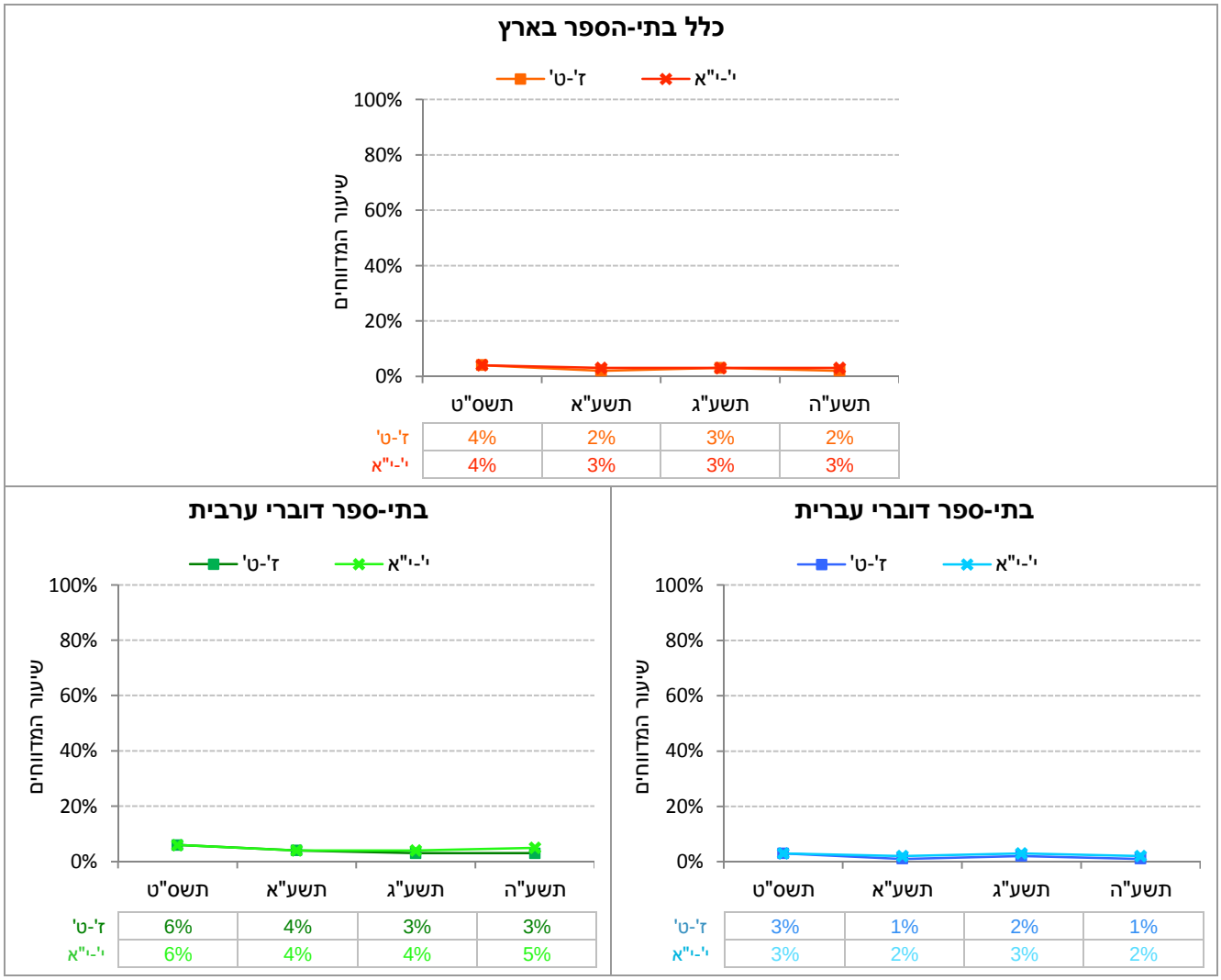

הימנעות מהגעה לבית-הספר מחשש לפגיעה

הימנעות מהגעה לביה"ס מחשש לפגיעה (ללא מדד מסכם). ההיגד כפי שמופיע בשאלון תשע"ה

"האם במהלך החודש האחרון **לא באת לבית-הספר ונשארת בבית כי פחדת שמישהו יפגע בך בבית-הספר או בדרך אליו**?"

תמצית הממצאים בתרשים 43 בלוח 19 שלהלן:.

<u>השוואה על-פי שלבי גיל:</u> שיעור התלמידים המדווחים על **הימנעות מהגעה לביה"ס מחשש שיפגעו בהם** עומד בכל שלבי הגיל על 3%.

<u>השוואה על-פי מגזר שפה:</u> בבתי-ספר דוברי ערבית שיעור המדווחים על **הימנעות מהגעה לביה"ס מחשש לפגיעה** בכיתות ז'-ט' וי'-י"א גבוה יותר משיעור דיווח באותם שלבי גיל בבתי-ספר דוברי עברית (פער של 2% ו4% בהתאמה). שיעור הדיווח בכיתות ד'-ו' דומה בשני מגזרי השפה.

הימנעות מהגעה לביה"ס מחשש לפגיעה לפי מגזר שפה – נתוני ההיגד (תשע"ה)

בתרשים 43 מוצגים נתוני ההיגד "הימנעות מהגעה לביה"ס מחשש לפגיעה" בשנה"ל תשע"ה לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 43: דיווחי התלמידים הימנעות מהגעה לביה"ס מחשש לפגיעה במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגד לפי מגזר שפה, תשע"ה

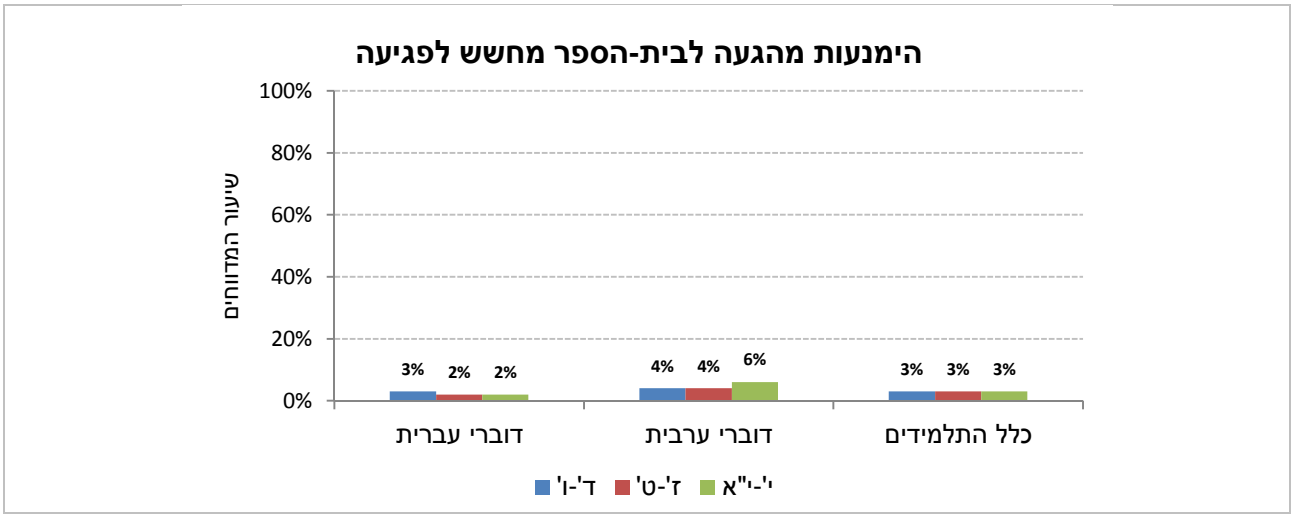

לוח 19: דיווחי התלמידים על הימנעות מהגעה לבית-הספר מחשש לפגיעה שיעור התלמידים שענו "מסכים" או "מסכים מאוד" עם ההיגד הבא לפי מגזר שפה, תשע"ה

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
האם במהלך החודש האחרון לא באת לבית-הספר ונשארת בבית כי פחדת שמישהו יפגע בך בבית-הספר או בדרך אליו?	**ד – ו**	3	4	3
	ז - ט	2	4	3
	י - יא	2	6	3
	כלל השכבות	3	4	3

הימנעות מהגעה לביה"ס מחשש לפגיעה – השוואה רב-שנתית תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

תמצית הממצאים בתרשים 44 שלהלן:

<u>השוואה רב-שנתית, כללי:</u> בין השנים תשס"ט לתשע"ה ירד שיעור המדווחים על **הימנעות מהגעה לביה"ס מחשש שיפגעו בהם** ב-2%- בכיתות ד'-ו'. בשני שלבי הגיל האחרים נרשמה יציבות. בין השנים תשע"ג לתשע"ה בפרט נרשמה יציבות בכל שלבי הגיל.

<u>השוואה רב-שנתית, על-פי מגזר שפה:</u> בבתי-הספר דוברי עברית נרשמה בין השנים תשס"ט לתשע"ה יציבות בשיעור המדווחים על **הימנעות מהגעה לביה"ס מחשש שיפגעו בהם** בכל שלבי הגיל. בדומה, בבתי-ספר דוברי ערבית נרשמה יציבות בכיתות י'-י"א בשיעורי הדיווח בין השנים תשס"ט—תשע"ה. בכיתות ד'-ו' וז'-ט' שיעורי הדיווח ירדו. בשני מגזרי השפה נרשמה מגמת יציבות בין השנים תשע"ג לתשע"ה בכל שלבי הגיל.

בתרשים 44 מוצגים נתוני ההיגד "הימנעות מהגעה לביה"ס" בהשוואה בין השנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה, לפי שלבי גיל בכלל בתי-הספר, בבתי-ספר דוברי עברית ובבתי-ספר דוברי ערבית.

תרשים 44: דיווחי התלמידים על הימנעות מהגעה לביה"ס לפי כלל בתיה"ס ומגזר שפה: נתוני ההיגד בשנים תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה

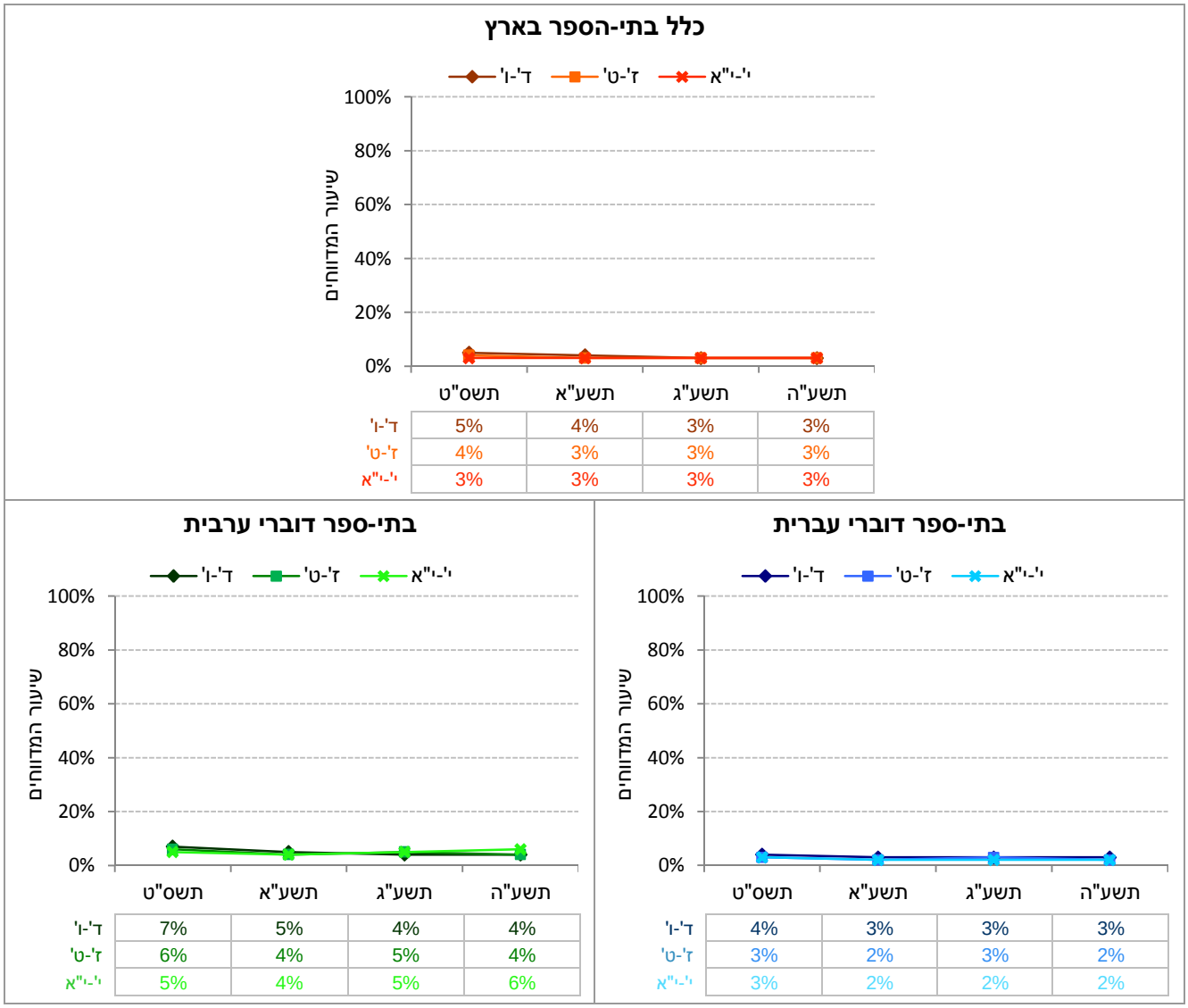

סיכום

הממצאים המרכזיים העולים מנתוני תשע"ה:

- בדומה לממצאי המחקרים הקודמים, נמצא כי ככלל, **ככל שתופעת האלימות חמורה יותר כך שיעורי הדיווח עליה נמוכים יותר**. כך לדוגמה, שיעורי המדווחים על אלימות קשה נמוכים יותר משיעורי המדווחים על אלימות מתונה ועל אלימות מילולית.
- מההשוואה בין מדדי האלימות השונים עולה כי לפי דיווחי התלמידים, ארבע תופעות האלימות המתרחשות בבתי-הספר בשכיחות הגבוהה ביותר הן: אלימות מילולית (36%), אלימות חברתית (19%), אלימות מתונה (19%) ואלימות מינית (14%). תופעת האלימות שמדווחת בשכיחות הנמוכה ביותר, באופן יחסי, היא הבאת נשק קר לבית-הספר (1%).
- בהשוואה בין שלבי הגיל השונים, ככלל נמצא כי **ככל ששלב הגיל גבוה יותר, כך שיעורי הדיווח על אלימות נמוכים יותר**. עם זאת, נראה שיש חריגים לממצא זה, כגון ביצוע אלימות כלפי הצוות, הבאת נשק קר לביה"ס, שתיית אלכוהול ושימוש בסמים. בנושאים אלו הפער שנרשם הוא בכיוון ההפוך: ככל ששלב הגיל גבוה יותר, כך שיעורי הדיווח גבוהים יותר.
- בהשוואה בין בתי-ספר דוברי עברית לבתי-ספר דוברי ערבית, נמצא כי ברוב המדדים **שיעורי התלמידים המדווחים על תופעות שליליות של אלימות בבתי-ספר דוברי ערבית גבוהים יותר** מאשר בבתי-ספר דוברי עברית. במדדים אלימות מילולית ושתיית אלכוהול נרשם פער בכיוון ההפוך: שיעורי המדווחים בקרב בתי-ספר דוברי עברית גבוהים יותר.
- מרבית התלמידים (72%) מדווחים שצוות בית-הספר פועל כדי למנוע תופעות אלימות. מן העבר השני, 8% מהתלמידים מדווחים שנפלו קורבן לאלימות מצד צוות בית-הספר. בנושא זה, ראוי לשים לב לפערים הגדולים בין מגזרי השפה: שיעור המדווחים בבתי-ספר דוברי ערבית הוא 15% לעומת 5% בבתי-ספר דוברי עברית. פערים גדולים בין מגזרי השפה נרשמו גם בנוגע לאלימות חברתית: 26% בקרב דוברי ערבית לעומת 17% בקרב דוברי עברית.
- תופעה בולטת נוספת העולה מהנתונים היא **שיעור התלמידים הגבוה שמדווח על שתיית אלכוהול**. בעניין זה בולט מאד **הפער שבין דיווחי תלמידים מבתי-ספר דוברי עברית לתלמידים בבתי-ספר דוברי ערבית**. פער זה גדול יותר ככל ששלב הגיל גבוה יותר. בכיתות י'-י"א שיעורי המדווחים על שתיית אלכוהול גבוהים בעשרות אחוזים בקרב דוברי עברית לעומת דוברי ערבית. בפרט, 31% מתלמידי כיתות י'-י"א בבתי-ספר דוברי עברית מדווחים כי שתו אלכוהול עד כדי השתכרות ("Binge Drinking"), לעומת 10% מתלמידי כיתות י'-י"א בקרב דוברי ערבית.
- השנה נוספו לשאלונים שני היגדים בנושא שימוש ברשתות החברתיות כדי *לפגוע* באחר: היגד אחד עוסק בפגיעה בתלמידים והשני בפגיעה במורים. שיעורי המדווחים על שתי התופעות אינם גבוהים במיוחד: כ-5% מדווחים שתלמידים מרבים לפגוע בתלמידים אחרים ברשתות החברתיות וכ-3% מדווחים שתלמידים מרבים להשתמש ברשתות חברתיות כדי לפגוע במורים. לצד זאת, שיעורי הדיווח על *קורבנות* לאלימות דיגיטלית גבוהים יותר (10% מהתלמידים מדווחים כי פגעו בהם באמצעים דיגיטליים).

השוואה לאורך זמן בין נתוני תשס"ט, תשע"א, תשע"ג ותשע"ה:

- **התבוננות כללית בנתונים לאורך השנים תשס"ט-תשע"ה מגלה כי במרבית הנושאים נרשמה מגמת שיפור** (ירידה בשיעורי המדווחים על אלימות), ובכמה נושאים אף מדובר בשיפור ניכר. מגמות אלו בולטות בעיקר בבתי-הספר היסודיים ובחטיבות הביניים – שבהם נרשם שיפור ברוב המכריע של הנושאים. בחטיבות העליונות נרשם שיפור במדדים רבים ובמדדים אחרים נשמרה יציבות.
- מגמת השיפור בין השנים תשס"ט לתשע"ה מאפיינת את שני מגזרי השפה. **במרבית הנושאים, מגמת השיפור בולטת יותר בבתי-ספר דוברי ערבית.** עם זאת, יש מקרים שבהם השיפור בולט יותר בקרב דוברי עברית: אלימות חברתית ואלימות מילולית בהסעות בכיתות ד'-ו' ושתיית אלכוהול בכל שלבי הגיל. במקרים רבים, נראה שבולטות השיפור במגזר שפה מסוים קשורה לכך שמלכתחילה שיעורי הדיווח על אלימות במגזר שפה זה גבוהים יותר.

- נראה כי עיקר השיפור שהוזכר לעיל נרשם בין השנים תשס"ט לתשע"ג. **בין השנים תשע"ג לתשע"ה, ברוב המדדים נרשמה יציבות בכל שלבי הגיל ובשני מגזרי השפה.** לתמונה כללית זו נרשמו כמה חריגים:
  - **בבתי-ספר דוברי עברית בין השנים תשע"ג לתשע"ה ניכרת הרעה בכמה נושאים**: אלימות קשה (3%+), אלימות כלפי הצוות (2%+) ואלימות פיזית בהסעות (2%+) בכיתות ד'-ו'; אלימות מילולית (7%+) ואלימות מינית (2%+) בכיתות ז'-ט'; אלימות מילולית בכיתות י'-י"א (3%+). מנגד, ניכר שיפור (דהיינו, ירידה) בדיווחים על שתיית משקאות חריפים (כ- 5%-) ועל השתכרות (3%-) בכיתות ז'-ט' ו'-י"א.
  - **בבתי-ספר דוברי ערבית, בין השנים תשע"ג לתשע"ה ניכר שיפור במדדים אלו**: קורבנות לאלימות קשה בכיתות ד'-ו' (2%-) וקורבנות לאלימות חברתית (3%-) ושתיית בירה, בריזר או סמירנוף-אייס (3%-) בכיתות ז'-ט'. בכיתות י'-י"א ניכרת יציבות בכל הנושאים. באף לא מדד אחד נרשמה הרעה של ממש במגזר שפה זה.

ביבליוגרפיה

בנבנישתי, ר' (2003). *אלימות במערכת החינוך בישראל- תשס"ב: דו"ח ממצאים מסכם*. ירושלים: בית-הספר לעבודה סוציאלית, האוניברסיטה העברית בירושלים.

בנבנישתי, ר', חורי-כסאברי, מ' ואסטור, ר' (2005). *אלימות במערכת החינוך תשס"ה: דוח ממצאים מסכם*. ירושלים: בית-הספר לעבודה סוציאלית, האוניברסיטה העברית בירושלים.

גומפל, ת' וזוהר, ע' (2002). *אלימות מינית בבתי-ספר בישראל-דו"ח ביניים על סמך מחקר*. ירושלים: בית-הספר לחינוך, האוניברסיטה העברית.

רולידר, ע', לפידות, נ' ולוי, ר' (2000). *תופעת ההצקה בבתי-ספר בישראל*. עמק יזרעאל: מכללת עמק יזרעאל.

Adams, T.A. (2000). The status of school discipline and violence. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, *567,* 140-156.

Astor, R.A., Benbenishty, R., Zeria, A., & Vinokur, A. (2002). School climate, observed risk behaviors, and victimization as predictors of high school student's fear and judgments of school violence as problem. *Health Education and behavior*, *29 (6),* 716-736.

Astor, R.A., & Meyer, H.A. (2001). The conceptualization of violence- prone school subcontexts: Is the sum of the parts greater than the whole? *Urban Education, 36,* 374-399.

Astor, R.A., Meyer, H.A., & Pitner, R.O. (2001). Elementary and middle school students' perceptions of safety: An examination of violence-prone school sub-contexts. *The Elementary School Journal, 101,* 511-528.

Astor, R.A., Meyer, H.A., & Behre, W.J. (1999). Unowned places and times: Maps and interviews about violence in high schools. *American Educational Research Journal, 36,* 3-42.

Astor, R.A., Vargas, L.A., Pinter, R.O., & Meyer, H.A. (1999). School violence: Research, theory, and practice. In J.M. Jenson & M.O. Howard (Eds.), *Youth violence: Current research and recent practice innovations*(pp. 139-172). Washington, DC: NASW Press.

Attar, B. K., Guerra, N. G., & Tolan, P. H. (1994). Neighborhood disadvantage, stressful life events, and adjustment in urban elementary school children. *Journal of Clinical Child Psychology*, *23,* 391-400.

Batsche, G. M., & Knoff, H. M. (1994). Bullies and their victims: Understanding a pervasive problem in the schools. *School Psychology Review, 23(2),* 165-174. EJ 490 574.

Benbenishty, R., & Astor, R. A. (2003). The view from Israel. In P. K. Smith (Ed.), Violence in schools*: The response in Europe* (pp. 317–331). New York: Routledge Falmer

Benbenishty, R. & Astor, R. A. (2005). *School violence in context: culture, neighborhood, family, school and gender*. Oxford university press.

Benbenishty, R., Astor, R. A., & Zeira, A., (2000). *A National study of school violence in Israel* (in Hebrew). Jerusalem: Israeli Ministry of Education.

Borg, M. K. (1999). The extent and nature of bullying among primary and secondary school children. *Educational Research*, *41 (2),* 137-153.

Boulton, M.J., & Underwood, K. (1992). Bully/victim problems among middle school children. *British Journal of Educational Psychology,18,* 117-127.

Bowers, L., Smith, P. K., & Binney, V. (1994). Perceived family relationships of bullies, victims and bully/victims in middle childhood. *Journal of Social and Personal Relationships, 11,* 215–232.

Catalano, R.F., & Hawkins, J.D. (1996). The Social Development Model: A Theory of Anti-social Behavior. In J.D. Hawkins (Ed.), *Delinquency and Crime. Current Theories.* Cambridge: Cambridge Univesity Press.

Center for Disease Control and Prevention (CDC). (1996). Youth risk behavior surveillance: United States, 1995. *Morbidity and Mortality Weekly Report* (pp. 32-40) U.S. Department of Health and Human Services. Washington, DC: Author.

Center for Disease Control and Prevention (CDC). (1998). Youth risk behavior surveillance: United States, 1997. *Morbidity and Mortality Weekly Report, 47. SS-3.* U.S. Department of Health and Human Services. Washington, DC: Author.

Center for Disease Control and Prevention (CDC). (2000). *Youth risk behavior surveillance: United States, 1999*. Washington., DC: U.S.: Department of Health and Human Services.

Colvin, G., Tobin, T., Beard, K., Hagan, S., & Sprague, J. (1998). The school bully: Assessing the problem, developing interventions and future research directions. *Journal of behavioral Education*, *8(3),* 293-319.

Dwyer, K.P., Osher, D., & Hoffman, C.C. (2000). Creating responsive schools: Contextualizing early warning, timely response. *Exceptional Children, 66,* 347-365.

Elliott, D., Hamburg, B.A., & Williams, K. R. (Eds.). (1998). *Violence in American schools*. Cambridge, U.K.: New York: Cambridge University Press.

Everett, S.A, & Price, J.H. (1995). Student's perception of violence in the public schools: the metlife survey. *Journal of adolescent Health*, *17 (6),* 345-352. 10, pp. 1673-1695. DOI: 10.1177/0886260509331507

Farrington, D. (1993). Understanding and preventing bullying. In M. Tonry (Ed.), *Crime and Justice: A Review of Research, Vol. 17.* Chicago: University of Chicago Press

Felix, E. D., Furlong, M. J., & Austin, G. (2009). A cluster analytic investigation of school violence victimization among diverse students. *Journal of Interpersonal Violence*, *24(10),*1673-1695.

Fizpatrick, K.M. (1997). Aggression and environmental risk among low-income African-American youth. *Journal of adolescent Health, 21,* 172-178.

Flannery, D.J. (1997). *School violence: Risk, prevention and policy* (Urban Diversity Series No. 109). New York: Institute for Urban and Minority Education. (ERIC Document Reproduction Service No. ED416272.

Fraser, M. W. (1996). Aggressive behavior in childhood and early adolescence: An ecological-developmental perspective on youth violence. *Social Work*, *41 (4),* 347-361.

Garbarino, J. (1995) *Raising children in a socially toxic environment*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

Garbarino, J., Kostelny, K. (1997). What children can tell us about living in a war zone. In J. D. Osofsky, (Ed.), *Children in a violent society*. Guildford Press, New York, NY.

Harel, Y., Kenny, D., & Rahav, G. (1997). *Youth in Israel: Social welfare, health and risk behaviors Form international perspectives* (in Hebrew). Jerusalem: Joint Distribution committee.

Hareven, A. (1998). *Retrospect and Prospect: Full and Equal Citizenship*? Jerusalem: Sikkuy.

Hellman, D.A., & Beaton, S. (1986). The pattern of violence in urban public schools: The influence of School and community. *Journal of Research in Crime and Delinquency, 23,* 102-127.

Henry, S. (2000). What is school violence? An integrated definition. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, *567*, 16–29.

Herrenkohl, T. I., Mason, W. A., Kosterman, R., Lengua, L. J., Hawkins, J. D., & Abbott, R. D. (2004). Pathways from physical childhood abuse to partner violence in young adulthood. *Violence Vict, 19*(2), 123-136.

Horowitz, T., & Tubali, D. (2002). *School vandalism – Individual and social context*. Beer-Sheva: Ben Gurion University.

Hyman, I. A., (1990). *Reading, writing, and the hickory stick*. Lexington, MA: Lexington Books.

Hyman I., A., & Perone, D. C., (1998). The other side of school violence: Educator policies and practices that may contribute to student misbehavior. *Journal of School Psychology*, *36*, 7-27.

Hyman, I. A., & Snook, P.A. (1999). *Dangerous schools: What we can do about the physical and emotional abuse of our children*. San Francisco: Jossey-Bass.

Hyman, I. A., & Snook, P.A. (2000). *Dangerous schools and what you can do about them*. Phi Delta Kappan, *81(7),* 488-501.

Hyman, I.A., & Wise, J.I. (1979). *Corporal punishment in American schools*. Philadelphia: Temple University Press. London: RoutledgeFalmer.

Hyman, I. A., Zelikoff, W., & Clarke, J. (1988). Psychological and Physical abuse in schools: A paradigm for understanding posttraumatic stress disorder in children. *Journal of Traumatic Stress*, *1,* 243-267.

Kilpatrick, D. G., Acierno, R., Saunders, B., Resnick, H. S., Best, C. L., & Schnurr, P. P. (2000). Risk factors for adolescent substance abuse and dependence: Data from a national sample. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 68,* 19–30.

Kracke, K., and Hahn, H. (2008). The nature and extent of childhood exposure to violence: What we know, why we don't know more, and why it matters. *Journal of Emotional Abuse, 8(1/2)*, 29–49.

Limper, R. (2000). Cooperation between parents, teachers, and school boards to prevent bullying in education: An overview of work done in the Netherlands. *Aggressive behavior, 26,* 125-134.

Lorion, R.P. (1998). Exposure to Urban Violence: Contamination of the School Environment. In D.S. Elliott, B. Hamburg, & K.R. Williams (Eds*.), Violence in American Schools: A New Perspective* (pp. 293-311). New York: Cambridge University Press.

Lowry, R., Sleet, D., Duncan, C., Powell, K., & Kolbe, L. (1995). Adolescents at risk for violence. *Educational Psychology Review*, *7(1),* 7-39.

McEvoy, A., & Welker, R. (2000). Antisocial behavior, academic failure, and school climate: A critical review. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders, 8(3),* 130- 140.

Nansel, T.R., Overpeck, M., Pilla, R.S., Ruan, W.J., Simons-Morton, B., & Scheidt, P. (2001). Bullying behaviors among U.S. youth: Prevalence and association with psychosocial adjustment. JAMA: *Journal of the American Medical Association*, *285,* 2094-2100.

Olweus, D. (1991). Bully/victim problems among schoolchildren: Basic Facts and effects of a school-based intervention problem. In D.J. Pepler & K.H. Rubin (Eds.), *The development and treatment of childhood aggression* (pp. 411- 448). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.

Olweus, D. (1993). *Bullying at school*. Cambridge, MA: Blackwell.

Olweus, D. (1999). Norway. In P.K. Smith, Y. Morita, J. Junger-tas, D. Olweus, R. F. Catalano, & P. Slee (Eds.) *The nature of school bullying: A cross-national perspective* (pp. 28-48). London: Routledge.

Olweus, D., Limber, S., & Mihalic, S.F. (1999). *Blueprints for violence prevention, book nine: Bullying prevention program.* Boulder, CO: Center for the Study and Prevention of Violence.

Orpinas, P., Murray, N., & Kelder, S. (1999). Parental influences on students' aggressive behavior and weapon-carrying. *Health Education and Behavior, 26(6),* 774-787.

Owens, L., & MacMullin, C. (1995). Gender differences in aggression in children and adolescents in South Australian schools. *International Journal of Adolescence and Youth*, *6,* 21-35.

Pellegrini, A.D, & Long, J.D. (2002). A longitudinal study of bullying, dominance, and victimization during transition from primary school through secondary school. *British Journal of Development Psychology, 20,* 259-280.

Sharp, S., & Smith, P.K. (Eds.). (1994). *Tackling bullying in your school*. London: Routledge..

Smith, P. K., (Ed.). (2003). *Violence in Schools: The Response in Europe*.

Smith, P. K., Cowie, H., Olafsson, R. F., & Liefooghe, A. P.(2002). Definitions of bullying: A comparison of terms used, and age and gender differences, in a fourteen-country international comparison, *Child Development, 73* (4), 1119-1133.

Smith, P.K., Madsen, K.C., & Moody, J.C. (1999). What causes the age decline in reports of being bullied at school? Towards a developmental analysis of risks of being bullied. *Educational Research*, *41 (3),* 267-285.

Smith, P.K., & Sharp, S. (1994). The problem of school bullying. In P.K. Smith & S. Sharp (Eds.), *School bullying: Insights and perspective* (pp. 1-19). London: Routledge.

Soriano, M., Soriano, F. I., & Jimenez, E. (1994). School violence among culturally diverse populations: Sociocultural and institutional considerations. *School Psychology Review, 23,* 216–235

Stephens, R.D. (1994). Planning for safer and better schools: school violence prevention and intervention strategies. *School Psychology Review*, *23 (2),* 204-215.

Sullivan, K. (2000). *The anti-bullying handbook*. New York: Oxford University Press.

Tolan, P. H., Guerra, N. G., & Kendall, P. H. (1995). A developmental-ecological perspective on antisocial behavior in children and adolescents: Toward a unified risk and intervention framework. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 63*, 577-584.

Walker, H.M., Gresham, F.M. (1997). Making schools safe and violence-free. *Intervention in School and Clinic, 32,* 199-204.

Welsh, W.N. (2000). The effects of school climate on school disorder. *Annals of the American Academy of Political and Social Science, 567,* 88-107.

Whitney, I., & Smith, P.K. (1993). A survey of the nature and extent of bullying in junior/middle and secondary schools. Educational Research, *35(1),* 3-25.

נספח 1: תיאור המדדים המסכמים, המהימנות הפנימית שלהם וההיגדים המרכיבים אותם

להלן פירוט הנושאים בהם עוסק הדו"ח. עבור כל נושא פורטו ההיגדים העוסקים בנושא, המדדים המסכמים בנושא (אם חושבו) וכן רמת המהימנות הפנימית של המדדים, המחושבת על בסיס הנתונים שנאספו בקרב התלמידים.

אלימות מילולית

המדד המסכם "קורבנות לאלימות מילולית" מורכב משני ההיגדים הבאים:
תלמיד קילל אותך בכוונה לפגוע בך (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
תלמיד לעג לך או העליב אותך או השפיל אותך במילים (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
מהימנות פנימית (על-פי אלפא של קרונבך): 0.744

אלימות מתונה

המדד המסכם "קורבנות לאלימות מתונה" מורכב מההיגדים הבאים:
תלמיד איים שיפגע בך בבית-הספר או אחרי הלימודים (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
תלמיד תפס ודחף אותך במטרה לפגוע בך (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
קיבלת בעיטה או אגרוף מתלמיד שרצה לפגוע בך (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
מהימנות פנימית (על-פי אלפא של קרונבך): 0.738

אלימות קשה

המדד המסכם "קורבנות לאלימות קשה" מורכב מההיגדים הבאים:
תלמיד נתן לך מכות חזקות מאוד (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
היית מעורב במכות וכתוצאה מכך נפצעת והיית זקוק לטיפול רפואי (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
תלמיד סחט ממך באיומים כסף, אוכל או דברי ערך (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
תלמיד איים עלייך בסכין או באולר ואתה ראית את הסכין או האולר (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
מהימנות פנימית (על-פי אלפא של קרונבך): 0.750

אלימות חברתית

המדד המסכם "קורבנות לאלימות חברתית" מורכב מההיגדים הבאים:
תלמיד ניסה לשכנע תלמידים אחרים לא לדבר איתך או לא להיות חבר שלך (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
הטילו עליך חרם, קבוצת תלמידים לא רצתה לדבר או לשחק איתך (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
תלמיד הפיץ עליך שמועות כדי לפגוע בך (למשל באינטרנט או ברכילות מאחורי הגב) (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
מהימנות פנימית (על-פי אלפא של קרונבך): 0.720

אלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים

המדד המסכם "קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים" מורכב מההיגדים הבאים:
תלמיד הפיץ תמונה שלך באינטרנט או בטלפון הסלולארי במטרה לפגוע בך (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
קיבלת מסרים מעליבים או פוגעים באינטרנט או בטלפון הסלולארי מתלמיד אחר (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
קיבלת איומים באינטרנט או בטלפון הסלולארי מתלמיד אחר (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
מהימנות פנימית (על-פי אלפא של קרונבך): 0.693

אלימות מינית

המדד המסכם "קורבנות לאלימות מינית" מורכב מההיגדים הבאים:
תלמיד או תלמידה ניסו לנשק אותך בניגוד לרצונך (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
תלמיד או תלמידה נגעו או ניסו לגעת בך בצורה מינית בניגוד לרצונך (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)*
תלמיד או תלמידה העירו כלפיך הערות מיניות שלא רצית בהם (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)*
תלמיד או תלמידה הורידו או ניסו להוריד לך חלק מהבגדים בלי שהסכמת (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
תלמיד או תלמידה נגעו או ניסו לגעת בך או לצבוט אותך במקומות פרטיים בגוף (מקומות מוצנעים) בלי שהסכמת (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
* נשאל בקרב תלמידי כיתות ז' ומעלה בלבד.
מהימנות פנימית בקרב תלמידי כיתות ד'-ו' (על-פי אלפא של קרונבך): 0.553
הערה: ערך זה מבוסס על 3 פריטים, אומדן המהימנויות עבור 5 פריטים לפי נוסחת ספירמן בראון הוא 0.673.
מהימנות פנימית בקרב תלמידי כיתות ז'-י"א (על-פי אלפא של קרונבך): 0.803

אלימות מצד הצוות

המדד המסכם "קורבנות לאלימות מצד הצוות" מורכב מההיגדים הבאים:
מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר תפס ודחף אותך בכוונה (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר צבט אותך או סטר לך (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר העיר לך הערות עם כוונות מיניות (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)*
מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר נגע או ניסה לגעת בך (חטב עליונות: בצורה מינית) או לצבוט אותך במקומות פרטיים בגוף (מקומות מוצנעים) (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
* נשאל בקרב תלמידי כיתות ז' ומעלה בלבד.
מהימנות פנימית בקרב תלמידי כיתות ד'-ו' (על-פי אלפא של קרונבך): 0.644
הערה: ערך זה מבוסס על 3 פריטים, אומדן המהימנויות עבור 4 פריטים לפי נוסחת ספירמן בראון הוא 0.710.
מהימנות פנימית בקרב תלמידי כיתות ז'-י"א (על-פי אלפא של קרונבך): 0.831

אלימות כלפי הצוות

המדד המסכם "ביצוע אלימות כלפי הצוות" מורכב מההיגדים הבאים:
קיללת או העלבת מורה (בפנים, לא מאחורי הגב) (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
איימת על מורה שתפגע בו או בה (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
נתת דחיפה או מכה למורה בכוונה (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
נתת בעיטה או אגרוף למורה כדי לפגוע בה/בו (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
פגעת ברכוש של מורה בכוונה (כגון פגיעה במכונית או בתיק הפרטי של מורה) (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
גנבת דברים אישיים או ציוד של מורה (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
מהימנות פנימית (על-פי אלפא של קרונבך): 0.839

אלימות בהסעות הבית-ספריות

"קורבנות לאלימות בהסעות הבית-ספריות" – בנושא זה לא חושב מדד מסכם. להלן מוצגים ההיגדים:
במהלך הסעה מאורגנת של בית-הספר תלמיד לעג לך או העליב אותך או השפיל אותך במילים (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)
במהלך הסעה מאורגנת של בית-הספר קיבלת בעיטה או אגרוף מתלמיד (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)

חבורות אלימות ומעשי בריונות

"חבורות אלימות ומעשי בריונות" – בנושא זה לא חושב מדד מסכם. להלן מוצגים ההיגדים:
בבית-הספר פועלות חבורות של ילדים המתנהגים באלימות, מציקים ופוגעים בילדים אחרים (כנופיות) (האם קורה מעט או בכלל לא קורה או קורה לפעמים או שקורה הרבה/הרבה מאוד)
תלמידים מאיימים ומתנהגים בבריונות (האם קורה מעט או בכלל לא קורה או קורה לפעמים או שקורה הרבה/הרבה מאוד)

תחושת המוגנות של התלמידים בבית-הספר

המדד המסכם "תחושת המוגנות של התלמידים בבית-הספר" מורכב מההיגדים הבאים:
אני מרגיש בטוח ומוגן בבית-הספר (האם קורה מעט או בכלל לא קורה או קורה לפעמים או שקורה הרבה/הרבה מאוד)
אני לא פוחד שתלמידים אחרים יאיימו עלי ויציקו לי בבית-הספר (האם קורה מעט או בכלל לא קורה או קורה לפעמים או שקורה הרבה/הרבה מאוד)
אני לא פוחד שתלמידים אחרים יפגעו בי ויתנו לי מכות בבית-הספר (האם קורה מעט או בכלל לא קורה או קורה לפעמים או שקורה הרבה/הרבה מאוד)
מהימנות פנימית (על-פי אלפא של קרונבך): 0.668

מאמצי ביה"ס במניעת אלימות

המדד המסכם "מאמצי ביה"ס במניעת אלימות" מורכב מההיגדים הבאים:
רוב המורים בבית-הספר מצליחים לטפל היטב בתלמידים שעושים צרות
כשאני מתלונן שמישהו פגע בי, רוב המורים עוזרים לי
בבית-הספר יש כללים ברורים נגד אלימות
אני מרגיש שבבית-הספר שלי עושים מאמצים גדולים כדי למנוע אלימות
מהימנות פנימית (על-פי אלפא של קרונבך): 0.856

שימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים

"שימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים" – בנושא זה לא חושבו מדדים מסכמים. להלן פירוט ההיגדים:
שתיית בירה, בריזר או סמירנוף-אייס (האם וכמה פעמים עשית זאת)
שתיית משקה חריף כגון: ויסקי, קוניאק, עראק או וודקה (האם וכמה פעמים עשית זאת)
שתיית אלכוהול עד שהשתכרת (האם וכמה פעמים עשית זאת)
עישנת מריחואנה, גראס או חשיש (האם וכמה פעמים עשית זאת)
נטלת אקסטזי או ספידים או סם פיצוציות (האם וכמה פעמים עשית זאת)

הימנעות מהגעה לבית-הספר מחשש לפגיעה

בנושא זה מוצג היגד אחד: **דיווחי התלמידים על הימנעות מהגעה לבית-הספר מחשש לפגיעה**
במהלך החודש האחרון לא באת לבית-הספר ונשארת בבית כי פחדת שמישהו יפגע בך בבית-הספר או בדרך אליו (האם וכמה פעמים קרה לך במהלך החודש האחרון)

נספח 2: נתוני המדדים וההיגדים לפי מגזר שפה ושלבי גיל – תשס"ט, תשע"א ותשע"ג

אלימות מילולית

לוח 20: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מילולית במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשס"ט

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות מילולית	**ד – ו**	54	46	52
	ז – ט	45	37	42
	י – יא	28	26	27
	כלל השכבות	44	39	42
האם במהלך החודש האחרון תלמיד קילל אותך בכוונה לפגוע בך	**ד – ו**	40	27	36
	ז – ט	35	24	32
	י – יא	19	18	19
	כלל השכבות	33	24	30
האם במהלך החודש האחרון תלמיד לעג לך או העליב אותך או השפיל אותך במילים	**ד – ו**	41	34	39
	ז – ט	34	28	32
	י – יא	22	21	21
	כלל השכבות	34	29	32

לוח 21: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מילולית במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"א

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות מילולית	**ד – ו**	50	41	47
	ז – ט	42	31	39
	י – יא	30	24	28
	כלל השכבות	42	34	39
האם במהלך החודש האחרון תלמיד קילל אותך בכוונה לפגוע בך	**ד – ו**	38	24	33
	ז – ט	33	20	29
	י – יא	21	16	20
	כלל השכבות	32	21	29
האם במהלך החודש האחרון תלמיד לעג לך או העליב אותך או השפיל אותך במילים	**ד – ו**	37	31	35
	ז – ט	31	22	29
	י – יא	23	18	21
	כלל השכבות	31	25	29

לוח 22: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מילולית במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ג

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות מילולית	**ד – ו**	38	34	37
	ז – ט	36	32	34
	י – יא	25	25	25
	כלל השכבות	34	32	33
האם במהלך החודש האחרון תלמיד קילל אותך בכוונה לפגוע בך	**ד – ו**	28	21	26
	ז – ט	27	21	25
	י – יא	18	15	17
	כלל השכבות	25	20	23
האם במהלך החודש האחרון תלמיד לעג לך או העליב אותך או השפיל אותך במילים	**ד – ו**	28	25	27
	ז – ט	28	24	27
	י – יא	19	19	19
	כלל השכבות	26	24	25

אלימות מתונה

לוח 23: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מתונה במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשס"ט

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות מתונה	**ד – ו**	32	42	35
	ז – ט	20	25	22
	י – יא	10	17	12
	כלל השכבות	22	31	25
האם במהלך החודש האחרון תלמיד איים שיפגע בך בבית-הספר או אחרי הלימודים	**ד – ו**	14	22	17
	ז – ט	8	13	9
	י – יא	5	9	6
	כלל השכבות	10	16	11
האם במהלך החודש האחרון תלמיד תפס ודחף אותך במטרה לפגוע בך	**ד – ו**	20	24	21
	ז – ט	13	16	14
	י – יא	7	12	8
	כלל השכבות	14	19	15
האם במהלך החודש האחרון קיבלת בעיטה או אגרוף מתלמיד שרצה לפגוע בך	**ד – ו**	18	23	20
	ז – ט	12	13	12
	י – יא	6	10	7
	כלל השכבות	13	17	14

לוח 24: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מתונה במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"א

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות מתונה	**ד – ו**	28	36	31
	ז – ט	17	21	18
	י – יא	10	14	11
	כלל השכבות	19	26	21
האם במהלך החודש האחרון תלמיד איים שיפגע בך בבית-הספר או אחרי הלימודים	**ד – ו**	13	19	15
	ז – ט	6	10	7
	י – יא	4	8	5
	כלל השכבות	8	13	10
האם במהלך החודש האחרון תלמיד תפס ודחף אותך במטרה לפגוע בך	**ד – ו**	16	19	17
	ז – ט	12	13	12
	י – יא	7	9	7
	כלל השכבות	12	15	13
האם במהלך החודש האחרון קיבלת בעיטה או אגרוף מתלמיד שרצה לפגוע בך	**ד – ו**	16	20	17
	ז – ט	10	11	10
	י – יא	5	8	6
	כלל השכבות	11	14	12

לוח 25: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מתונה במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ג

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות מתונה	**ד – ו**	21	30	24
	ז – ט	14	21	16
	י – יא	8	15	10
	כלל השכבות	15	24	18
האם במהלך החודש האחרון תלמיד איים שיפגע בך בבית-הספר או אחרי הלימודים	**ד – ו**	9	16	11
	ז – ט	5	10	7
	י – יא	4	8	5
	כלל השכבות	6	12	8
האם במהלך החודש האחרון תלמיד תפס ודחף אותך במטרה לפגוע בך	**ד – ו**	12	18	13
	ז – ט	9	14	11
	י – יא	6	10	7
	כלל השכבות	9	15	11
האם במהלך החודש האחרון קיבלת בעיטה או אגרוף מתלמיד שרצה לפגוע בך	**ד – ו**	11	16	13
	ז – ט	8	11	9
	י – יא	5	8	6
	כלל השכבות	9	13	10

אלימות קשה

לוח 26: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות קשה במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשס"ט

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות קשה	ד – ו	15	28	19
	ז – ט	8	19	11
	י – יא	5	15	8
	כלל השכבות	10	22	13
האם במהלך החודש האחרון תלמיד נתן לך מכות חזקות מאוד	ד – ו	10	15	11
	ז – ט	5	8	6
	י – יא	3	7	4
	כלל השכבות	6	10	8
האם במהלך החודש האחרון היית מעורב במכות וכתוצאה מכך נפצעת והיית זקוק לטיפול רפואי	ד – ו	4	12	6
	ז – ט	3	10	5
	י – יא	3	10	5
	כלל השכבות	3	11	5
האם במהלך החודש האחרון תלמיד סחט ממך באיומים כסף, אוכל או דברי ערך	ד – ו	3	11	5
	ז – ט	2	7	4
	י – יא	2	7	3
	כלל השכבות	2	9	4
האם במהלך החודש האחרון תלמיד איים עלייך בסכין או באולר ואתה ראית את הסכין או האולר	ד – ו	3	7	4
	ז – ט	3	7	4
	י – יא	2	7	4
	כלל השכבות	3	7	4

לוח 27: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות קשה במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"א

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות קשה	**ד – ו**	10	22	14
	ז – ט	6	13	8
	י – יא	5	12	7
	כלל השכבות	7	17	10
האם במהלך החודש האחרון תלמיד נתן לך מכות חזקות מאוד	**ד – ו**	7	12	9
	ז – ט	4	6	5
	י – יא	3	5	4
	כלל השכבות	5	8	6
האם במהלך החודש האחרון היית מעורב במכות וכתוצאה מכך נפצעת והיית זקוק לטיפול רפואי	**ד – ו**	3	10	5
	ז – ט	2	7	4
	י – יא	2	7	4
	כלל השכבות	2	8	4
האם במהלך החודש האחרון תלמיד סחט ממך באיומים כסף, אוכל או דברי ערך	**ד – ו**	2	8	4
	ז – ט	2	3	2
	י – יא	2	3	2
	כלל השכבות	2	5	3
האם במהלך החודש האחרון תלמיד איים עלייך בסכין או באולר ואתה ראית את הסכין או האולר	**ד – ו**	1	4	2
	ז – ט	1	4	2
	י – יא	2	4	2
	כלל השכבות	1	4	2

לוח 28: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות קשה במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ג

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות קשה	**ד – ו**	7	20	11
	ז – ט	5	14	8
	י – יא	5	11	6
	כלל השכבות	6	16	9
האם במהלך החודש האחרון תלמיד נתן לך מכות חזקות מאוד	**ד – ו**	5	10	7
	ז – ט	4	7	5
	י – יא	3	5	3
	כלל השכבות	4	8	5
האם במהלך החודש האחרון היית מעורב במכות וכתוצאה מכך נפצעת והיית זקוק לטיפול רפואי	**ד – ו**	2	9	4
	ז – ט	2	8	4
	י – יא	2	7	3
	כלל השכבות	2	8	4
האם במהלך החודש האחרון תלמיד סחט ממך באיומים כסף, אוכל או דברי ערך	**ד – ו**	1	7	3
	ז – ט	2	6	3
	י – יא	2	5	3
	כלל השכבות	2	6	3
האם במהלך החודש האחרון תלמיד איים עלייך בסכין או באולר ואתה ראית את הסכין או האולר	**ד – ו**	1	5	2
	ז – ט	1	5	2
	י – יא	2	4	3
	כלל השכבות	1	5	2

הבאת נשק קר לביה"ס

לוח 29: דיווחי התלמידים על הבאת נשק קר במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגד לפי מגזר שפה, תשס"ט

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
האם במהלך החודש האחרון הבאת סכין או אולר למטרות של הגנה או התקפה	ד – ו	1	7	3
	ז – ט	3	10	5
	י – יא	4	12	6
	כלל השכבות	3	9	5

לוח 30: דיווחי התלמידים על הבאת נשק קר במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגד לפי מגזר שפה, תשע"א

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
האם במהלך החודש האחרון הבאת סכין או אולר למטרות של הגנה או התקפה	ד – ו	1	3	1
	ז – ט	2	5	3
	י – יא	3	7	4
	כלל השכבות	2	5	2

לוח 31: דיווחי התלמידים על הבאת נשק קר במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגד לפי מגזר שפה, תשע"ג

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
האם במהלך החודש האחרון הבאת סכין או אולר למטרות של הגנה או התקפה	ד – ו	0	2	1
	ז – ט	2	5	3
	י – יא	2	9	4
	כלל השכבות	2	5	2

אלימות חברתית

לוח 32: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות חברתית במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשס"ט

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות חברתית	ד – ו	36	42	38
	ז – ט	23	32	26
	י – יא	15	29	19
	כלל השכבות	26	36	29
האם במהלך החודש האחרון תלמיד ניסה לשכנע תלמידים אחרים לא לדבר איתך או לא להיות חבר שלך	ד – ו	24	31	26
	ז – ט	14	22	16
	י – יא	8	20	11
	כלל השכבות	16	26	19
האם במהלך החודש האחרון הטילו עליך חרם, קבוצת תלמידים לא רצתה לדבר או לשחק איתך	ד – ו	12	22	15
	ז – ט	5	12	7
	י – יא	4	11	5
	כלל השכבות	7	16	10
האם במהלך החודש האחרון תלמיד הפיץ עליך שמועות כדי לפגוע בך (למשל באינטרנט או ברכילות מאחורי הגב)	ד – ו	22	14	19
	ז – ט	17	17	17
	י – יא	12	19	14
	כלל השכבות	18	16	17

לוח 33: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות חברתית במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"א

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות חברתית	ד – ו	25	35	28
	ז – ט	20	27	22
	י – יא	14	25	17
	כלל השכבות	20	30	23
האם במהלך החודש האחרון תלמיד ניסה לשכנע תלמידים אחרים לא לדבר איתך או לא להיות חבר שלך	ד – ו	17	26	20
	ז – ט	13	19	14
	י – יא	8	16	10
	כלל השכבות	13	21	15
האם במהלך החודש האחרון הטילו עליך חרם, קבוצת תלמידים לא רצתה לדבר או לשחק איתך	ד – ו	7	15	10
	ז – ט	4	8	5
	י – יא	3	8	4
	כלל השכבות	5	11	7
האם במהלך החודש האחרון תלמיד הפיץ עליך שמועות כדי לפגוע בך (למשל באינטרנט או ברכילות מאחורי הגב)	ד – ו	15	11	13
	ז – ט	14	14	14
	י – יא	11	16	12
	כלל השכבות	14	13	13

לוח 34: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות חברתית במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ג

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות חברתית	ד – ו	20	31	24
	ז – ט	17	28	20
	י – יא	12	25	15
	כלל השכבות	17	29	21
האם במהלך החודש האחרון תלמיד ניסה לשכנע תלמידים אחרים לא לדבר איתך או לא להיות חבר שלך	ד – ו	13	23	16
	ז – ט	10	20	13
	י – יא	6	17	9
	כלל השכבות	10	21	13
האם במהלך החודש האחרון הטילו עליך חרם, קבוצת תלמידים לא רצתה לדבר או לשחק איתך	ד – ו	6	15	9
	ז – ט	3	10	6
	י – יא	3	9	5
	כלל השכבות	5	12	7
האם במהלך החודש האחרון תלמיד הפיץ עליך שמועות כדי לפגוע בך (למשל באינטרנט או ברכילות מאחורי הגב)	ד – ו	12	10	11
	ז – ט	12	15	13
	י – יא	9	15	11
	כלל השכבות	12	13	12

אלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים

לוח 35: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשס"ט

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים	**ד – ו**	9	13	10
	ז – ט	9	12	10
	י – יא	7	13	8
	כלל השכבות	9	13	10
האם במהלך החודש האחרון תלמיד הפיץ תמונה שלך באינטרנט או בטלפון הסלולארי במטרה לפגוע בך	**ד – ו**	2	5	3
	ז – ט	4	5	4
	י – יא	3	7	4
	כלל השכבות	3	6	4
האם במהלך החודש האחרון קיבלת מסרים מעליבים או פוגעים באינטרנט או בטלפון הסלולארי מתלמיד אחר	**ד – ו**	7	8	7
	ז – ט	6	8	7
	י – יא	4	9	5
	כלל השכבות	6	8	7
האם במהלך החודש האחרון קיבלת איומים באינטרנט או בטלפון הסלולארי מתלמיד אחר	**ד – ו**	3	7	4
	ז – ט	4	7	5
	י – יא	3	9	5
	כלל השכבות	3	7	4

לוח 36: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"א

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים	**ד – ו**	8	11	9
	ז – ט	7	9	7
	י – יא	6	9	7
	כלל השכבות	7	10	8
האם במהלך החודש האחרון תלמיד הפיץ תמונה שלך באינטרנט או בטלפון הסלולארי במטרה לפגוע בך	**ד – ו**	2	4	3
	ז – ט	3	3	3
	י – יא	3	4	3
	כלל השכבות	3	4	3
האם במהלך החודש האחרון קיבלת מסרים מעליבים או פוגעים באינטרנט או בטלפון הסלולארי מתלמיד אחר	**ד – ו**	6	7	6
	ז – ט	5	6	5
	י – יא	4	6	5
	כלל השכבות	5	6	5
האם במהלך החודש האחרון קיבלת איומים באינטרנט או בטלפון הסלולארי מתלמיד אחר	**ד – ו**	3	5	4
	ז – ט	2	5	3
	י – יא	3	6	3
	כלל השכבות	2	5	3

לוח 37: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ג

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות תוך שימוש באמצעי תקשורת דיגיטליים	**ד – ו**	7	10	8
	ז – ט	9	12	10
	י – יא	7	12	8
	כלל השכבות	8	12	9
האם במהלך החודש האחרון תלמיד הפיץ תמונה שלך באינטרנט או בטלפון הסלולארי במטרה לפגוע בך	**ד – ו**	2	4	2
	ז – ט	4	5	4
	י – יא	3	6	4
	כלל השכבות	3	5	3
האם במהלך החודש האחרון קיבלת מסרים מעליבים או פוגעים באינטרנט או בטלפון הסלולארי מתלמיד אחר	**ד – ו**	6	6	6
	ז – ט	7	8	7
	י – יא	4	8	5
	כלל השכבות	6	7	6
האם במהלך החודש האחרון קיבלת איומים באינטרנט או בטלפון הסלולארי מתלמיד אחר	**ד – ו**	2	4	3
	ז – ט	3	7	4
	י – יא	2	7	4
	כלל השכבות	2	6	3

אלימות מינית

לוח 38: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מינית במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשס"ט

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות מינית	ד - ו	11	21	14
	ז - ט	18	25	20
	י - יא	16	24	18
	כלל השכבות	15	23	17
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה ניסו לנשק אותך בניגוד לרצונך	ד - ו	4	11	6
	ז - ט	5	10	7
	י - יא	6	15	8
	כלל השכבות	5	12	7
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה נגעו או ניסו לגעת בך בצורה מינית בניגוד לרצונך	ד - ו	-	-	-
	ז - ט	5	8	6
	י - יא	6	11	7
	כלל השכבות	5	9	6
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה העירו כלפיך הערות מיניות שלא רצית בהם	ד - ו	-	-	-
	ז - ט	9	15	11
	י - יא	8	15	10
	כלל השכבות	9	15	11
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה הורידו או ניסו להוריד לך חלק מהבגדים בלי שהסכמת	ד - ו	4	7	5
	ז - ט	6	7	6
	י - יא	5	8	5
	כלל השכבות	5	7	5
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה נגעו או ניסו לגעת בך או לצבוט אותך במקומות פרטיים בגוף (מקומות מוצנעים) בלי שהסכמת	ד - ו	7	12	9
	ז - ט	6	11	7
	י - יא	7	11	8
	כלל השכבות	7	11	8

לוח 39: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מינית במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"א

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות מינית	ד - ו	8	14	10
	ז - ט	15	17	16
	י - יא	16	18	16
	כלל השכבות	13	16	14
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה ניסו לנשק אותך בניגוד לרצונך	ד - ו	2	7	4
	ז - ט	5	7	5
	י - יא	6	10	7
	כלל השכבות	4	8	5
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה נגעו או ניסו לגעת בך בצורה מינית בניגוד לרצונך	ד - ו	-	-	-
	ז - ט	5	4	5
	י - יא	5	6	5
	כלל השכבות	5	5	5
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה העירו כלפיך הערות מיניות שלא רצית בהם	ד - ו	-	-	-
	ז - ט	8	9	8
	י - יא	9	10	9
	כלל השכבות	8	9	9
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה הורידו או ניסו להוריד לך חלק מהבגדים בלי שהסכמת	ד - ו	2	4	3
	ז - ט	3	3	3
	י - יא	4	4	4
	כלל השכבות	3	4	3
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה נגעו או ניסו לגעת בך או לצבוט אותך במקומות פרטיים בגוף (מקומות מוצנעים) בלי שהסכמת	ד - ו	5	9	6
	ז - ט	6	7	6
	י - יא	6	7	6
	כלל השכבות	6	8	6

לוח 40: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מינית במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ג

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות מינית	ד - ו	7	13	9
	ז - ט	14	20	16
	י - יא	14	19	15
	כלל השכבות	11	17	13
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה ניסו לנשק אותך בניגוד לרצונך	ד - ו	2	6	3
	ז - ט	5	8	6
	י - יא	6	10	7
	כלל השכבות	4	8	5
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה נגעו או ניסו לגעת בך בצורה מינית בניגוד לרצונך	ד - ו	-	-	-
	ז - ט	5	6	5
	י - יא	5	7	6
	כלל השכבות	5	6	5
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה העירו כלפיך הערות מיניות שלא רצית בהם	ד - ו	-	-	-
	ז - ט	8	11	9
	י - יא	7	10	8
	כלל השכבות	8	11	9
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה הורידו או ניסו להוריד לך חלק מהבגדים בלי שהסכמת	ד - ו	1	3	2
	ז - ט	3	5	4
	י - יא	4	5	4
	כלל השכבות	2	4	3
האם במהלך החודש האחרון תלמיד או תלמידה נגעו או ניסו לגעת בך או לצבוט אותך במקומות פרטיים בגוף (מקומות מוצנעים) בלי שהסכמת	ד - ו	5	8	6
	ז - ט	5	8	6
	י - יא	6	7	6
	כלל השכבות	5	8	6

אלימות מצד הצוות וכלפי הצוות

קורבנות לאלימות מצד הצוות

לוח 41: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מצד הצוות במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשס"ט

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות מצד הצוות	ד - ו	5	24	11
	ז - ט	9	20	12
	י - יא	8	16	10
	כלל השכבות	7	21	11
האם במהלך החודש האחרון מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר תפס ודחף אותך בכוונה	ד - ו	4	16	7
	ז - ט	6	13	8
	י - יא	5	11	6
	כלל השכבות	5	14	7
האם במהלך החודש האחרון מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר צבט אותך או סטר לך	ד – ו	2	13	5
	ז - ט	3	11	5
	י - יא	3	9	5
	כלל השכבות	3	12	5
האם במהלך החודש האחרון מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר העיר לך הערות עם כוונות מיניות	ד - ו	-	-	-
	ז - ט	3	10	5
	י - יא	4	8	5
	כלל השכבות	4	9	5
האם במהלך החודש האחרון מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר נגע או ניסה לגעת בך (חטב עליונות: בצורה מינית) או לצבוט אותך במקומות פרטיים בגוף (מקומות מוצנעים)	ד - ו	1	7	3
	ז - ט	2	6	3
	י - יא	2	5	3
	כלל השכבות	2	6	3

לוח 42: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מצד הצוות במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"א

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות מצד הצוות	ד - ו	4	18	8
	ז - ט	7	15	9
	י - יא	7	13	9
	כלל השכבות	6	16	9
האם במהלך החודש האחרון מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר תפס ודחף אותך בכוונה	ד - ו	2	9	5
	ז - ט	4	8	5
	י - יא	4	7	5
	כלל השכבות	4	8	5
האם במהלך החודש האחרון מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר צבט אותך או סטר לך	ד - ו	2	11	5
	ז - ט	2	8	4
	י - יא	3	7	4
	כלל השכבות	2	9	4
האם במהלך החודש האחרון מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר העיר לך הערות עם כוונות מיניות	ד - ו	-	-	-
	ז - ט	2	6	4
	י - יא	3	5	4
	כלל השכבות	3	5	4
האם במהלך החודש האחרון מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר נגע או ניסה לגעת בך (חטב עליונות: בצורה מינית) או לצבוט אותך במקומות פרטיים בגוף (מקומות מוצנעים)	ד - ו	1	4	2
	ז - ט	2	3	2
	י - יא	2	3	2
	כלל השכבות	1	4	2

לוח 43: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות מצד הצוות במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ג

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – קורבנות לאלימות מצד הצוות	**ד - ו**	3	16	7
	ז - ט	8	16	11
	י - יא	8	13	9
	כלל השכבות	6	15	9
האם במהלך החודש האחרון מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר תפס ודחף אותך בכוונה	**ד - ו**	2	9	4
	ז - ט	5	10	7
	י - יא	5	8	6
	כלל השכבות	4	9	6
האם במהלך החודש האחרון מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר צבט אותך או סטר לך	**ד - ו**	1	9	4
	ז - ט	3	9	5
	י - יא	3	7	4
	כלל השכבות	2	9	4
האם במהלך החודש האחרון מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר העיר לך הערות עם כוונות מיניות	**ד - ו**	-	-	-
	ז - ט	3	7	4
	י - יא	4	7	5
	כלל השכבות	4	7	4
האם במהלך החודש האחרון מישהו מהמבוגרים השייכים לצוות בית-הספר נגע או ניסה לגעת בך (חטב עליונות: בצורה מינית) או לצבוט אותך במקומות פרטיים בגוף (מקומות מוצנעים)	**ד - ו**	0	4	1
	ז - ט	2	5	3
	י - יא	3	5	3
	כלל השכבות	2	4	2

ביצוע אלימות כלפי הצוות

לוח 44: דיווחי התלמידים על ביצוע אלימות כלפי הצוות במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשס"ט

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – ביצוע אלימות כלפי הצוות	ד - ו	7	17	10
	ז - ט	11	21	14
	י - יא	13	23	16
	כלל השכבות	10	20	13
האם במהלך החודש האחרון קיללת או העלבת מורה (בפנים, לא מאחורי הגב)	ד - ו	5	9	6
	ז - ט	10	15	12
	י - יא	12	18	13
	כלל השכבות	9	13	10
האם במהלך החודש האחרון איימת על מורה שתפגע בו או בה	ד - ו	1	8	3
	ז - ט	1	9	4
	י - יא	2	9	4
	כלל השכבות	1	9	3
האם במהלך החודש האחרון נתת דחיפה או מכה למורה בכוונה	ד - ו	1	6	3
	ז - ט	2	8	3
	י - יא	2	7	3
	כלל השכבות	1	7	3
האם במהלך החודש האחרון נתת בעיטה או אגרוף למורה כדי לפגוע בה/בו	ד - ו	1	6	2
	ז - ט	1	7	3
	י - יא	1	6	2
	כלל השכבות	1	6	2
האם במהלך החודש האחרון פגעת ברכוש של מורה בכוונה (כגון פגיעה במכונית או בתיק הפרטי של מורה)	ד - ו	1	6	3
	ז - ט	2	7	3
	י - יא	2	7	3
	כלל השכבות	2	7	3
האם במהלך החודש האחרון גנבת דברים אישיים או ציוד של מורה	ד - ו	1	5	2
	ז - ט	2	6	3
	י - יא	2	5	3
	כלל השכבות	2	6	3

לוח 45: דיווחי התלמידים על ביצוע אלימות כלפי הצוות במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"א

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – ביצוע אלימות כלפי הצוות	**ד - ו**	4	10	6
	ז - ט	8	13	10
	י - יא	12	15	13
	כלל השכבות	8	12	9
האם במהלך החודש האחרון קיללת או העלבת מורה (בפנים, לא מאחורי הגב)	**ד - ו**	3	5	4
	ז - ט	8	9	8
	י - יא	10	11	11
	כלל השכבות	7	8	7
האם במהלך החודש האחרון איימת על מורה שתפגע בו או בה	**ד - ו**	0	4	1
	ז - ט	1	5	2
	י - יא	1	5	2
	כלל השכבות	1	5	2
האם במהלך החודש האחרון נתת דחיפה או מכה למורה בכוונה	**ד - ו**	1	3	1
	ז - ט	1	4	2
	י - יא	1	5	2
	כלל השכבות	1	4	2
האם במהלך החודש האחרון נתת בעיטה או אגרוף למורה כדי לפגוע בה/בו	**ד - ו**	0	3	1
	ז - ט	1	3	2
	י - יא	1	3	1
	כלל השכבות	1	3	1
האם במהלך החודש האחרון פגעת ברכוש של מורה בכוונה (כגון פגיעה במכונית או בתיק הפרטי של מורה)	**ד - ו**	1	3	2
	ז - ט	1	3	2
	י - יא	1	4	2
	כלל השכבות	1	3	2
האם במהלך החודש האחרון גנבת דברים אישיים או ציוד של מורה	**ד - ו**	1	3	1
	ז - ט	1	3	2
	י - יא	1	3	2
	כלל השכבות	1	3	2

לוח 46: דיווחי התלמידים על ביצוע אלימות כלפי הצוות במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ג

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – ביצוע אלימות כלפי הצוות	**ד - ו**	2	8	4
	ז - ט	8	14	10
	י - יא	9	17	11
	כלל השכבות	6	12	8
האם במהלך החודש האחרון קיללת או העלבת מורה (בפנים, לא מאחורי הגב)	**ד - ו**	2	4	3
	ז - ט	7	10	8
	י - יא	8	13	9
	כלל השכבות	5	8	6
האם במהלך החודש האחרון איימת על מורה שתפגע בו או בה	**ד - ו**	0	3	1
	ז - ט	1	6	2
	י - יא	1	6	3
	כלל השכבות	1	5	2
האם במהלך החודש האחרון נתת דחיפה או מכה למורה בכוונה	**ד - ו**	0	3	1
	ז - ט	1	5	2
	י - יא	2	6	3
	כלל השכבות	1	4	2
האם במהלך החודש האחרון נתת בעיטה או אגרוף למורה כדי לפגוע בה/בו	**ד - ו**	0	2	1
	ז - ט	1	4	2
	י - יא	1	5	2
	כלל השכבות	1	4	2
האם במהלך החודש האחרון פגעת ברכוש של מורה בכוונה (כגון פגיעה במכונית או בתיק הפרטי של מורה)	**ד - ו**	0	3	1
	ז - ט	1	4	2
	י - יא	1	5	2
	כלל השכבות	1	4	2
האם במהלך החודש האחרון גנבת דברים אישיים או ציוד של מורה	**ד - ו**	0	2	1
	ז - ט	1	4	2
	י - יא	2	5	2
	כלל השכבות	1	3	2

אלימות בהסעות הבית-ספריות

לוח 47: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות בהסעות הבית-ספריות במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים לפי מגזר שפה, תשס"ט

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
האם במהלך החודש האחרון במהלך הסעה מאורגנת של בית-הספר תלמיד לעג לך או העליב אותך או השפיל אותך במילים*	ד - ו	24	17	21
	ז - ט	13	12	12
	י - יא	8	8	8
	כלל השכבות	15	12	14
האם במהלך החודש האחרון במהלך הסעה מאורגנת של בית-הספר קיבלת בעיטה או אגרוף מתלמיד*	ד - ו	9	15	11
	ז - ט	7	10	8
	י - יא	4	7	5
	כלל השכבות	7	11	8

* נשאלו רק אלה שדיווחו כי אכן נוסעים בהסעות אל בית-הספר או ממנו.

לוח 48: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות בהסעות הבית-ספריות במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים לפי מגזר שפה, תשע"א

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
האם במהלך החודש האחרון במהלך הסעה מאורגנת של בית-הספר תלמיד לעג לך או העליב אותך או השפיל אותך במילים*	ד - ו	14	14	14
	ז - ט	10	6	8
	י - יא	7	4	6
	כלל השכבות	11	8	10
האם במהלך החודש האחרון במהלך הסעה מאורגנת של בית-הספר קיבלת בעיטה או אגרוף מתלמיד*	ד - ו	6	10	8
	ז - ט	4	6	5
	י - יא	3	5	4
	כלל השכבות	5	7	6

* נשאלו רק אלה שדיווחו כי אכן נוסעים בהסעות אל בית-הספר או ממנו.

לוח 49: דיווחי התלמידים על קורבנות לאלימות בהסעות הבית-ספריות במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים: נתוני ההיגדים לפי מגזר שפה, תשע"ג

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
האם במהלך החודש האחרון במהלך הסעה מאורגנת של בית-הספר תלמיד לעג לך או העליב אותך או השפיל אותך במילים*	ד - ו	14	11	13
	ז - ט	9	9	9
	י - יא	6	7	7
	כלל השכבות	10	9	10
האם במהלך החודש האחרון במהלך הסעה מאורגנת של בית-הספר קיבלת בעיטה או אגרוף מתלמיד*	ד - ו	5	9	7
	ז - ט	5	6	5
	י - יא	3	5	4
	כלל השכבות	5	7	6

* נשאלו רק אלה שדיווחו כי אכן נוסעים בהסעות אל בית-הספר או ממנו.

חבורות אלימות ומעשי בריונות

לוח 50: דיווחי התלמידים על חבורות אלימות ומעשי בריונות שיעור התלמידים שדיווחו כי אירועי האלימות הבאים קורים די הרבה או הרבה מאוד בבית-ספרם לפי מגזר שפה, תשס"ט

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
עד כמה קורה שבבית-הספר פועלות חבורות של ילדים המתנהגים באלימות, מציקים ופוגעים בילדים אחרים (כנופיות)	**ד – ו**	9	19	12
	ז – ט	14	23	16
	י – יא	8	21	11
	כלל השכבות	11	21	14
עד כמה קורה שתלמידים מאיימים ומתנהגים בבריונות	**ד – ו**	12	20	15
	ז – ט	19	23	20
	י – יא	11	22	14
	כלל השכבות	14	21	16

לוח 51: דיווחי התלמידים על חבורות אלימות ומעשי בריונות שיעור התלמידים שדיווחו כי אירועי האלימות הבאים קורים די הרבה או הרבה מאוד בבית-ספרם לפי מגזר שפה, תשע"א

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
עד כמה קורה שבבית-הספר פועלות חבורות של ילדים המתנהגים באלימות, מציקים ופוגעים בילדים אחרים (כנופיות)	**ד – ו**	9	12	10
	ז – ט	10	18	12
	י – יא	9	16	11
	כלל השכבות	9	15	11
עד כמה קורה שתלמידים מאיימים ומתנהגים בבריונות	**ד – ו**	13	12	13
	ז – ט	14	19	16
	י – יא	13	17	14
	כלל השכבות	14	15	14

לוח 52: דיווחי התלמידים על חבורות אלימות ומעשי בריונות שיעור התלמידים שדיווחו כי אירועי האלימות הבאים קורים די הרבה או הרבה מאוד בבית-ספרם לפי מגזר שפה, תשע"ג

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
עד כמה קורה שבבית-הספר פועלות חבורות של ילדים המתנהגים באלימות, מציקים ופוגעים בילדים אחרים (כנופיות)	**ד – ו**	5	11	7
	ז – ט	9	18	12
	י – יא	5	15	8
	כלל השכבות	7	15	9
עד כמה קורה שתלמידים מאיימים ומתנהגים בבריונות	**ד – ו**	7	11	8
	ז – ט	15	19	17
	י – יא	8	15	10
	כלל השכבות	11	15	12

תחושת מוגנות של התלמידים בבית-הספר

לוח 53: דיווחי התלמידים על תחושת המוגנות בביה"ס: שיעור התלמידים שענו "מסכים" או "מסכים מאוד" עם ההיגדים הבאים לפי מגזר שפה, תשס"ט

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – תחושת המוגנות של התלמידים בבית-הספר	ד - ו	74	74	74
	ז - ט	77	71	75
	י - יא	85	76	83
	כלל השכבות	78	73	77
אני מרגיש בטוח ומוגן בבית-הספר	ד - ו	79	79	79
	ז - ט	69	67	69
	י - יא	74	66	72
	כלל השכבות	74	72	73
אני לא פוחד שתלמידים אחרים יאיימו עליי ויציקו לי בבית-הספר*	ד - ו	71	70	71
	ז - ט	79	71	77
	י - יא	90	78	87
	כלל השכבות	79	72	77
אני לא פוחד שתלמידים אחרים יפגעו בי ויתנו לי מכות בבית-הספר**	ד - ו	73	73	73
	ז - ט	83	76	81
	י - יא	92	83	90
	כלל השכבות	81	76	80

* נוסח היגד זה בשאלון היה "אני פוחד שתלמידים אחרים יאיימו עליי ויציקו לי בבית-הספר" ולצורך הדיווח בטבלה נוסח מחדש, כך שערך גבוה יותר בהיגד ישקף מצב רצוי יותר, בדומה לשאר ההיגדים במדד זה.

** נוסח היגד זה בשאלון היה "אני פוחד שתלמידים אחרים יפגעו בי ויתנו לי מכות בבית-הספר", ולצורך הדיווח בטבלה זו נוסח מחדש, כך שערך גבוה יותר בהיגד ישקף מצב רצוי יותר, בדומה לשאר ההיגדים במדד זה.

לוח 54: דיווחי התלמידים על תחושת המוגנות בביה"ס: שיעור התלמידים שענו "מסכים" או "מסכים מאוד" עם ההיגדים הבאים לפי מגזר שפה, תשע"א

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – תחושת המוגנות של התלמידים בבית-הספר	ד - ו	76	80	77
	ז - ט	82	77	81
	י - יא	85	78	83
	כלל השכבות	80	79	80
אני מרגיש בטוח ומוגן בבית-הספר	ד - ו	80	88	83
	ז - ט	76	76	76
	י - יא	73	74	73
	כלל השכבות	77	80	78
אני לא פוחד שתלמידים אחרים יאיימו עליי ויציקו לי בבית-הספר*	ד - ו	72	76	73
	ז - ט	83	76	81
	י - יא	90	77	86
	כלל השכבות	81	76	79
אני לא פוחד שתלמידים אחרים יפגעו בי ויתנו לי מכות בבית-הספר**	ד - ו	74	76	75
	ז - ט	87	80	85
	י - יא	92	83	90
	כלל השכבות	84	79	82

* נוסח היגד זה בשאלון היה "אני פוחד שתלמידים אחרים יאיימו עליי ויציקו לי בבית-הספר" ולצורך הדיווח בטבלה נוסח מחדש, כך שערך גבוה יותר בהיגד ישקף מצב רצוי יותר, בדומה לשאר ההיגדים במדד זה.

** נוסח היגד זה בשאלון היה "אני פוחד שתלמידים אחרים יפגעו בי ויתנו לי מכות בבית-הספר", ולצורך הדיווח בטבלה זו נוסח מחדש, כך שערך גבוה יותר בהיגד ישקף מצב רצוי יותר, בדומה לשאר ההיגדים במדד זה.

לוח 55: דיווחי התלמידים על תחושת המוגנות בביה"ס: שיעור התלמידים שענו "מסכים" או "מסכים מאוד" עם ההיגדים הבאים לפי מגזר שפה, תשע"ג

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – תחושת המוגנות של התלמידים בבית-הספר	ד - ו	81	79	80
	ז - ט	83	77	81
	י - יא	88	79	86
	כלל השכבות	83	78	82
אני מרגיש בטוח ומוגן בבית-הספר	ד - ו	83	86	84
	ז - ט	77	76	76
	י - יא	81	74	79
	כלל השכבות	80	80	80
אני לא פוחד שתלמידים אחרים יאיימו עליי ויציקו לי בבית-הספר*	ד - ו	79	75	78
	ז - ט	85	76	82
	י - יא	91	79	88
	כלל השכבות	84	76	81
אני לא פוחד שתלמידים אחרים יפגעו בי ויתנו לי מכות בבית-הספר**	ד - ו	80	77	79
	ז - ט	88	79	85
	י - יא	94	83	91
	כלל השכבות	86	79	84

* נוסח היגד זה בשאלון היה "אני פוחד שתלמידים אחרים יאיימו עליי ויציקו לי בבית-הספר" ולצורך הדיווח בטבלה נוסח מחדש, כך שערך גבוה יותר בהיגד ישקף מצב רצוי יותר, בדומה לשאר ההיגדים במדד זה.

** נוסח היגד זה בשאלון היה "אני פוחד שתלמידים אחרים יפגעו בי ויתנו לי מכות בבית-הספר", ולצורך הדיווח בטבלה זו נוסח מחדש, כך שערך גבוה יותר בהיגד ישקף מצב רצוי יותר, בדומה לשאר ההיגדים במדד זה.

מאמצי ביה"ס במניעת אלימות

לוח 56: דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר במניעת אלימות: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשס"ט

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – מאמצי בית-הספר במניעת אלימות	ד - ו	79	78	79
	ז - ט	60	63	61
	י - יא	57	56	57
	כלל השכבות	67	68	67
רוב המורים בבית-הספר מצליחים לטפל היטב בתלמידים שעושים צרות	ד - ו	71	75	72
	ז - ט	47	57	50
	י - יא	41	48	43
	כלל השכבות	55	62	57
כשאני מתלונן שמישהו פגע בי, רוב המורים עוזרים לי	ד - ו	73	78	74
	ז - ט	57	63	59
	י - יא	58	59	58
	כלל השכבות	65	68	66
בבית-הספר יש כללים ברורים נגד אלימות	ד - ו	89	78	86
	ז - ט	74	65	71
	י - יא	69	56	66
	כלל השכבות	78	69	76
אני מרגיש שבבית-הספר שלי עושים מאמצים גדולים כדי למנוע אלימות	ד - ו	82	81	82
	ז - ט	63	69	65
	י - יא	60	63	61
	כלל השכבות	70	73	70

לוח 57: דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר במניעת אלימות: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"א

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – מאמצי בית-הספר במניעת אלימות	**ד - ו**	81	87	83
	ז - ט	67	72	68
	י - יא	60	65	62
	כלל השכבות	71	77	72
רוב המורים בבית-הספר מצליחים לטפל היטב בתלמידים שעושים צרות	**ד - ו**	75	83	78
	ז - ט	53	64	56
	י - יא	47	56	49
	כלל השכבות	59	70	63
כשאני מתלונן שמישהו פגע בי, רוב המורים עוזרים לי	**ד - ו**	75	86	79
	ז - ט	65	73	68
	י - יא	58	67	61
	כלל השכבות	68	78	71
בבית-הספר יש כללים ברורים נגד אלימות	**ד - ו**	91	88	90
	ז - ט	79	74	77
	י - יא	73	67	71
	כלל השכבות	82	78	81
אני מרגיש שבבית-הספר שלי עושים מאמצים גדולים כדי למנוע אלימות	**ד - ו**	85	89	86
	ז - ט	70	77	72
	י - יא	62	71	65
	כלל השכבות	73	80	75

לוח 58: דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר במניעת אלימות: נתוני ההיגדים והמדד המסכם לפי מגזר שפה, תשע"ג

מדד מסכם / היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
מדד מסכם – מאמצי בית-הספר במניעת אלימות	**ד - ו**	82	85	83
	ז - ט	64	71	66
	י - יא	62	66	63
	כלל השכבות	71	76	73
רוב המורים בבית-הספר מצליחים לטפל היטב בתלמידים שעושים צרות	**ד - ו**	76	81	78
	ז - ט	53	63	56
	י - יא	49	57	51
	כלל השכבות	62	70	64
כשאני מתלונן שמישהו פגע בי, רוב המורים עוזרים לי	**ד - ו**	76	84	78
	ז - ט	60	70	63
	י - יא	60	67	63
	כלל השכבות	67	75	70
בבית-הספר יש כללים ברורים נגד אלימות	**ד - ו**	92	87	90
	ז - ט	77	74	76
	י - יא	75	67	73
	כלל השכבות	82	78	81
אני מרגיש שבבית-הספר שלי עושים מאמצים גדולים כדי למנוע אלימות	**ד - ו**	84	87	85
	ז - ט	68	76	70
	י - יא	65	71	67
	כלל השכבות	74	79	75

שימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים

שתיית אלכוהול

לוח 59: דיווחי התלמידים על שתיית אלכוהול, שיעור התלמידים שעשו את האמור בהיגד לפחות פעם אחת במהלך חייהם לפי מגזר שפה, תשס"ט

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
האם אי פעם בחייך שתית בירה, בריזר או סמירנוף-אייס?	**ו**	25	8	20
	ז - ט	40	17	34
	י - יא	71	24	59
	כלל השכבות	48	17	40
האם אי פעם בחייך שתית משקה חריף כגון: ויסקי, קוניאק, עראק או וודקה ?	**ו**	17	8	14
	ז - ט	35	16	30
	י - יא	65	23	55
	כלל השכבות	42	16	35
האם אי פעם בחייך שתית אלכוהול עד שהשתכרת?	**ד - ו**	-	-	-
	ז - ט	16	9	14
	י - יא	41	13	35
	כלל השכבות	26	11	22

לוח 60: דיווח שיעור התלמידים על שתיית אלכוהול, כמתואר בהיגד לפחות פעם אחת במהלך חייהם לפי מגזר שפה, תשע"א

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
האם אי פעם בחייך שתית בירה, בריזר או סמירנוף-אייס?	**ו**	13	6	11
	ז - ט	29	9	24
	י - יא	66	14	52
	כלל השכבות	39	10	31
האם אי פעם בחייך שתית משקה חריף כגון: ויסקי, קוניאק, עראק או וודקה ?	**ו**	11	5	9
	ז - ט	22	9	18
	י - יא	59	14	47
	כלל השכבות	33	10	26
האם אי פעם בחייך שתית אלכוהול עד שהשתכרת?	**ד - ו**	-	-	-
	ז - ט	7	5	7
	י - יא	37	8	29
	כלל השכבות	19	6	16

לוח 61: דיווח שיעור התלמידים על שתיית אלכוהול, כמתואר בהיגד לפחות פעם אחת במהלך חייהם לפי מגזר שפה, תשע"ג

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
האם אי פעם בחייך שתית בירה, בריזר או סמירנוף-אייס?	**ו**	11	5	9
	ז - ט	26	11	22
	י - יא	59	15	47
	כלל השכבות	34	11	27
האם אי פעם בחייך שתית משקה חריף כגון: ויסקי, קוניאק, עראק או וודקה ?	**ו**	7	4	6
	ז - ט	22	10	18
	י - יא	56	15	45
	כלל השכבות	30	10	24
האם אי פעם בחייך שתית אלכוהול עד שהשתכרת?	**ד - ו**	-	-	-
	ז - ט	9	6	8
	י - יא	34	9	28
	כלל השכבות	19	7	15

שימוש בסמים

לוח 62: דיווחי התלמידים על שימוש בסמים - שיעור התלמידים שעשו את האמור בהיגד לפחות פעם אחת לפי מגזר שפה, תשס"ט

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
עישנת מריחואנה, גראס או חשיש	ד - ו	-	-	-
	ז - ט	3	6	4
	י - יא	6	7	7
	כלל השכבות	4	7	5
נטלת אקסטזי או ספידים או חגיגת	ד - ו	-	-	-
	ז - ט	3	6	4
	י - יא	3	6	4
	כלל השכבות	3	6	4

לוח 63: דיווחי התלמידים על שימוש בסמים - שיעור התלמידים שעשו את האמור בהיגד לפחות פעם אחת לפי מגזר שפה, תשע"א

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
עישנת מריחואנה, גראס או חשיש	ד - ו	-	-	-
	ז - ט	2	4	2
	י - יא	5	5	5
	כלל השכבות	3	4	3
נטלת אקסטזי או ספידים או חגיגת	ד - ו	-	-	-
	ז - ט	1	4	2
	י - יא	2	4	3
	כלל השכבות	2	4	2

לוח 64: דיווחי התלמידים על שימוש בסמים - שיעור התלמידים שעשו את האמור בהיגד לפחות פעם אחת לפי מגזר שפה, תשע"ג

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
עישנת מריחואנה, גראס או חשיש	**ד - ו**	-	-	-
	ז - ט	3	4	4
	י - יא	6	6	6
	כלל השכבות	4	5	5
נטלת אקסטזי או ספידים או חגיגת	**ד - ו**	-	-	-
	ז - ט	2	3	3
	י - יא	3	4	3
	כלל השכבות	2	3	3

הימנעות מהגעה לביה"ס

לוח 65: דיווחי התלמידים על הימנעות מהגעה לבית-הספר מחשש לפגיעה - שיעור התלמידים שענו "מסכים" או "מסכים מאוד" עם ההיגד הבא לפי מגזר שפה, תשס"ט

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
האם במהלך החודש האחרון לא באת לבית-הספר ונשארת בבית כי פחדת שמישהו יפגע בך בבית-הספר או בדרך אליו?	ד - ו	4	7	5
	ז - ט	3	6	4
	י - יא	3	5	3
	כלל השכבות	3	6	4

לוח 66: דיווחי התלמידים על הימנעות מהגעה לבית-הספר מחשש לפגיעה - שיעור התלמידים שענו "מסכים" או "מסכים מאוד" עם ההיגד הבא לפי מגזר שפה, תשע"א

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
האם במהלך החודש האחרון לא באת לבית-הספר ונשארת בבית כי פחדת שמישהו יפגע בך בבית-הספר או בדרך אליו?	ד - ו	3	5	4
	ז - ט	2	4	3
	י - יא	2	4	3
	כלל השכבות	3	4	3

לוח 67: דיווחי התלמידים על הימנעות מהגעה לבית-הספר מחשש לפגיעה - שיעור התלמידים שענו "מסכים" או "מסכים מאוד" עם ההיגד הבא לפי מגזר שפה, תשע"ג

היגד	שכבות	דוברי עברית (%)	דוברי ערבית (%)	כלל בתיה"ס (%)
האם במהלך החודש האחרון לא באת לבית-הספר ונשארת בבית כי פחדת שמישהו יפגע בך בבית-הספר או בדרך אליו?	ד - ו	3	4	3
	ז - ט	3	5	3
	י - יא	2	5	3
	כלל השכבות	3	5	3